

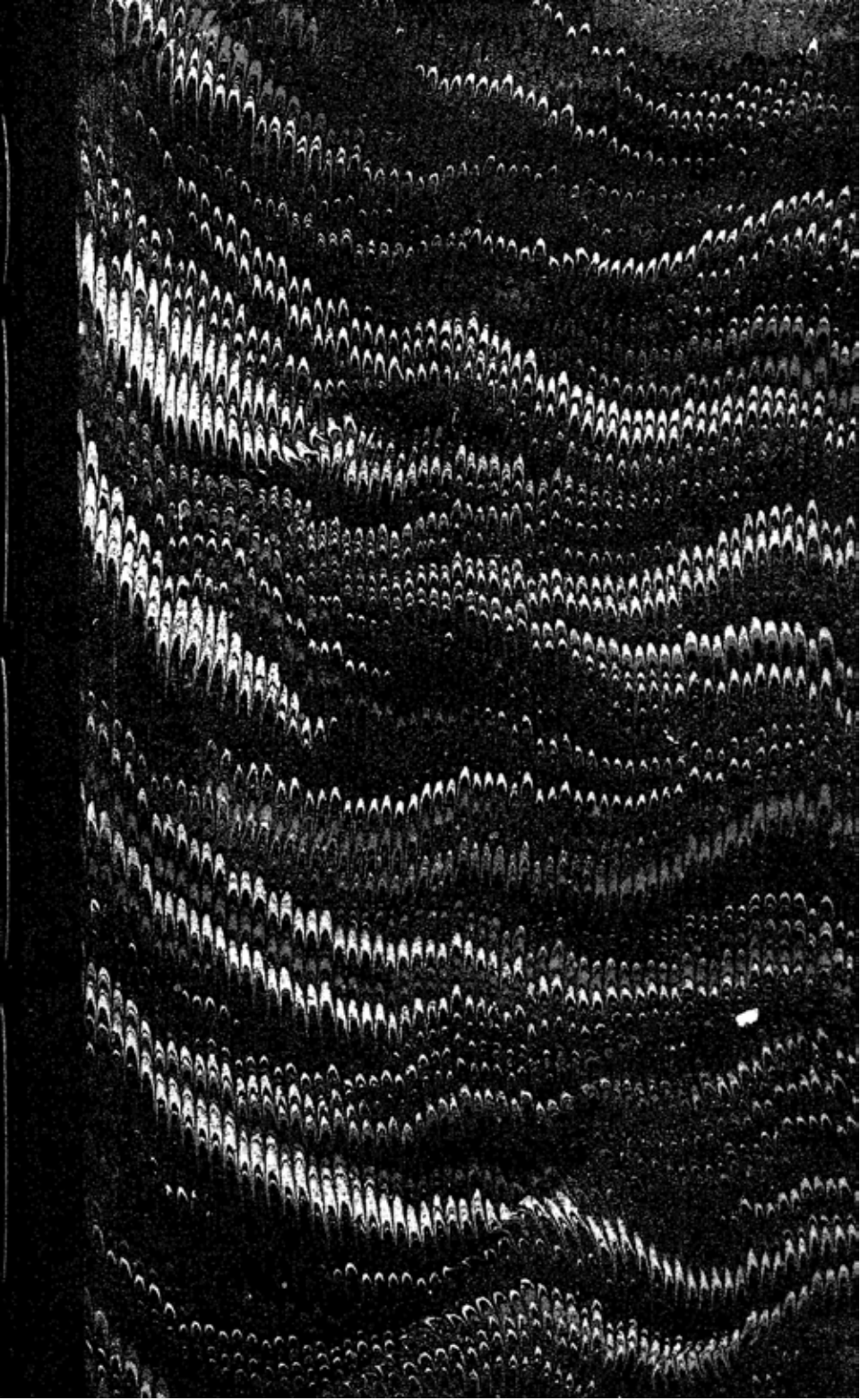
GOVERNMENT OF INDIA  
ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA  
ARCHAEOLOGICAL  
LIBRARY

---

ACCESSION NO. 9194

CALL No. BPa4/ Kat/ Tay

D.G.A. 79

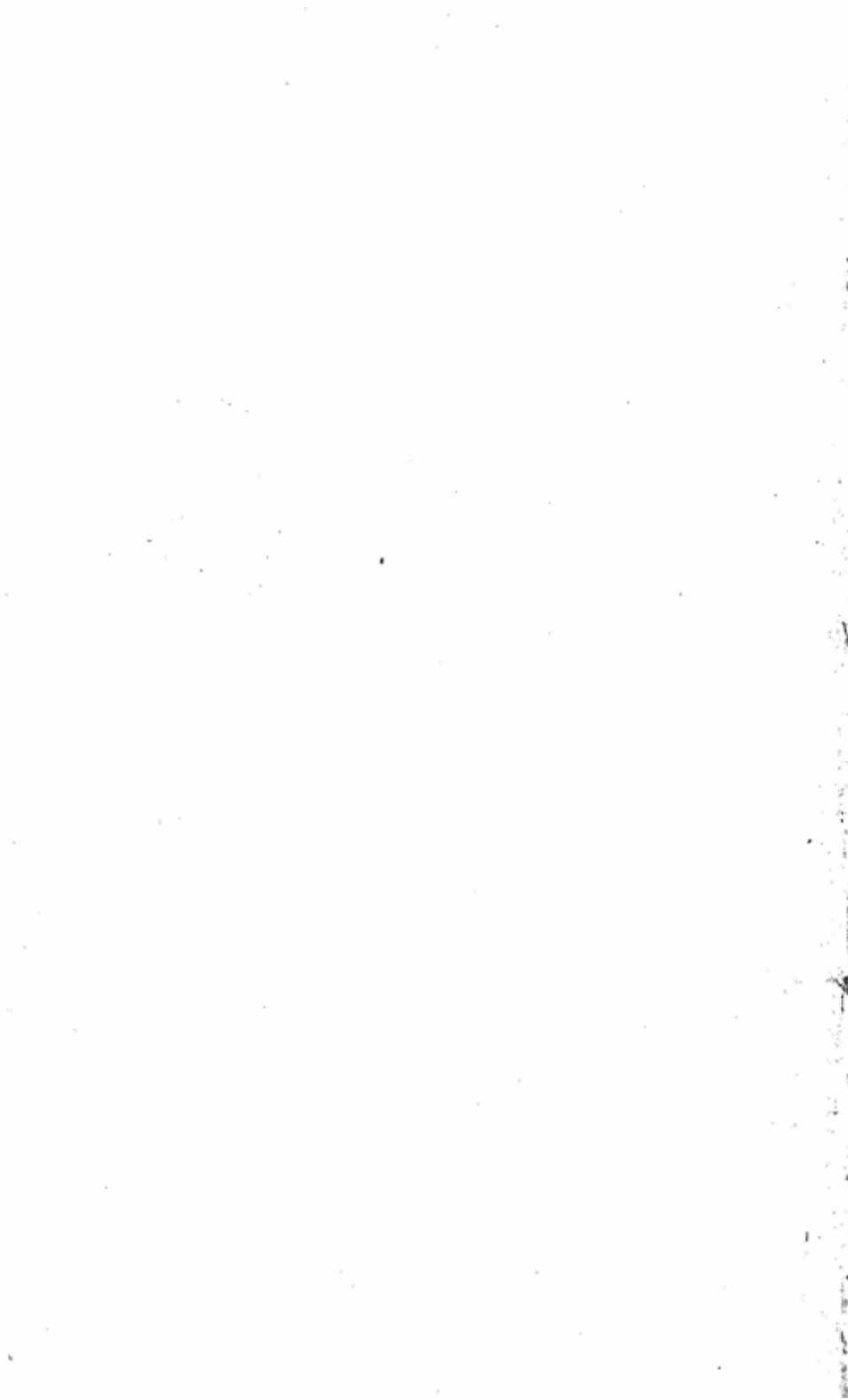




KATHĀVATTHU.







Pali Text Society.

---

KATHĀVATTHU. Vol. 2

5194



EDITED BY

ARNOLD C. TAYLOR, B.A.

VOL. II.

ED 4  
Kat 177

LONDON:

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY,  
BY HENRY FROWDE,  
OXFORD UNIVERSITY PRESS WAREHOUSE, AMEN CORNER, E.C.

1897.

DS 801 92407

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL  
LIBRARY, NEW DELHI.

Acc. No. .... 9194 .....

Date ..... 1. 8. 57 .....

Call No. .... BPa 4 .....

Kat/Tay

1



## INDEX OF QUESTIONS DISCUSSED IN THE KATHĀVATTHU.

### CONTENTS OF VOL. II.

#### Chaṭṭho Vaggo.

No.		PAGE
1.	Niyāmo asaṃkhato ti? ... ..	317
2.	Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti? ... ..	319
3.	Cattāri saccāni asaṃkhatānīti? ... ..	322
4.	Ākāśānañcāyatanam asaṃkhatan ti? ... ..	325
5.	Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti? ... ..	327
6.	Ākāso saṃkhato ti? ... ..	328
7.	Ākāso sanidassano ti? ... ..	330
8.	Paṭhavīdhātu sanidassanā ti? ... ..	331

#### Sattamo Vaggo.

1.	N'atthi keci dhammā kehici dhammehi samga- hītā ti? ... ..	335
2.	N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampa- yuttā ti? ... ..	337
3.	N'atthi cetasiko dhammo ti? ... ..	338
4.	Cetasiko dhammo dānan ti? ... ..	339
5.	Paribhogamayam puñnam samvaddhatiti? ... ..	343

No.	PAGE
6. Ito dinnena tattha yāpentīti? ... ..	347
7. Paṭhavī kammavipāko ti? ... ..	349
8. Jarāmaraññaṃ vipāko ti? ... ..	353
9. N'atthi ariyadhammavipāko ti? ... ..	355
10. Vipāko vipākadhammadhammo ti? ... ..	357

### Aṭṭhamo Vaggo.

1. Cha gatiyo ti? ... ..	360
2. Atthi antarābhavo ti? ... ..	361
3. Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātūti? ... ..	366
4. Pañc'ev' āyatanā kāmā ti? ... ..	369
5. Rūpino dhammā rūpadhātūti? ... ..	370
6. Arūpino dhammā rūpadhātūti? ... ..	372
7. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti?... ..	374
8. Atthi rūpaṃ arūpesūti? ... ..	378
9. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti? ... ..	380
10. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti? ... ..	394
11. Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti? ... ..	398

### Navamo Vaggo.

1. Ānisaṃsadassāviṣṣa saññojanānaṃ pahānaṃ ti? ... ..	400
2. Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti?... ..	401
3. Rūpaṃ sārāmmaṇaṃ ti? ... ..	404
4. Anusayā anārammaṇā ti? ... ..	405
5. Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti? ... ..	409
6. Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti? ... ..	410
7. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti? ... ..	411
8. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti? ... ..	413

No.	PAGE
9. Na yathā cittassa vācā ti? ... ..	414
10. Na yathā cittassa kāyakammaṇṇaṇ ti? ... ..	416
11. Atītena samannāgato ti? ... ..	417

### Dasamo Vaggo.

1. Uppattesiye pañcakkhandhe aniruddhe kiriya pañca khandhā uppajantīti? ... ..	421
2. Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti? ... ..	422
3. Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti? ... ..	424
4. Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti? ... ..	427
5. Pañca viññāṇā sābhogā ti? ... ..	429
6. Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti? ... ..	431
7. Silaṃ acetasikaṇ ti? ... ..	433
8. Silaṃ na cittānuparivattīti? ... ..	437
9. Samādānāhetukaṃ silaṃ vaḍḍhatīti? ... ..	439
10. Viññatti silaṇ ti? ... ..	440
11. Aviññatti dussīlyan ti? ... ..	441

### Ekādasamo Vaggo.

1. Anusayā abyākatā ahetukā cittavippayuttā ti? ... ..	444
2. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattanāne na vattabbaṃ ñāṇī ti? ... ..	450
3. Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti? ... ..	451
4. Idaṃ dukkhaṇ ti vācaṃ bhāsato idaṃ dukkhaṇ ti ñāṇaṃ pavattatīti? ... ..	453
5. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti? ... ..	456
6. Cittasantati samādhīti? ... ..	458
7. Dhammaṭṭhitatā parinipphannā ti? ... ..	459
8. Aniccata parinipphannā ti? ... ..	460

## Dvādasamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Saṃvaro kamman ti? ... ..	463
2. Sabbaṃ kammaṃ savipākaṃ ti? ... ..	464
3. Saddo vipāko ti? ... ..	466
4. Saḷāyatanam vipāko ti? ... ..	467
5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti? ... ..	469
6. Na vattaḃbaṃ "Kolamkolo puggalo kolamkolatā niyato ti"? ... ..	471
Na vattaḃbaṃ "Ekabijī puggalo ekabijitā niyato ti"? ... ..	471
7. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitaṃ voropeyyāti? ... ..	471
8. Diṭṭhisampannassa pugalassa pahīnā duggatīti? ...	473
9. Na vattaḃbaṃ "Sattamabhavikassa pugalassa pahīnā duggatīti"? ... ..	475

## Terasamo Vaggo.

1. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti? ... ..	476
2. Kappaṭṭho kusalam cittaṃ na paṭilabheyyāti? ...	477
3. Anantarapayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkammeyyāti? ... ..	478
4. Niyato niyāmaṃ okkamati? ... ..	480
5. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti? ... ..	480
6. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti? ... ..	482
7. Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānārammaṇā ti? ... ..	483
8. Atthi asātarāgo ti? ... ..	485
9. Dhammatanḥā abyākatā ti? ... ..	486
10. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti? ... ..	488

## Cuddasmo Vaggo.

No.	PAGE
1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti? ...	491
2. Saḷāyatanam apubbaṃ acarimam mātu kucchis- simaṃ saṇṭhātīti? ...	493
3. Cakkhuvīññāṇassa anantarā sotavīññāṇam uppaj- jatīti? ...	495
4. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti? ...	498
5. Añño kāmarāgānusayo, aññaṃ kāmarāgapariyuṭ- ṭhānaṃ ti? ...	499
6. Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti? ...	501
7. Rūparāgo rūpadhātum anuseti, rūpadhātupariyā- panno ti? ...	502
8. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti? ...	504
9. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti? ...	507

## Paṇṇarasamo Vaggo.

1. Paccayatā vavatthitā ti? ...	508
2. Avijjāpaccayā saṃkhārā, na vattabbaṃ "saṃkhā- rapaccayā pi avijjā ti"? ...	510
3. Addhā parinipphanno ti? ...	511
4. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, mu- huttaṃ parinipphannaṃ ti? ...	514
5. Cattāro āsavā anāsavā ti? ...	514
6. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokut- taraṃ ti? ...	515
7. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti? ...	516
8. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti? ...	516
9. Saññāvedayitanirodhaṃ samāpanno kālaṃ karey- yāti? ...	517
10. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaññasattūpikā ti? ...	518
11. Aññaṃ kammaṃ, añño kammūpacayo ti? ...	520



## Soḷasamo Vaggo.

No.		PAGE
1.	Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti? ...	524
2.	Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti? ...	525
3.	Paro parassa sukhaṃ anuppādetīti? ...	527
4.	Adhigayha manasikarotīti? ...	528
5.	Rūpaṃ hetūti? ...	532
6.	Rūpaṃ sahetukan ti? ...	533
7.	Rūpaṃ kusalan ti? ...	534
8.	Rūpaṃ vipāko ti? ...	536
9.	Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti? ...	538
10.	Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti? ...	539

## Sattarasamo Vaggo.

1.	Atthi Arahato puññūpacayo ti? ...	542
2.	N'atthi Arahato akālanaccūti? ...	543
3.	Sabbaṃ idaṃ kammato ti? ...	545
4.	Indriyabaddhañ ñeva dukkhan ti? ...	546
5.	Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti? ...	548
6.	Na vattaḃbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭiggaṇhā- tīti"? ...	549
7.	Na vattaḃbaṃ "Saṃgho dakkhiṇaṃ visodhe- tīti"? ...	551
8.	Na vattaḃbaṃ "Saṃgho bhuñjati, pivati, khādati, sāyatīti"? ...	552
9.	Na vattaḃbaṃ "Saṃghassa dinnāṃ mahappa- lan ti"? ...	553
10.	Na vattaḃbaṃ "Buddhassa dinnāṃ mahappa- lan ti"? ...	555
11.	Dāyakato va dānaṃ visujjhati, na paṭiggāhakato ti? ...	556

## Aṭṭhārasamo Vaggo.

No.	PAGE
1. Na vattabbam "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti" ? ... ..	559
2. Na vattabbam "Buddhena Bhagavatā dhammo desito ti" ? ... ..	560
3. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti ? ...	561
4. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhiggaṇhātīti ? ... ..	563
5. Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sac- chikarotīti ? ... ..	563
6. Jhānā jhānam saṃkamatīti ? ... ..	565
7. Atthi jhānantarikā ti ? ... ..	569
8. Samāpanno saddam suṇātīti ? ... ..	572
9. Cakkhunā rūpaṃ passatīti ? ... ..	573

## Ekūnavīsatiṃ Vaggo.

1. Atīte kilese jahatīti ?... ..	576
2. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti ? ...	578
3. Sāmāññaphalaṃ asaṃkhatan ti ? ... ..	579
4. Patti asaṃkhatā ti ? ... ..	581
5. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti ? ...	583
6. Nibbānadhātu kusalā ti ? ... ..	585
7. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti ? ...	586
8. N'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti ?... ..	589

## Viśatiṃ Vaggo.

1. Asañcecca mātaraṃ jīvītā voropetvā ānantariko hotīti ? ... ..	593
2. N'atthi puthujjanassa ñāyaṃ ti ? ... ..	585
3. N'atthi nirayesu nirayapālā ti ? ... ..	596
4. Atthi deveṣu tiracchānagatā ti ? ... ..	598
5. Pañcaṅgiko maggo ti ? ... ..	599
6. Dvādasavatthukaṃ ñāyaṃ lokuttaraṃ ti ? ...	602

## Ekavīsatimo Vaggo.

No.	PAGE
1. Sāsanam navakatan ti? ... ..	604
2. Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto ti? ...	605
3. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappat- tīti? ... ..	606
4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakanam vā ti? ... ..	606
5. Atthi Buddhānam Buddhēhi hīnātirekatā ti? ...	608
6. Sabbā disā Buddhā ti? ... ..	608
7. Sabbe dhammā niyatā ti? ... ..	609
8. Sabbe kammā niyatā ti? ... ..	611

## Bāvīsatimo Vaggo.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti? ... ..	613
2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti? ... ..	613
3. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti? ... ..	615
4. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti? ...	616
5. Atthi gabbhaseyyāya arahattappattīti? ... ..	616
6. Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti? ...	617
7. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti? ... ..	618
8. Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti? ... ..	620

## Tevīsatimo Vaggo.

1. Ekādhippayena methuno dhammo paṭisevitabbo ti? ... ..	622
2. Arahantānam vaṇṇena amanussā methunam dham- mam paṭisevantīti? ... ..	622
3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gac- chatīti? ... ..	623

No.		PAGE
4.	Atthi na rāgo rāgapatirūpako ti? ...	625
5.	Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti? ...	626

---

## INDICES.

I.	Index of Proper Names ...	631
II.	Index of Passages from the Sutta Piṭaka quoted in the Kathāvatthu ...	633



## VI. 1.

1. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ<sup>1</sup>  
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyaṇāni,  
dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccaṇīcatā, hīnappaṇītā,  
ukkamaṣāvakaṃso, sīnā vā bhedo vā rāji vā antarīkā  
vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Atthi keci niyāmaṃ okkamanti paṭilabhanti, uppādentī  
samuppādentī, utṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbattenti  
abhinibbattenti, janenti sañjanentīti ?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhataṃ okkamanti paṭilabhanti, uppā-  
denti samuppādentī, utṭhāpentī samuṭṭhāpentī, nibbat-  
tenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Maggo asaṃkhato ti ?

<sup>1</sup> abbhutaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Niyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiniyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattiniyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāminiyāmo — pe — anāgāminiyāmo — pe — arahattaniyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattaniyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sotāpattiniyāmo asaṃkhato — pe — arahattaniyāmo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan ti ?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Niyāmo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Micchattaniyāmo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Micchattaniyāmo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sammattaniyāmo saṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “ Niyāmo asaṃkhato ti ” ?

Āmantā.

Niyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyāmo asaṃkhato ti.

Micchattaniyāme uppajja niruddhe aniyato hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi micchattaniyāmo asaṃkhato ti.

Niyāmakathā.

## VI. 2.

1. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti ?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ<sup>1</sup>  
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato, nibbānaṃ asaṃkhatan  
ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni, dve leṇāni, dve saraṇāni, dve parāyaṇāni,  
dve accutāni, dve amatāni, dve nibbānānīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve nibbānānīti ?

Āmantā.

Atthi dvinnāṃ nibbānānaṃ uccanīcatā, hīnappaṇītātā,  
ukkamaśāvakappaṃ, sīmā vā bhedo vā rāji vā antarīkā  
vā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

<sup>1</sup> abbhutaṃ, P.



2. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Avijjā asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Avijjāpaccayā saṃkhārā asaṃkhata ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjāpaccayā saṃkhārā saṃkhata ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ asaṃkhataṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ saṃkhataṇ ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ asaṃkhataṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇapaccayā nāmarūpaṃ saṃkhataṇ ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti?

Āmantā.

Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ asaṃkhataṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jātipaccayā jarāmaraṇaṃ saṃkhataṇ ti?

Āmantā.

Paṭiccasamuppādo saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti”?  
Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraññaṃ, uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā<sup>1</sup> va sā dhātu dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā idappaccayatā; taṃ Tathāgato abhisambujjati, abhisameti; abhisambujjhitvā abhisametvā ācikkhati deseti, paññapeti paṭṭhapeti, vivarati vibhajati uttānikaroti; passathāti c'āha jātipaccayā Bhikkhave jarāmaraññaṃ, bhavapaccayā Bhikkhave jāti—pe—avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā uppādā vā Tathāgatānaṃ anuppādā vā Tathāgatānaṃ ṭhitā<sup>2</sup> va sā dhātu—pe—passathāti c'āha avijjāpaccayā Bhikkhave saṃkhārā, iti kho Bhikkhave yā tatra tathatā<sup>3</sup> avitathatā anaññathatā<sup>3</sup> idappaccayatā, ayaṃ vuccati Bhikkhave paṭiccasamuppādo ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paṭiccasamuppādo asaṃkhato ti.

5. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, “saṃkhārapaccayā viññāṇaṃ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇi asaṃkhatānīti?

<sup>1</sup> P. omits va.

<sup>2</sup> tathāgatā, P.

<sup>3</sup> aññatathā, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇi asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Tiṇi tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. “Avijjāpaccayā saṃkhārā ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, “saṃkhārapaccayā viññāṇaṇ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā —pe—, “jātipaccayā jarāmaraṇaṇ ti” yā tattha dhammaṭṭhitatā dhammaniyāmatā asaṃkhatā, nibbāṇaṇ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dvādasa asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasa asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dvādasa tāṇāni—pe—dvādasa leṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭiccasamuppādakathā.

## VI. 3.

1. Cattāri saccāni asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Cattāri tāṇāni, cattāri leṇāni, cattāri saraṇāni, cattāri parāyaṇāni, cattāri accutāni, cattāri amatāni, cattāri nibbānānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cattāri nibbānānīti?

Āmantā.

Atthi cattunnaṇ nibbānānaṇ uccanīcatā, hīnappanītatā, ukkapaśāvakappaṇso, sīmā vā bhedo vā rājī vā antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dukkhasaccaṇ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dukkhaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Dukkhasaccaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Āmantā.

Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparideva-  
dukkhadomanassūpāyāsā asaṃkhaṭā ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Āmantā.

Samudayo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Samudayasaccaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Āmantā.

Kāmatanāḥā bhavatanāḥā vibhavanāḥā asaṃkhaṭā ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Āmantā.

Maggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Maggasaccaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Dukkhaṃ saṃkhaṭaṇ ti ?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ saṃkhaṭaṇ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Kāyikaṃ dukkhaṃ, cetasikaṃ dukkhaṃ, sokaparideva-  
dukkhadomanassūpāyāsā saṃkhaṭā ti ?

Āmantā.

Dukkhasaccaṃ asaṃkhaṭaṇ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Samudayo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Samudayasaccaṃ saṃkhaṭaṇ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Kāmatanāḥā bhavatanāḥā vibhavanāḥā saṃkhaṭā ti ?

Āmantā.

Samudayasaccam saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī saṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam saṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Dukkhasaccam asaṃkhatam, dukkham asaṃkhatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Samudayasaccam asaṃkhatam, samudayo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho asaṃkhato ti?

Āmantā.

Maggasaccam asaṃkhatam, maggo asaṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Dukkhasaccam asaṃkhatam, dukkham saṃkhatan ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samudayasaccam asaṃkhatam, samudayo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasaccam asaṃkhatam, maggo saṃkhato ti?

Āmantā.

Nirodhasaccam asaṃkhatam, nirodho saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabam “Cattāri saccāni asaṃkhatānīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave tathāni avitathāni anaññathāni. Katamāni cattāri? Idaṃ dukkhaṃ ti Bhikkhave tathaṃ etaṃ avitathaṃ etaṃ anaññathaṃ etaṃ—pe—ayaṃ dukkhasamudayo ti—pe—ayaṃ dukkhanirodho ti—pe—ayaṃ dukkhanirodha-gāmini paṭipadā ti tathaṃ etaṃ avitathaṃ etaṃ anaññathaṃ etaṃ : imāni kho Bhikkhave cattāri tathāni avitathāni anaññathānīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cattāri saccāni asaṃkhatānīti.

Saccakathā.

#### VI. 4.

1. Ākāsānañcāyatanaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsānañcāyatanaṃ asaṃkhatan ti, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāsānañcāyatanaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Ākāsānañcāyatanaṃ bhavo gati sattivāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Asaṃkhatam bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni  
viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṭṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi ākāsaṇācāyatanūpagam kamman ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhatūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi ākāsaṇācāyatanūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi asaṃkhatūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāsaṇācāyatane sattā jāyanti jīyanti mīyanti  
cavanti uppañjantīti?

Āmantā.

Asaṃkhate sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsaṇācāyatane atthi vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇan ti?

Āmantā.

Asaṃkhate atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāsaṇācāyatanam catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhatam catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbam "Cattāro āruppā asaṃkhatā ti"?

Āmantā.

Nanu cattāro āruppā anejā<sup>1</sup> vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro āruppā anejā vuttā Bhagavatā, tena vata  
re vattabbe "Cattāro āruppā asaṃkhatā ti."

Āruppakathā.

---

<sup>1</sup> anejā, K.

## VI. 5.

1. Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tānaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tānāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

2. Atthi keci nirodhaṃ samāpajjanti paṭilabhanti, uppādentī samuppādentī, utthāpentī samuttthāpentī, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhatan samāpajjanti paṭilabhanti, uppādentī samuppādentī, utthāpentī samuttthāpentī, nibbattenti abhinibbattenti, janenti sañjanentīti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

3. Nirodhā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vodānaṃ vuṭṭhānaṃ paññāyatīti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Nirodhaṃ samāpajjantassa paṭhaman nirujjhati vacisaṃkhāro, tato kāyasamkhāro, tato cittasamkhāro ti?

Āmantā.

Asaṃkhatan samāpajjantassa paṭhaman nirujjhati vacisaṃkhāro, tato kāyasamkhāro, tato cittasamkhāro ti?

Na h'evaṃ vattaṃbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhahantassa paṭhaman uppajjati cittasamkhāro, tato kāyasamkhāro, tato vacisaṃkhāro ti?



Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhahantassa paṭhamañ uppajjati citta-saṃkhāro, tato kāyasamkhāro, tato vacīsamkhāro ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Nirodhā vuṭṭhitañ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitañ tayo phassā phusanti, suññato phasso, animitto phasso, appaṇihito phasso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhā vuṭṭhitassa vivekaninnañ cittañ hoti vivekappaṇañ vivekappaḥhāraṇ ti?

Āmantā.

Asaṃkhatā vuṭṭhitassa vivekaninnañ cittañ hoti vivekappaṇañ vivekappaḥhāraṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti”?

Āmantā.

Saṃkhatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nirodhasamāpatti asaṃkhatā ti.

Nirodhasamāpattikathā.

## VI. 6.

1. Ākāso asaṃkhatō ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amataṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ākāso asaṃkhatō, nibbānaṃ asaṃkhatāṇ ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatāṇīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatāṇīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso asaṃkhato ti?

Āmantā.

Atthi keci anākāsaṃ ākāsaṃ karontīti?

Āmantā.

Atthi keci saṃkhataṃ asaṃkhataṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi keci ākāsaṃ anākāsaṃ karontīti?

Āmantā.

Atthi keci asaṃkhataṃ sāmkhataṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ākāse pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laḍḍaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usunṃ khipantīti?

Āmantā.

Asaṃkhate pakkhiyo gacchanti, candimasuriyā gacchanti, tārakarūpāni gacchanti, iddhiṃ vikubbanti, bāhuṃ cālenti, pāṇiṃ cālenti, leḍḍum khipanti, laḍḍaṃ khipanti, iddhiṃ khipanti, usunṃ khipantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ākāsaṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?

Āmantā.

Asaṃkhataṃ parivāretvā gharāni karonti, koṭṭhāni karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Udapāne khañṇamāne<sup>1</sup> anākāso ākāso hotīti?

Āmantā.

Saṃkhataṃ asaṃkhataṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tuccha-udapāne pūriyamāne, tucchakoṭṭhe pūriyamāne, tucchakumbhiyā pūriyamānāya, ākāso antaradhāyatīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> khajamāne, P.

Asaṃkhataṃ antarahāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Ākāso asaṃkhato ti”?

Āmantā.

Ākāso saṃkhato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ākāso asaṃkhato ti.

Ākāsa kathā.

## VI. 7.

1. Ākāso sanidassano ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohita-  
kaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati  
cakkhussa āpāthaṃ<sup>1</sup> āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ākāso sanidassano ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-  
ṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-  
ṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuviññā-  
ṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan  
ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviñ-  
ñāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

<sup>1</sup> āpātaṃ, M.; ābādhaṃ, S.S<sub>2</sub>.

“Cakkhuñ ca paṭicca ākāsañ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti.”

3. Na vattabbaṃ “Ākāso sanidassano ti”?

Āmantā.

Nanu passati dvinnāṃ rukkhānaṃ antaraṃ, dvinnāṃ thambhānaṃ<sup>1</sup> antaraṃ, tālacchiddaṃ, vātapānacchiddan ti?

Āmantā.

Hañci passati dvinnāṃ rukkhānaṃ antaraṃ, dvinnāṃ thambhānaṃ antaraṃ, tālacchiddaṃ, vātapānacchiddaṃ, tena vata re vattabbe “Ākāso sanidassano ti.”

Ākāso sanidassano ti kathā.

## VI. 8.

1. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanāṃ rūpadhātu nīlaṃ pītaṃ lohitaṃ odātaṃ cakkhuvīññeyyaṃ cakkhusmiṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhavīdhātu sanidassanā ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuvīññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkuviñ-  
ñāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Cak-  
khuñ ca paṭicca paṭhavīdhātuñ ca uppajjati cakkhuviñ-  
ñāṇan ti?”

3. Na vattabbam “Paṭhavīdhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati bhūmiṃ pāsāṇam pabbatan ti?

Āmantā.

Hañci passati bhūmiṃ pāsāṇam pabbatam, tena vata re  
vattabbe “Paṭhavīdhātu sanidassanā ti.”

Na vattabbam “Āpodhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati udakam ti?

Āmantā.

Hañci passati udakam, tena vata re vattabbe “Āpodhātu  
sanidassanā ti.”

Na vattabbam “Tejodhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati agginṃ jalantan ti?

Āmantā.

Hañci passati agginṃ jalatanam, tena vata re vattabbe  
“Tejodhātu sanidassanā ti.”

Na vattabbam “Vāyodhātu sanidassanā ti”?

Āmantā.

Nanu passati vātena rukkhe sañcāliyamāne ti?

Āmantā.

Hañci passati vātena rukkhe sañcāliyamāne, tena vata  
re vattabbe “Vāyodhātu sanidassanā ti.”

4. Cakkhundriyam sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpam rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakam lohita-  
kam odātam cakkhuviññeyyam cakkhusmiṃ paṭihaññati  
cakkhussa āpātham āgacchatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

5. Cakkhundriyam sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-  
viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca cakkhundriyañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti.”

6. Na vattabbaṃ “Pañc'indriyāni sanidassanānīti”?

Āmantā.

Nanu passati cakkhuṃ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyan ti?

Āmantā.

Hañci passati cakkhuṃ sotaṃ ghānaṃ jivhaṃ kāyaṃ, tena vata re vattabbe “Pañc'indriyāni sanidassanānīti.”

7. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ rūpāyatanam rūpadhātu nīlam pītakaṃ lohita-kaṃ odātaṃ cakkhuviññeyyaṃ cakkhusiniṃ paṭihaññati cakkhussa āpāthaṃ āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Kāyakammaṃ sanidassanan ti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhu-viññāṇan ti.” Atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkuñ ca paṭicca kāyakammañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti.”

9. Na vattabbaṃ “Kāyakammaṃ sanidassanan ti”?

Āmantā.

Nanu passati abhikkamantaṃ<sup>1</sup> paṭikkamantaṃ āloken-  
taṃ vilokentaṃ samiñjeñtaṃ pasārentan ti?

Āmantā.

Hañci passati abhikkamantaṃ paṭikkamantaṃ āloken-  
taṃ vilokentaṃ samiñjeñtaṃ pasārentan, tena vata re  
vattabbe “Kāyakammaṃ sanidassanan ti.”

Paṭhavīdhātu sanidassanā ti ādikathā,  
kāyakammaṃ sanidassanan ti pāriyo-  
sānakathā.

### Chaṭṭho Vaggo.

Niyāmo asaṃkhato, Paṭiccasamuppādo asaṃkhato,  
Cattāri saccāni asaṃkhatāni, Cattāro āruppā asaṃkhatā,  
Nirodhasamāpatti asaṃkhatā, Ākāso asaṃkhato, Ākāso  
sanidassano,  
Cattāro mahābhūtā, Pañc’indriyāni, tatth’eva Kāyakam-  
man ti.

<sup>1</sup> atikkamantaṃ, P.

## VII. 1.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgahītā ti?  
Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanam  
gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi gaṇanam  
gacchanti, uddesaṃ gacchanti, pariyāpannā, no vata re  
vattabbe "N'atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃga-  
hītā ti."

2. Cakkhāyatanam katamam khandagaṇanam gaccha-  
tīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci rūpakkhandhagaṇanam gacchati, tena vata re  
vattabbe "Cakkhāyatanam rūpakkhandhena saṃgahītan ti."

Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam  
—pe—kāyāyatanam katamam khandhagaṇanam gaccha-  
tīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci kāyāyatanam rūpakkhandhagaṇanam gacchati,  
tena vata re vattabbe "Kāyāyatanam rūpakkhandhena  
saṃgahītan ti."

3. Rūpāyatanam—pe—saddāyatanam—pe—gandhāya-  
tanam—pe—rasāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanam kata-  
mam khandhagaṇanam gacchatīti?

Rūpakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci phoṭṭhabbāyatanam rūpakkhandhagaṇanam gac-  
chati, tena vata re vattabbe "Phoṭṭhabbāyatanam rūpak-  
khandhena saṃgahītan ti."

4. Sukhā vedanā katamam khandhagaṇanam gacchatīti?  
Vedanākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci sukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanam gacchati,  
tena vata re vattabbe "Sukhā vedanā vedanākkhandhena  
saṃgahītā ti."

Dukkā vedanā—pe—adukkhamasukhā vedanā kata-  
mam khandhagaṇanam gacchatīti?



Vedanākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Adukkhamasukhā vedanā vedanākkhandhena saṃgahītā ti.”

5. Cakkhusamphassajā saññā katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Cakkhusamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti.”

Sotasamphassajā saññā—pe—manosamphassajā saññā katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Saññākkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manosamphassajā saññā saññākkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Manosamphassajā saññā saññākkhandhena saṃgahītā ti.”

6. Cakkhusamphassajā cetanā—pe—manosamphassajā cetanā katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Saṃkhārakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manosamphassajā cetanā saṃkhārakkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Manosamphassajā cetanā saṃkhārakkhandhena saṃgahītā ti.”

7. Cakkhuvīññāṇaṃ—pe—manovīññāṇaṃ katamaṃ khandhagaṇanam gacchatīti?

Vīññāṇakkhandhagaṇanam gacchatīti.

Hañci manovīññāṇaṃ vīññāṇakkhandhagaṇanam gacchatī, tena vata re vattabbe “Manovīññāṇaṃ vīññāṇakkhandhena saṃgahītaṃ ti.”

8. Yathā dāmena vā yottena vā dve balibaddā<sup>1</sup> saṃgahītā, sikkāya piṇḍapāto saṃgahīto, sā gaddulena<sup>2</sup> saṃgahīto; evameva te dhammā tehi dhammehi saṃgahītā ti?

Āmantā.

Hañci dāmena vā yottena vā dve balibaddā saṃgahītā,

<sup>1</sup> palibathā, P. S<sub>2</sub>. ; balibaddā, S.

<sup>2</sup> gamalena, S. ; kaṭulena, P. S<sub>2</sub>.

sikkāya piṇḍapāto saṃgahīto, sā gaddulena saṃgahīto, tena vata re vattabbe “Atthi keci dhammā kehici dhammehi saṃgahitā ti.”

S a ṃ g a h ī t a k a t h ā .

VII. 2.

1. N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā kehici dhammehi saḥagatā saḥajātā saṃsatṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā<sup>1</sup> ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā kehici dhammehi saḥagatā saḥajātā saṃsatṭhā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe “N'atthi keci dhammā kehici dhammehi sampayuttā ti.”

2. Vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho saññākkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe “Vedanākkhandho saññākkhandhena sampayutto ti.”

Vedanākkhandho saṃkhārakkhandhena viññāṇakkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci vedanākkhandho viññāṇakkhandhena saḥajāto, tena vata re vattabbe “Vedanākkhandho viññāṇakkhandhena sampayutto ti.”

Saññākkhandho, saṃkhārakkhandho, viññāṇakkhandho vedanākkhandhena, saññākkhandhena, saṃkhārakkhandhena saḥajāto ti?

Āmantā.

Hañci viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena saḥa-

<sup>1</sup> ekavattukā, P.

jāto, tena vata re vattabbe “Viññāṇakkhandho saṃkhārakkhandhena sampayutto ti.”

Yathā tilamhi<sup>1</sup> telam anugataṃ anupaviṭṭhaṃ, ucchumhi raso anugato anupaviṭṭho, evameva te dhammā tehi dhammehi anugatā anupaviṭṭhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

S a m p a y u t t a k a t h ā .

### VII. 3.

1. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu atthi keci dhammā cittena sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci atthi keci dhammā cittena sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā sampayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavatthukā ekārammaṇā, no vata re vattabbe “N'atthi cetasiko dhammo ti.”

2. Phasso cittena sahaḡato ti?

Āmantā.

Hañci phasso cittena sahaḡato, tena vata re vattabbe “Phasso cetasiko ti.”

Vedanā—pe—saññā, cetanā—pe—saddhā viriyaṃ sati samādhī paññā rāgo doso moho—pe—anottappaṃ cittena sahaḡatan ti?

Āmantā.

Hañci anottappaṃ cittena sahaḡataṃ, tena vata re vattabbe “Anottappaṃ cetasikan ti.”

3. Cittena sahaḡatā ti katvā cetasikā ti?

Āmantā.

Phassena sahaḡatā ti katvā phassikā ti?

Āmantā.

Cittena sahaḡatā ti katvā cetasikā ti?

<sup>1</sup> sīlamhi, P.S.<sub>2</sub>.

Āmantā.

Vedanāya—pe—saññāya cetanāya saddhāya viriyena satiyā samādhiyā paññāya rāgena dosena mohena—pe—  
anottappena saḥajātā ti katvā anottappāsikā <sup>1</sup> ti?

Āmantā.

4. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Cittaṃ h'idaṃ cetasikā ca dhammā

Anattato samviditassa honti.

Hinappaṇitaṃ tadubhaye viditvā

Sammaddaso <sup>2</sup> vedi <sup>3</sup> palokadhamman + ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

5. N'atthi cetasiko dhammo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Kevaṭṭa <sup>5</sup> bhikkhu parasattānaṃ parapuggalānaṃ cittaṃ pi ādisati, cetasikaṃ pi ādisati, vitakkitaṃ pi ādisati, vicāritaṃ pi ādisati ‘Evaṃ pi te mano, itthaṃ <sup>6</sup> pi te mano, iti pi te cittaṃ ti,’” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi cetasiko dhammo ti.

C e t a s i k a k a t h ā .

## VII. 4.

1. Cetasiko dhammo dānaṃ ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> anottappaṃ siyā ti, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> samphattaso, P.; sampayuttaso, S. <sup>3</sup> veri, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>4</sup> phaloka<sup>o</sup>, P.

<sup>5</sup> Kevaṭṭa all MSS. See Dīgha xi., note 2, p. 211.

<sup>6</sup> ittaṃ, P.

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā cetasiko dhammo paresaṃ dātun ti?

Āmantā.

Labbhā phasso paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā vedanā—pe—saññā cetanā saddhā viriyaṃ sati samādhi—pe—paññā paresaṃ dātun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Dānaṃ anitṭhaphalaṃ akantaphalaṃ amanuññaphalaṃ secanakaphalaṃ dukkhindriyaṃ<sup>1</sup> dukkhavipākaṃ ti?

Nanu dānaṃ itṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dānaṃ itṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tena vata re vattabbe “Cetasiko dhammo dānaṃ ti.”

3. Dānaṃ itṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhāgavatā, cīvaraṃ dānaṃ ti?

Āmantā.

Cīvaraṃ itṭhaphalaṃ kantaphalaṃ manuññaphalaṃ asecanakaphalaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dānaṃ itṭhaphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, piṇḍapāto, senāsaṇaṃ, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānaṃ ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro itṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

<sup>1</sup> dukkhudrayaṃ, M.K.

“Saddhā hiriyaṃ <sup>1</sup> kusalañ ca dānaṃ  
 Dhammā ete sappurisānuyātā  
 Etaṃ hi maggaṃ diviyaṃ vadanti <sup>2</sup>  
 Etena hi gacchati devalokaṃ ti.”

Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiko dhammo dānaṃ ti.

5. Na vattabbaṃ “Cetasiko dhammo dānaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc'imāni Bhikkhave dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vaṃsaññāni porāṇāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkiyanti, na saṃkiyissanti, appaṭikutṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Katamāni pañca? Idha Bhikkhave ariyasāvako pāṇātipātāṃ pahāya pāṇātipātā paṭivirato hoti, pāṇātipātā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjaṃ deti, aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgī hoti: idaṃ Bhikkhave paṭhamaṃ dānaṃ mahādānaṃ aggaññaṃ rattaññaṃ vaṃsaññaṃ porāṇaṃ asaṃkiṇṇaṃ asaṃkiṇṇapubbaṃ na saṃkiyati, na saṃkiyissati, appaṭikutṭṭhaṃ samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Puna ca paraṃ Bhikkhave ariyasāvako adinnādāyaṃ pahāya—pe—kāmesu micchācāraṃ pahāya—pe—musāvādaṃ pahāya—pe—surāmerayamajjapamādatṭhānaṃ pahāya surāmerayamajjapamādatṭhānā paṭivirato hoti, surāmerayamajjapamādatṭhānā paṭivirato Bhikkhave ariyasāvako aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ deti, averaṃ deti, abyāpajjaṃ deti, aparimāṇaṃ sattānaṃ abhayaṃ datvā, averaṃ datvā, abyāpajjaṃ datvā aparimāṇassa abhayassa averassa abyāpajjhassa bhāgī hoti: idaṃ Bhik-

<sup>1</sup> viriyaṃ, P.S.<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> dibbaṃ caranti, P.S.S.<sub>2</sub>; dibbaṃ c'ayaṃ vadanti, M.; diviyaṃ vadanti, K.

khave pañcamam dānam mādānam aggaññam rattaññam vamsaññam porānam asaṃkiṇṇam asaṃkiṇṇapubbam na saṃkiyati, na saṃkiyissati, appaṭikuṭṭham samaṇehi brāhmaṇehi viññūhi. Imāni kho Bhikkhave pañca dānāni mahādānāni aggaññāni rattaññāni vamsaññāni porānāni asaṃkiṇṇāni asaṃkiṇṇapubbāni na saṃkiyanti, na saṃkiyissanti, appaṭikuṭṭhāni samaṇehi brāhmaṇehi viññūhīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cetasiko dhammo dānan ti.

6. Na vattabbam "Deyyadhammo dānan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idh'ekacco annam deti, pānam deti, vattham deti, yānam deti, mālam deti, gandham deti, vilepanam deti, seyyam deti, āvasatham deti, paḍipeyyam detīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi deyyadhammo dānan ti.

7. Deyyadhammo dānan ti?

Āmantā.

Deyyadhammo iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dānam iṭṭhaphalam vuttaṃ Bhagavatā, cīvaram dānan ti?

Āmantā.

Cīvaram iṭṭhaphalam kantaphalam manuññaphalam asecanakaphalam sukhindriyam sukhavipākan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dānam iṭṭhaphalam vuttaṃ Bhagavatā, piṇḍapāto dānam, senāsanam dānam, gilānapaccayabhesajjaparikkhāro dānan ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro iṭṭhaphalo kantaphalo manuññaphalo asecanakaphalo sukhindriyo sukhavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi na vattabbaṃ “Deyyadhammo dānaṃ ti.”

D ā n a k a t h ā .

VII. 5.

1. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti<sup>1</sup>?

Āmantā.

Paribhogamayo phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhi vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti?

Āmantā.

Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, puñjapuñjo viya vaḍḍhatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā na samannāharati, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa<sup>2</sup> hoti, anābhogassa hoti, asamannāharantassa hoti, amanasikarontassa hoti, acetayantassa hoti, apatthayantassa hoti, apaṇidāhantassa hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidāhantassa hotīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> samvaḍḍhati, P.S.

<sup>2</sup> anāvajjantassa, K.; Aṭṭhakathā gives both vajjo and vaṭṭo.



Hañci āvaṭṭantassa hoti, ābhogassa hoti, samannāharantassa hoti, manasikarontassa hoti, cetayantassa hoti, patthayantassa hoti, paṇidahantassa hoti, no vata re vattabbe “Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti.”

3. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaddhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ datvā kāmavitakkaṃ vitakketi, byāpādavitaṃ vitakketi, vihiṃsāvitaṃ vitakketi, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ<sup>1</sup>—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā<sup>2</sup> sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattārī? Nabhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram; orimañ ca Bhikkhave tīram samuddassa pārīmañ ca tīram idaṃ dutiyam suvidūravidūram; yato ca Bhikkhave verocano abbhudeti yattha ca atthameti, idaṃ tatiyam suvidūravidūram, satañ ca Bhikkhave dhammo<sup>3</sup> asatañ ca dhammo, idaṃ catuttham suvidūravidūram: imāni kho Bhikkhave cattārī suvidūravidūrānīti.

Nabhañ ca dūre paṭhavī ca dūre,

Pāram samuddassa tadāhu dūre,

<sup>1</sup> phalānaṃ, P.S.S<sub>2</sub>.; P.S.S<sub>2</sub>. omit the next two lines down to hīnappaṇītā.

<sup>2</sup> P.S.S<sub>2</sub> omit this question.

<sup>3</sup> dhammā, K.

Yato ca verocano abbhudeti  
 Pabhaṅkaro yattha ca atthameti,  
 Tato h'eva dūratarapaṃ vadanti  
 Sataṅ ca dhammaṃ asataṅ ca dhammaṃ ;  
 Abyāyiko hoti sataṃ samāgamo  
 Yāvaṃ pi tiṭṭheyya tath'eva hoti  
 Khippaṃ haveti<sup>1</sup> asataṃ samāgamo  
 Tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ "Kusalākusalā sāvajjānavajjā  
 hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā saṃmu-  
 khībhāvaṃ āgacchantīti."

4. Na vattaḃbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍha-  
 tīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

"Ārāmaropā vanaropā  
 Ye janā setukārakā  
 Papaṅ ca udapānaṅ ca  
 Ye dadanti upassayaṃ,<sup>2</sup>  
 Tesāṃ divā ca ratto ca  
 Sadā puññaṃ pavaḍḍhati,  
 Dhammaṭṭhā silasampannā  
 Te janā saggaḡāmino ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

5. Na vattaḃbaṃ "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍha-  
 tīti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Cattāro'me Bhikkhave

<sup>1</sup> haveti, M.K. ; hi veti, Morris, Ang. iv. 47.

<sup>2</sup> upāsayaṃ, P.

puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattanti. Katame cattāro? Yassa Bhikkhave bhikkhu cīvaraṃ paribhuñjamāno appamāṇaṃ cetosaṃādhiṃ upasampajja viharati, appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati; yassa Bhikkhave bhikkhu piṇḍapātaṃ paribhuñjamāno—pe—senāsaṇaṃ paribhuñjamāno—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ paribhuñjamāno appamāṇaṃ cetosaṃādhiṃ upasampajja viharati, appamāṇo tassa puññābhisando kusalābhisando sukhass'āhāro sovaggiko sukhavipāko saggasaṃvattaniko iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattati. Ime kho Bhikkhave cattāro puññābhisandā kusalābhisandā sukhass'āhārā sovaggikā sukhavipākā saggasaṃvattanikā iṭṭhāya kantāya manāpāya hitāya sukhāya saṃvattantīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti.

6. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhako paṭiggahetvā na paribhuñjati chaḍḍeti vissajjeti, hoti puññaṃ, no vata re vattabbe "Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti."

7. Paribhogamayaṃ puññaṃ vaḍḍhatīti?

Āmantā.

Dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci dāyako dānaṃ deti, paṭiggāhake paṭiggahite rājāno vā haranti, corā vā haranti, aggi vā ḍahati, udakaṃ vā vahati, appiyā vā dāyādā haranti, hoti puññaṃ, no

vata re vattabbe “Paribhogamayam puññaṃ vaḍḍhatīti.”

Paribhogamayapūñṇakathā.

## VII. 6.

1. Ito dinnena tattha yāpentīti?

Āmantā.

Ito cīvaram denti, tam cīvaram tattha paribhuñjantīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Ito piṇḍapātam denti, ito senāsanaṃ denti, ito gilāna-paccayabhesajjaparikkhāram denti, ito khādanīyam denti, ito bhojanīyam denti, ito pānīyam denti, tattha paribhuñjantīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Ito dinnena tattha yāpentīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhadukkham añño karoti, añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Ito dinnena tattha yāpentīti”?

Āmantā.

Nanu petā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti, cittaṃ pasādenti, pītiṃ uppādenti, somanassaṃ paṭilabbhantīti?

Āmantā.

Hañci petā attano atthāya dānaṃ dentaṃ anumodenti, cittaṃ pasādenti, pītiṃ uppādenti, somanassaṃ paṭilabbhanti, tena vata re vattabbe “Ito dinnena tattha yāpentīti.”

3. Na vattabbaṃ “Ito dinnena tattha yāpentīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Unname<sup>1</sup> udakaṃ vutthaṃ  
Yathā ninnam pavattati,

<sup>1</sup> unnate, K.

Evameva ito dinnam  
 Petānam upakappati.  
 Yathā vārivahā pūrā  
 Paripūrenti sāgaram,  
 Evameva ito dinnam  
 Petānam upakappati.  
 Na hi tattha kasī atthi  
 Gorakkh'ettha<sup>1</sup> na vijjati,  
 Vanijjā<sup>2</sup> tādisi n'atthi  
 Hiraññaena kayakkayam,  
 Ito dinnena yāpenti  
 Petā kālakatā tahi ti."

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

4. Na vattabbam " Ito dinnena tattha yāpentīti " ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—" Pañc'imāni Bhikkhave  
 ṭhānāni sampassantā mātāpitāro puttam icchanti kule  
 jāyamānam. Katamāni pañca ? Bhaṭo vā no bharissati,<sup>3</sup>  
 kiccaṃ vā no karissati, kulavaṃso<sup>4</sup> ciraṃ thassati, dayājjam  
 paṭipajjati,<sup>5</sup> atha vā pana petānam kālakatānam dakkhi-  
 ñam anuppadassati<sup>6</sup> : imāni kho Bhikkhave pañca ṭhānāni  
 sampassantā mātāpitāro puttam icchanti kule jāyamānan  
 ti.

Pañca ṭhānāni sampassam  
 Puttam icchanti paṇḍitā  
 Bhato vā no bharissati,  
 Kiccaṃ vā no karissati,  
 Kulavaṃso ciraṃ<sup>7</sup> tiṭṭhe  
 Dāyajjam paṭipajjati,<sup>8</sup>

<sup>1</sup> ettam, P. ; etta, M.

<sup>3</sup> kirissati, P. ; karissati, S.

<sup>5</sup> me paṭipajjissati, M.

<sup>7</sup> cīvare, S. ; cīre, P.

<sup>2</sup> vānijā, M.

<sup>4</sup> kusalam vā so, P.

<sup>6</sup> anupatissa, P.S<sub>2</sub>.

<sup>8</sup> patipajjinati, M.

Atha vā pana petānaṃ  
 Dakkhiṇaṃ anuppadassati,<sup>1</sup>  
 Thāpān'etāni sampassaṃ  
 Puttaṃ icchanti paṇḍitā.  
 Tasmā santo sappurisā  
 Kataññū katavedino  
 Bharanti<sup>2</sup> mātāpitāro  
 Pubbe kataṃ anussaraṃ,  
 Karonti tesāṃ kiccāni  
 Yathā taṃ pubbakāriṇaṃ,<sup>3</sup>  
 Ovādakārī bhaṭṭaposi<sup>4</sup>  
 Kulavaṃsaṃ ahāpayāṃ  
 Saddho sīlena sampanno  
 Putto hoti pasamsiyo<sup>5</sup> ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ito dinnena tattha yāpentīti.

Ito dinnakathā.

## VII. 7.

1. Paṭhavi kammavipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhave-  
 danīyā sukhāya vedanāya sampayuttā dukkhāya vedanāya  
 sampayuttā adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā  
 phassena sampayuttā vedanāya sampayuttā saññāya sampa-  
 yuttā cetanāya sampayuttā cittena sampayuttā sarammaṇā,  
 atthi tāya āvaṭṭanā<sup>6</sup> ābhogo samannāhāro manasikāro  
 cetanā patthanā paṇḍhīti?

<sup>1</sup> anupatissati, P.S.<sub>2</sub>; anupatipassati, S.      <sup>2</sup> aranti, S.

<sup>3</sup> pubbatādināṃ, P.S.S.<sub>2</sub>.      <sup>4</sup> athaposi, S.

<sup>5</sup> samphassiyo, P.; sampassibho, S.; sampassiyo, S.<sub>2</sub>.

<sup>6</sup> āvajjanā, K.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyā na dukkhavedanīyā na adukkhamasukhavedanīyā na sukhāya vedanāya sampayuttā na dukkhāya vedanāya sampayuttā na adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā na phassena sampayuttā na vedanāya sampayuttā na saññāya sampayuttā na cetanāya sampayuttā na cittaena sampayuttā, anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Paṭhavī kammavipāko ti.”

2. Phasso kammavipāko phasso sukhavedanīyo dukkhavedanīyo adukkhamasukhavedanīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittaena sampayutto, sārammaṇā. atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Paṭhavī kammavipāko paṭhavī sukhavedanīyā dukkhavedanīyā adukkhamasukhavedanīyā, sukhāya vedanāya sampayuttā, dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttā, phassena sampayuttā, vedanāya sampayuttā, saññāya sampayuttā, cetanāya sampayuttā, cittaena sampayuttā, sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī kammavipāko, paṭhavī na sukhavedanīyā, na dukkhavedanīyā—pe—anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso kammavipāko, phasso na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

3. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhavī paggahaniggahūpagā chedanabhedanūpagā ti?

Āmantā.

Kammavipāko paggahaniggahūpago chedanabhedanū-  
pago ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā paṭhavī ketuṃ viketuṃ<sup>1</sup> āṭhapetuṃ ocinituṃ  
vicinituṃ ti?

Āmantā.

Labbhā kammavipāko ketuṃ viketuṃ āṭhapetuṃ ocini-  
tuṃ vicinituṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhavī paresaṃ sādharmaṇā ti?

Āmantā.

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko paresaṃ sādharmaṇo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Asādhāraṇaṃ aññesaṃ  
Acoraharaṇo<sup>2</sup> nidhi,  
Kayirātha macco<sup>3</sup> puññāni  
Sace sucariṭṭaṃ careti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kammavipāko paresaṃ sādha-  
raṇo ti.”

4. Paṭhavī kammavipāko ti?

Āmantā.

Paṭhamam paṭhavī saṇṭhāti,<sup>4</sup> pacchā sattā uppajjantīti?

Āmantā.

Paṭhamam vipāko uppajjati, pacchā vipākapaṭilābhāya  
kammaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhavī sabbasattānaṃ kammavipāko ti?

<sup>1</sup> vikketuṃ, M.

<sup>2</sup> atha corāharaṇo, P.

<sup>3</sup> kayirathammacco, P.

<sup>4</sup> sandhāti, P.



Āmantā.

Sabbe sattā paṭhavim paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe sattā paṭhavim paribhuñjantīti?

Āmantā.

Atthi keci paṭhavim aparibhuñjitvā<sup>1</sup> parinibbāyantīti?<sup>2</sup>

Āmantā.

Atthi keci kammavipākaṃ akhepetvā parinibbāyantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Paṭhavī Cakkavattisattassa kammavipāko ti?

Āmantā.

Aññe sattā paṭhavim paribhuñjantīti?

Āmantā.

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkavattisattassa kammavipākaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Āmantā.

Cakkavattisattassa phassaṃ vedanaṃ saññāṃ cetanaṃ cittaṃ saddhaṃ viriyaṃ satīṃ samādhīṃ paññaṃ aññe sattā paribhuñjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Paṭhavī kammavipāko ti”?

Āmantā.

Nanu atthi issariyaṣaṃvattanikaṃ<sup>3</sup> kammaṃ, adhipaccasaṃvattanikaṃ kammaṃ ti.

Āmantā.

Hañci atthi issariyaṣaṃvattanikaṃ kammaṃ, adhipaccasaṃvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe “Paṭhavī kammavipāko ti.”

Paṭhavī kammavipākakathā.

<sup>1</sup> pari°, K.

<sup>2</sup> aperi°, P.

<sup>3</sup> oyam, M.K.

## VII. 8.

1. Jarāmarañam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ dukkhavedanīyaṃ adukkhamasukhavedanīyaṃ sukhāya vedanāya sampayuttaṃ dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ phassena sampayuttaṃ vedanāya sampayuttaṃ saññāya sampayuttaṃ cetanāya sampayuttaṃ cittaena sampayuttaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī, no vata re vattabbe “Jarāmarañam vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Jarāmarañam vipāko, jarāmarañam sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarāmarañam vipāko, jarāmarañam na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarañam akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarañam kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ  
“Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ  
“Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ akusalānaṃ  
dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ kusalānaṃ  
dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ  
“Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Kusalānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ na vattabbaṃ  
“Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarā-  
ṇaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ  
kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ  
na vattabbaṃ “Kusalānaṃ dhammānaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Kusalānaṃ ca akusalānaṃ ca dhammānaṃ jarāmarā-  
ṇaṃ na vattabbaṃ “Akusalānaṃ dhammānaṃ vipāko  
ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Jarāmarāṇaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appā-  
yukasamvattanikaṃ kammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi dubbaṇṇasaṃvattanikaṃ kammaṃ, appāyu-

kasamvattanikaṃ kammaṃ, tena vata re vattabbe “Jarā-maraṇaṃ vipāko ti.”

Jarāmarāṇaṃ vipāko ti kathā.

### VII. 9.

1. N’atthi ariyadhammavipāko ti?

Āmantā.

Nanu mahapphalaṃ sāmāññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ ti?

Āmantā.

Hañci mahapphalaṃ sāmāññaṃ, mahapphalaṃ brahmaññaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi ariyadhammavipāko ti.”

2. N’atthi ariyadhammavipāko ti?

Āmantā.

Nanu atthi sotāpattiphalaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sotāpattiphalaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi ariyadhammavipāko ti.”

Nanu atthi sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi arahattaphalaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi ariyadhammavipāko ti.”

3. Sotāpattiphalaṃ na vipāko ti?

Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sotāpattiphalaṃ na vipāko ti?

Āmantā.

Silaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahattaphalaṃ na vipāko ti?

Āmantā.

Dānaphalaṃ na vipāko ti?  
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
 Arahattaphalaṃ na vipāko ti?  
 Āmantā.

Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ na vipāko ti?  
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
 4. Dānaphalaṃ vipāko ti?  
 Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ vipāko ti?  
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
 Dānaphalaṃ vipāko ti?  
 Āmantā.

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahat-  
 taphalaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
 Sīlaphalaṃ—pe—bhāvanāphalaṃ vipāko ti?  
 Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ vipāko ti?  
 Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
 Bhāvanāphalaṃ vipāko ti?  
 Āmantā.

Sakadāgāmiphalaṃ—pe—anāgāmiphalaṃ—pe—arahat-  
 taphalaṃ vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
 5. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti?  
 Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ—pe—arūpāvacaraṃ kusalaṃ  
 savipākaṃ ti?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Lokuttaraṃ kusalaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ  
avipākaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

6. Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?<sup>1</sup>

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ  
savipākaṃ ācayagāmīti ?

Āmantā.

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ ācayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Āmantā.

Kāmāvacaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Lokuttaraṃ kusalaṃ savipākaṃ apacayagāmīti ?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ kusalaṃ — pe — arūpāvacaraṃ kusalaṃ  
savipākaṃ apacayagāmīti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

A r i y a d h a m m a v i p ā k a k a t h ā.

## VII. 10.

1. Vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Āmantā.

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe — pe —

Tassa vipāko vipākadhammadhammo ti ?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhassa antakiriya, n'atthi  
vaṭṭupacchedo, n'atthi anupādāparinibbānaṃ ti ?

<sup>1</sup> °gāmīn ti, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ti vā vipākadhammadhammo ti vā, vipākadhammadhammo ti vā, vipāko ti vā, esese ekatṭhe same sabhāge tajaṇe ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Vipāko ca vipākadhammadhammo ca, vipākadhammadhammo ca vipāko ca sahaḡatā sahaḡatā saṃsaṭṭhā saṃpayuttā ekuppādā ekanirodhā ekavattukā ekārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva akusalāṃ so akusalassa vipāko, taṇ ñeva kusalaṃ so kusalassa vipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vipāko vipākadhammadhammo ti?

Āmantā.

Yen'eva cittaṇa pāṇaṃ haṇati, ten'eva cittaṇa niraye paccati : yen'eva cittaṇa dāṇaṃ deti, ten'eva cittaṇa sagge modatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Vipāko vipākadhammadhammo ti ”?

Āmantā.

Nanu vipākā cattāro khandhā arūpino<sup>1</sup> aññaṃañña-paccayā ti?

Āmantā.

Hañci vipākā cattāro khandhā arūpino aññaṃañña-paccayā, tena vata re vattabbe “ Vipāko vipākadhammadhammo ti.”

Vipākadhammadhammo ti kathā.

<sup>1</sup> arūpā no, P.

## Sattamo Vaggo.

Saṅgaho, Sampayutto, Cetasiko dhammo,  
Cetasikaṃ dānaṃ, Paribhogamayaṃ puññaṃ vadḍhati,  
Ito dinnena tattha yāpentīti, Paṭhavi kammavipāko,  
Jarāmaranaṃ vipāko, N'atthi ariyadhammavipāko ti,  
Vipāko vipākadhammadhammo ti.



## VIII. 1.

1. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayani, Pettivisayo, Manussā, Devā ti ?

Āmantā.

Hañci pañca gatiyo vuttā Bhagavatā, Nirayo, Tiracchānayani, Pettivisayo, Manussā, Devā, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

2. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu Kālakañjakā<sup>1</sup> Asurā petānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti ?

Āmantā.

Hañci Kālakañjakā Asurā petānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā petehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

3. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā Devānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchantīti ?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā Devānaṃ samānavañṇā samānabhogā samānāhārā samānāyukā Devehi saha āvāhavivāhaṃ gacchanti, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

4. Cha gatiyo ti ?

Āmantā.

Nanu Vepacittiparisā pubbadevā ti ?

Āmantā.

Hañci Vepacittiparisā pubbadevā, no vata re vattabbe "Cha gatiyo ti."

5. Na vattabbaṃ "Cha gatiyo ti" ?

Āmantā.

<sup>1</sup> kālakatā, P.

Nanu atthi asurakāyo ti?

Āmantā.

Hañci atthi asurakāyo, tena vata re vattabbe "Chagatiyo ti."

Gatikhathā.

## VIII. 2.

1. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Kāmabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Rūpabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Arūpabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci kāmabhavassa ca rūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."

Rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci rūpabhavassa ca arūpabhavassa ca antare n'atthi antarābhavo, no vata re vattabbe "Atthi antarābhavo ti."

4. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Pañcamī sā yoni, chaṭṭhamī sā gati, aṭṭhamī sā viññāṇa-  
tṭhiti, dasamo so sattāvāso ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññā-  
ṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo sattā jāyanti, jīyanti, mīyanti, cavanti,  
uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi kāmabhavo, kāmabhavo bhavo gati sattāvāso  
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso  
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaḥhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaḥhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhave atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaḥhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi rūpabhavo, rūpabhavo bhavo gati sattāvāso  
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso  
saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpabhavūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaḥhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppañjantīti?

Āmantā.

Antarābhave sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppañjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavo atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhavo atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpabhavo pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Atthi arūpabhavo, arūpabhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavo, antarābhavo bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi arūpabhavūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpabhavūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi antarābhavūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Āmantā.

Antarābhavo sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Antarābhavo atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpabhavo catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Antarābhavo catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Sabbesaṃ ñeva sattānaṃ atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbesaṃ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci sabbesaṃ ñeva sattānaṃ n'atthi antarābhavo, no  
vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

9. Atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Ānantarikassa<sup>1</sup> puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo,  
no vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

10. Na-ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Ānantarikassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Na-ānantarikassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirayūpagassa puggalassa — pe — asaññasattūpagassa  
puggalassa—pe—arūpūpagassa puggalassa atthi antarā-  
bhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Hañci arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo, no  
vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

11. Na-arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

---

<sup>1</sup> anantarikassa, P.S.; ānantariyassa, M.K.

Arūpūpagassa puggalassa atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Na-arūpūpagassa puggalassa n'atthi antarābhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Na vattabbaṃ “Atthi antarābhavo ti”?

Āmantā.

Nanu antarāparinibbāyī puggalo atthīti?

Āmantā.

Hanci antarāparinibbāyī puggalo atthi, tena vata re vattabbe “Atthi antarābhavo ti.”

13. Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Upahaccaparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi upahaccabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Antarāparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi antarābhavo ti?

Āmantā.

Asaṃkhāraparinibbāyī puggalo—pe—asaṃkhāraparinibbāyī puggalo atthīti katvā atthi asaṃkhārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

A n t a r ā b h a v a k a t h ā .

### VIII. 3.

1. Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti?

Āmantā.

Nanu atthi tappaṭisaññutto<sup>1</sup> chando ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappaṭisaññutto chando, no vata re vattabbe “Pañc'eva kāmagaṇā kāmādhātū ti.”

Nanu atthi tappaṭisaññutto rāgo, tappaṭisaññutto

<sup>1</sup> tappaṇṭisañ, P.

chandarāgo, tappatīsaññutto saṅkappo, tappatīsaññutto rāgo, tappatīsaññutto saṅkapparāgo, tappatīsaññuttā pīti, tappatīsaññuttaṃ somanassaṃ, tappatīsaññuttaṃ pītiso-manassan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappatīsaññuttaṃ pītiso-manassaṃ, no vata re vattabbe “Pañc’eva kāmagaṇā kāmadhātū ti.”

2 Pañc’eva kāmagaṇā kāmadhātū ti?

Āmantā.

Manussānaṃ cakkhuṃ na kāmadhātūti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ sotaṃ—pe—manussānaṃ ghānaṃ—pe—manussānaṃ jivhā—pe—manussānaṃ kāyo—pe—manussānaṃ mano na kāmadhātūti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Manussānaṃ mano na kāmadhātūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Pañca kāmagaṇā loke  
Mano chaṭṭhā paveditā,  
Ettha chandaṃ virājetvā  
Evaṃ dukkhā pamuccatīti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Manussānaṃ mano na kāmadhātūti.”

3. Pañc’eva kāmagaṇā kāmadhātū ti?

Āmantā.

Kāmagaṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇa-  
tṭhiti attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmagaṇūpagāṃ kaṃman ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmagaṇūpagā sattā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Kāmagaṇe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppajantīti?



Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmaguṇe Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasam-  
buddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmadhātu bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni  
viññāṇaṭṭhiti attabhāvaṇṇābho ti?

Āmantā.

5. Kāmaguṇā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭ-  
ṭhiti attabhāvaṇṇābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi kāmadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi kāmaguṇūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppajjantīti?

Āmantā.

Kāmaguṇā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Kāmaguṇā pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmadhātuyā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Kāmaguṇā Sammāsambuddhā uppajjanti, Paccekasambuddhā uppajjanti, sāvakayugaṃ uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc'ime Bhikkhave kāmaguṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmaguṇā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañc'eva kāmaguṇā kāmadhātūti.

### K ā m a g u ṇ a k a t h ā

#### VIII. 4.

1. Pañc'ev'āyatanā kāmā ti?

Āmantā.

Nanu atthi tappāṭisaññutto chando ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappāṭisaññutto chando, no vata re vattabbe “Pañc'ev'āyatanā kāmā ti.”

Nanu atthi tappāṭisaññutto rāgo, tappāṭisaññutto chandarāgo, tappāṭisaññutto saṃkappo, tappāṭisaññutto rāgo, tappāṭisaññutto saṃkapparāgo, tappāṭisaññuttā pīti, tappāṭisaññuttaṃ somanassaṃ, tappāṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi tappāṭisaññuttaṃ pītisomanassaṃ, no vata re vattabbe “Pañc'ev'āyatanā kāmā ti.”

2. Na vattabbaṃ “Pañc’ev’āyatanā kāmā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmagaṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā, sotaviññeyyā saddā—pe—ghānaviññeyyā gandhā—pe—jivhāviññeyyā rasā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmagaṇā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañc’ev’āyatanā kāmā ti.

3. Pañc’ev’āyatanā kāmā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pañc’ime Bhikkhave kāmagaṇā. Katame pañca? Cakkhuviññeyyā rūpā—pe—kāyaviññeyyā phoṭṭhabbā iṭṭhā kantā manāpā piyarūpā kāmūpasamhitā rajanīyā; ime kho Bhikkhave pañca kāmagaṇā. Api ca Bhikkhave nete kāmagaṇā nāma.<sup>1</sup>

Te ariyassa vinaye vuccanti  
 Saṃkapparāgo purissassa kāmo.  
 Na te kāmā yāni citrāni loke  
 Saṃkapparāgo purisassa kāmo.  
 Tiṭṭhanti citrāni tath’eva loke,  
 Ath’ettha<sup>2</sup> dhīrā vinayan ti chandan ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Pañc’ev’āyatanā kāmā ti.”

K ā m a k a t h ā .

# VIII. 5.

1. Rūpino dhammā rūpadhātūti?

Āmantā.

<sup>1</sup> nām’ ete, P.M.

<sup>2</sup> ath’etta, P.S., atth’ettha, M.

Rūpaṃ bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti  
attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjanti-  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti?

Āmantā.

Rūpaṃ bhavo gati—pe—attabhāvaapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpagaṃ kamman ti?

Āmantā.

Atthi rūpūpagaṃ kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi rūpūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
uppajjanti ti?

Āmantā.

Rūpe sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti uppajjan-  
tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇan ti?

Āmantā.

Rūpe atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātu pañcavokārabhavo ti?

Āmantā.

Rūpaṃ pañcavokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, kāmadhātuyā atthi rūpan ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā rūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmaabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi samannāgato hoti kāmaabhavena ca rūpaabhavena cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpadhātukathā.

## VIII. 6.

1. Arūpino dhammā arūpadhātūti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati sattāvāso saṃsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagam kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti upapajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arūpadhātu bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Vedanā bhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpadhātūpaṇaṃ kaṃman ti?

Āmantā.

Atthi vedanūpaṇaṃ kaṃman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi arūpadhātūpagā sattā ti?

Āmantā.

Atthi vedanūpagā sattā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti  
up pajjantīti?

Āmantā.

Vedanāya sattā jāyanti jīyanti mīyanti cavanti up-  
pajjantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātuyā atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ  
ti?

Āmantā.

Vedanāya atthi vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpadhātu catuvokārabhavo ti?

Āmantā.

Vedanā catuvokārabhavo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpino dhammā arūpadhātu, kāmadhātuyā atthi vedanā  
saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va kāmadhātu, sā arūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmaabhavena samannāgato puggalo dvīhi bhavehi sa-  
mannāgato hoti kāmaabhavena ca arūpaabhavena cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpino dhammā rūpadhātu, arūpino dhammā arūpa-  
dhātu, kāmadhātuyā atthi rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā  
viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Sā va kāmādhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Sā va kāmādhātu, sā rūpadhātu, sā arūpadhātūti?

Āmantā.

Kāmabhavena samannāgato puggalo tīhi bhavehi samannāgato hoti kāmabhavena ca rūpabhavena ca arūpabhavena cāti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arūpadhātukathā.

### VIII. 7.

1. Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatana ti?

Āmantā.

Atthi tattha gandhāyatana ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha jivhāyatana ti?

Āmantā.

Atthi tattha rasāyatana ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatana ti?

Āmantā.

Atthi tattha phoṭṭhabbāyatana ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. N'atthi tattha gandhāyatana ti?

Āmantā.

N'atthi tattha ghānāyatana ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi tattha rasāyatana ti?

Āmantā.

N'atthi tattha jivhāyatana ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi tattha phoṭṭhabbāyatana ti?

Āmantā.

N'atthi tattha kāyāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—  
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—  
—atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—  
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi tattha ghānāyatanam, n'atthi gandhāyatanan  
ti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, n'atthi rūpāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghānāyatanam, n'atthi gandhāyatanan ti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, n'atthi saddāyatanam—pe—  
atthi tattha manāyatanam, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi tattha jivhāyatanam, n'atthi rasāyatanam—pe—  
—atthi tattha kāyāyatanam, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan  
ti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, n'atthi rūpāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—



Atthi tattha kāyāyatanam, n'atthi phoṭṭhabbāyatanan ti?  
Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, n'atthi saddāyatanam—pe—  
atthi tattha manāyatanam, n'atthi dhammāyatanan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

7. Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, tena  
cakkhunā tam rūpam passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam, tena  
ghānena tam gandham ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, tena  
cakkhunā tam rūpam passatīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam; tāya  
jivhāya tam rasam sāyati—pe—atthi tattha kāyāyatanam,  
atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena kāyena tam phoṭṭhabbam  
phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

8. Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe  
—atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, tena  
manena tam dhammam vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam, tena  
ghānena tam gandham ghāyatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, tena  
manena tam dhammam vijānātīti?

Āmantā.

Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—  
atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena  
kāyena tam phoṭṭhabbam phusatīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

9. Atthi tattha ghānāyatanam, atthi gandhāyatanam,  
na ca tena ghānena tam gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, na ca  
tena cakkhunā tam rūpam passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanam, na ca tena ghāṇena taṃ gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—  
atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, na ca tena manena taṃ dhammam vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam—pe—  
—atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha cakkhāyatanam, atthi rūpāyatanam, na ca tena cakkhunā taṃ rūpam passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam,  
na ca tena kāyena taṃ phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha sotāyatanam, atthi saddāyatanam—pe—  
atthi tattha manāyatanam, atthi dhammāyatanam, na ca tena manena taṃ dhammam vijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Atthi tattha ghāṇāyatanam, atthi gandhāyatanam,  
tena ghāṇena taṃ gandham ghāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlagandho sūragandho tacagandho patta-  
gandho pupphagandho phalagandho āmagandho visa-  
gandho <sup>1</sup> sugandho duggandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Atthi tattha jivhāyatanam, atthi rasāyatanam, tāya  
jivhāya taṃ rasam sāyatīti?

Āmantā.

Atthi tattha mūlaraso khandharaso <sup>2</sup> tacaraso pattaraso  
puppharaso phalaraso ambilaṃ madhuraṃ tittakaṃ kaṭu-  
kaṃ loṇiyaṃ khāriyaṃ lambilaṃ <sup>3</sup> kasāvo sādū asādūti?

<sup>1</sup> vissagandho, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> gandharaso, P.

<sup>3</sup> lavanaṃ, P.S.S<sub>2</sub>.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Atthi tattha kāyāyatanam, atthi phoṭṭhabbāyatanam, tena kāyena tam phoṭṭhabbam phusatīti?

Āmantā.

Atthi tattha kakkhaḷam mudukam saṇḥam pharusam sukhasamphassam dukkhasamphassam garukam lahukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Na vattabham “Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti”?

Āmantā.

Nanu atthi tattha ghānanimittam jivhānimittam kāyanimittan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tattha ghānanimittam jivhānimittam kayanimittam, tena vata re vattabbe “Saḷāyataniko attabhāvo rūpadhātuyā ti.”

Rūpadhātuyā āyatanakathā.

### VIII. 8.

1. Atthi rūpam arūpesūti?

Āmantā.

Rūpabhavo rūpagati rūpasattāvāso rūpasamsāro rūpayoni rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci arūpabhavo arūpagati arūpasattāvāso arūpasamsāro arūpayoni arūpattabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Atthi rūpam arūpesūti.”

2. Atthi rūpam arūpesūti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo gati sattāvāso samsāro yoni viññāṇaṭṭhiti attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catuvokārabhavo—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Hañci catuvokārabhavo — pe — attabhāvapaṭilābho, no vata re vattabbe “Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

3. Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca rūpabhavo rūpagati—pe—rūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ rūpadhātuyā, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca pañcavokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca arūpabhavo arūpagati—pe—arūpattabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpaṃ arūpesu, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Āmantā.

Atthi rūpaṃ arūpadhātuyā, so ca catuvokārabhavo gati—pe—attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Nanu rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Atthi rūpaṃ arūpesūti.”

6. Rūpānaṃ nissaraṇaṃ arūpaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi rūpaṃ arūpesūti?

Āmantā.

Kāmānaṃ nissaraṇaṃ nekkhammaṃ vuttaṃ Bhagavatā, atthi nekkhammesu kāmā, atthi anāsavesu āsavā,<sup>1</sup> atthi apariyāpannesu pariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āruppe rūpakathā.

### VIII. 9.

1. Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti.”

2. Kusalena cittaena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> P.S.S<sub>2</sub> omit “atthi anāsavesu āsavā.”

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalam anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yam kiñci kusalaṇa cittena samuṭṭhitam rūpaṃ, sabban tam<sup>1</sup> kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam rūpāyatanam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—

---

<sup>1</sup> santam, P.; samantam, S.

paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu abyākātā ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa anārammaṇam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa anārammaṇam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam kāyakammaṇa rūpaṇa anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittaṇa samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—

gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
—paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anā-  
rammaṇā abyākata ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṇi rūpaṇi  
anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

8. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṇi rūpaṇi  
phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam phassavip-  
payuttam kusalan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṇi rūpaṇi  
phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu  
phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

9. Kusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam phass-  
avippayuttam abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṇi rūpaṇi  
phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

Kusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu — pe — vāyodhātu  
phassavippayuttā abyākata ti?

Āmantā.

Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṇi rūpaṇi  
phassavippayuttam abyākatan ti?

Na h'evaṇi vattabbe—pe—

10. Kusalena cittaena samuṭṭhitam kāyakammaṇi rūpaṇi  
anārammaṇam phassavippayuttam kusalan ti?

Āmantā.



Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanañ anārammaṇañ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṇ rūpaṃ anārammaṇañ phassavippayuttaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanañ—pe—  
gandhāyatanañ, rasāyatanañ, phoṭṭhabbāyatanañ—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā kusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanañ anārammaṇañ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṇ rūpaṃ anārammaṇañ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ saddāyatanañ—pe—  
gandhāyatanañ, rasāyatanañ, phoṭṭhabbāyatanañ—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu—pe—vāyodhātu anārammaṇā phassavippayuttā abyakatā ti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṇ rūpaṃ anārammaṇañ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

12. Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṇ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇañ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇañ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇañ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī, no vata re vattabbe “Kusalena cittena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṇ rūpaṃ kusalan ti.”

13. Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhito phasso kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kusalena cittena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, saddhā, viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kusalena cittena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci kusalena cittena samuṭṭhitam rūpaṃ, sabban tam kusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

—Yathā kāyakammaṃ, tathā vacīkammaṃ ti.—

16. Akusalena cittena samuṭṭhitam kāyakammaṃ rupam akusalan ti?

Āmantā.

Sarāmmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhi, no vata re vattabbe “Akusalena cittaṃ samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ rūpaṃ akusalaṃ ti.”

17. Akusalena cittaṃ samuṭṭhito [phasso akusalo sarammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalaṃ cittaṃ samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ cittaṃ samuṭṭhitaṃ vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doṣo, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalaṃ cittaṃ samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Akusalena cittaṃ samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalaṃ cittaṃ samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ cittaṃ samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ kāyakammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Yaṃ kiñci akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabbaṃ taṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

20. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti, no vata re vattabbe “Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalan ti.”

21. Akusalena cittaena samuṭṭhito phasso akusalo sarammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ sarammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

22. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhito phasso akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitā vedanā—pe—saññā, cetanā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vicikicchā, thīṇaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

23. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṇ ti?

Āmantā.

Yap kiñci akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ rūpaṃ, sabbaṇ taṃ akusalaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

24. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṇ ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam akusalaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ vacīkammaṃ rūpaṃ akusalaṇ ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭhaviḍhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

25. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam abyākataṇ ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,  
lohitam—pe—sedo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

26. Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam,  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci,  
assu, lohitam—pe—sedo anārammaṇo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

27. Akusalena cittaena samuṭṭhitam rūpāyatanam anārammaṇam abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitam saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,  
lohitam—pe—sedo anārammaṇo abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitam vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

28. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ rūpāyatanāṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ saddāyatanāṃ—pe—  
gandhāyatanāṃ, rasāyatanāṃ, phoṭṭhabbāyatanāṃ, patha-  
vidhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,  
lohitāṃ—pe—sedo phassavippayutto akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

29. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ rūpāyatanāṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ saddāyatanāṃ—pe—  
gandhāyatanāṃ, rasāyatanāṃ, phoṭṭhabbāyatanāṃ—pe—  
pathavidhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,  
lohitāṃ—pe—sedo phassavippayutto abyākato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ vacīkammaṃ rūpaṃ phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

30. Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ rūpāyatanāṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaṇa samuṭṭhitāṃ vacīkammaṃ rūpaṃ anārammaṇaṃ phassavippayuttaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭha-  
vidhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,  
lohitam — pe — sedo anārammaṇo phassavippayutto  
akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

31. Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ rūpāyatanam anā-  
rammaṇam phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkamman rūpam  
anārammaṇam phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ saddāyatanam—pe—  
gandhāyatanam, rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam—pe—  
paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejodhātu, vāyodhātu, asuci, assu,  
lohitam—pe—sedo anārammaṇo phassavippayutto abyā-  
kato ti?

Āmantā.

Akusalena cittaena samuṭṭhitaṃ vacīkamman rūpam  
anārammaṇam phassavippayuttaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

32. Na vattabbaṃ “Rūpam kusalam pi akusalam  
pīti”?

Āmantā.

Nanu kāyakamman vacīkamman kusalam pi akusalam  
pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakamman vacīkamman kusalam pi akusalam  
pi, tena vata re vattabbe “Rūpam kusalam pi akusalam  
pīti.”

33. Rūpam kusalam pi akusalam pīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam kusalam pi akusalam pīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpam kusalam pi akusalam pīti?

Āmantā.

Sotāyatanam—pe—ghānāyatanam, jivhāyatanam, kāy-  
āyatanam, rūpāyatanam, saddāyatanam, gandhāyatanam,



rasāyatanam, phoṭṭhabbāyatanam, paṭhavīdhātu, āpodhātu, tejo dhātu, vāyodhātu, asuci, assu, lohitaṃ—pe—sedo kusalo pi akusalo pīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

34. Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Mano rūpaṃ, manokammaṃ rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mano arūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyo arūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ, kāyakammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Mano rūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mano arūpaṃ, manokammaṃ arūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyo arūpaṃ, kāyokammaṃ arūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

35. Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam rūpaṃ ti, cakkhaviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Sotāyatanam rūpaṃ ti, sotaviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Ghānāyatanam rūpaṃ ti, ghānaviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Jīvāyatanam rūpaṃ ti, jīvāviññānam rūpaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyo rūpaṃ ti, kāyakammaṃ rūpaṃ ti?

Āmantā.

Kāyāyatanam rūpan ti, kāyaviññānam rūpan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

36. Rūpaṃ kamman ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cetanāhaṃ Bhikkhave kamman vadāmi, cetayitvā kamman karoti kāyena vācāya manasā ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

37. Rūpaṃ kamman ti ?<sup>1</sup>

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Kāye vā Ānanda sati kāya-saṅcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, vācāya vā Ānanda sati vacīsaṅcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ, mane vā Ānanda sati manosaṅcetanāhetu uppajjati ajjhattaṃ sukhadukkhaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

38. Rūpaṃ kamman ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tividhā Bhikkhave kāya-saṅcetanā akusalaṃ kāyakammaṃ dukkhindriyaṃ<sup>2</sup> dukkhavipākaṃ, catubbidhā Bhikkhave vacīsaṅcetanā akusalaṃ vacīkammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ, tividhā Bhikkhave manosaṅcetanā akusalaṃ manokammaṃ dukkhindriyaṃ dukkhavipākaṃ ; tividhā Bhikkhave kāya-saṅcetanā kusalaṃ kāyakammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, catubbidhā Bhikkhave vacīsaṅcetanā kusalaṃ vacīkammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ, tividhā Bhikkhave manosaṅcetanā kusalaṃ manokammaṃ sukhindriyaṃ sukhavipākaṃ ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

<sup>1</sup> Sec. 37 is repeated in P.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> dukkhudrayaṃ, M.K.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

39. Rūpaṃ kamman ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sacāyaṃ<sup>1</sup> Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa<sup>2</sup> paribbājakassa evaṃ puṭṭho evaṃ byākareyya ‘Sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā sukhavedaniyaṃ sukhaṃ so vedayati,<sup>3</sup> sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā dukkhavedaniyaṃ dukkhaṃ so vedayati, sañcetaniyaṃ āvuso Pāṭaliputta kammaṃ katvā kāyena vācāya manasā adukkhamasukhavedaniyaṃ adukkhamasukhaṃ so vedayatīti,’ evaṃ byākaramāno kho Ānanda samiddhi moghapuriso Pāṭaliputtassa paribbājakassa sammābyākaramāno byākareyyāti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Rūpaṃ kamman ti.”

Rūpaṃ kamman ti kathā.

## VIII. 10.

1. N’atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

N’atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā ti?

Āmantā.

Hañci atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, no vata re vattabbe “N’atthi jīvitindriyaṃ ti.”

<sup>1</sup> sacāhaṃ, P.S.<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> Potaliputtassa, P.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>3</sup> vediyati, P.S.S.<sub>2</sub>.

2. Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, atthi rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi rūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, n'atthi rūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Atthi arūpīnaṃ dhammānaṃ āyuṭṭhiti yapaṇā yāpaṇā iriyaṇā vattanā pālanā, n'atthi arūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu arūpajīvitindriyaṇ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu rūpajīvitindriyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpīnaṃ ca arūpīnaṃ ca dhammānaṃ āyu na vattabbaṃ arūpajīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe “N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti.”

7. Nirodhaṃ samāpannassa atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti?

Samkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi samkhārakkhandho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi samkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—  
saññākkhandho—pe—viññāpakkhando ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhaṃ samāpannassa atthi vedanākkhandho—pe—  
saññākkhandho—pe—viññāpakkhando ti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. N'atthi rūpajīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ n'atthi jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ, no vata re vattabbe “N’atthi rūpajīvitindriyaṃ ti.”

9. Asaññasattānaṃ atthi jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpannaṃ ti?

Samkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Asaññasattānaṃ atthi samkhārakkhandho ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi samkhārakkhandho ti?

Āmantā.

Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Asaññasattānaṃ atthi vedanākkhandho—pe—saññākkhandho—pe—viññāṇakkhandho ti?

Āmantā.

Pañcavokārabhavo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

10. Uppattesiya cittaṃ samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāne ekadesaṃ bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṃ samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāne ekadeso bhijjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiya cittaṃ samuṭṭhito phasso uppattesiye citte bhijjamāne anavaseso bhijjatīti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṃ samuṭṭhitaṃ jīvitindriyaṃ uppattesiye citte bhijjamāne anavasesaṃ bhijjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

11. Dve jīvitindriyānīti?

Āmantā.

Dvīhi jīvitehi jīvati, dvīhi maraṇehi mīyatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Jīvitindriyakathā



## VIII. 11.

1. Kammahetu <sup>1</sup> Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kammahetu sotāpanno sotāpattiphalā na parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetu sakadāgāmī—pe—anāgāmī anāgāmiphalā na parihāyatīti ?

Āmantā.

Kammahetu Arahā arahattā na parihāyatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammahetu Arahā arahattā parihāyatīti ?

Āmantā.

Pāpātipātakammasa hetūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānakammasa hetu—pe—kāmesu micchācāra-kammasa hetu, musāvādakammasa hetu, piṣuṇavācā-kammasa hetu, pharusavācākammasa hetu, samphappalāpakammasa hetu, mātughātakammasa hetu, pitu-ghātakammasa hetu, arahantaghātakammasa hetu, ruhiruppādakammasa hetu, saṃghabhedakammasa he-tūti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamassa kammasa hetūti ?

Handa hi Arahantānaṃ abbhācikkhatīti.

---

<sup>1</sup> Kammaṃ hetu, P.S.<sub>2</sub>.

Arahantānaṃ abbhācikkhanakammassa hetu Arahā  
arahattā parihāyatīti?

Āmantā.

Ye keci Arahantānaṃ abbhācikkhanti, sabbe te ara-  
hattaṃ sacchikarontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammahetukathā.

Chagatiyo, Antarābhavo, Pañc'eva kāmagaṇā kāmā-  
dhātu,

Pañc'ev' āyatanā kāmā, Rūpino dhammā rūpadhātu,  
Arūpino dhammā arūpadhātu, Saḷāyataniko attabhāvo  
rūpadhātuyā,

Atthi rūpaṃ arūpesu, Rūpaṃ kammam, Rūpajīvitindri-  
yaṃ, Kammahetu parihāyatīti.

Aṭṭhamo Vaggo.



## IX. 1.

1. Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti?

Āmantā.

Nanu saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahiyantīti?

Āmantā.

Hañci saṃkhāre aniccato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti.”

2. Nanu saṃkhāre dukkhato—pe—rogato gaṇḍato<sup>1</sup> sallato aghato ābādhato parato palokato<sup>2</sup> itito upaddavato bhayato upasaggato calato pabhaṅguto adhiuvato<sup>3</sup> atānato aleṇato asaraṇato asaraṇibhūtoriccato<sup>4</sup> tucchato<sup>5</sup> suññato anattato ādīnavato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyantīti?

Āmantā.

Hañci saṃkhāre vipariṇāmadhammato manasikaroto saññojanā pahiyanti, no vata re vattabbe “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ ti.”

3. Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca aniccato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca dukkhato—pe—rogato—pe—vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhāre ca vipariṇāmadhammato manasikaroti, nibbāne ca ānisaṃsadassāvī hotīti?

<sup>1</sup> gaṇḍhato, P.S.<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> parolokato, P.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>3</sup> adduvato, P.

<sup>4</sup> dittato, P.S.<sub>2</sub>.

<sup>5</sup> kucchato, P.

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Ānisaṃsadassāvissa saññojanānam pahānan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati sukhasaññī<sup>1</sup> sukhapāṭisaṃvedī satatam samitam abbokiṇṇam<sup>2</sup> cetasā adhimuccamāno paññāya pariyogāhamāno ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ānisaṃsadassāvissa saññojanānam pahānan ti.

### Ānisaṃsakathā.

#### IX. 2.

1. Amatārammaṇam saññojānan ti?

Āmantā.

Amataṃ saññojanīyam ganthanīyam<sup>3</sup> oghanīyam yogānīyam nīvaraṇīyam parāmatṭham upādānīyam saṅkilesikan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu amataṃ asaññojanīyam aganthanīyam—pe—asaṅkilesikan ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ asaññojanīyam aganthanīyam—pe—asaṅkilesikam, no vata re vattabbe “Amatārammaṇam saññojānan ti.”

2. Amataṃ ārabha rāgo uppajjatīti?

Āmantā.

Amataṃ rāgaṭṭhānīyam rajanīyam kamanīyam madanīyam<sup>4</sup> bandhanīyam mucchanīyam ti?

<sup>1</sup> sukhasam, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> abbhokiṇṇam, P.S<sub>2</sub>.

<sup>3</sup> gandhanīyam, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>4</sup> rammanīyam, P.S<sub>2</sub>.

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ, no vata re vattabbe “Amataṃ ārabba rāgo uppajjati.”

3. Amataṃ ārabba doso uppajjati?

Āmantā.

Amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ kopaṭṭhānīyaṃ paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopaṭṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ, no vata re vattabbe “Amataṃ ārabba doso uppajjati.”

4. Amataṃ ārabba moho uppajjati?

Āmantā.

Amataṃ mohaṭṭhānīyaṃ aññāpakaraṇaṃ acakkhukaraṇaṃ paññānirodhiyaṃ vigātapakkhiyaṃ anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāpakaraṇaṃ na acakkhukaraṇaṃ paññāvuḍḍhiyaṃ<sup>1</sup> avigātapakkhiyaṃ nibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Hañci amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāpakaraṇaṃ —pe— nibbānaṣaṃvattanikaṃ, no vata re vattabbe “Amataṃ ārabba moho uppajjati.”

5. Rūpaṃ ārabba saññojanā uppajjanti, rūpaṃ saññojanīyaṃ—pe—saṃkilesikaṃ ti?

---

<sup>1</sup> paññāratthīyaṃ, P.S.S.<sub>2</sub>; paññābuddhiyaṃ, M.

Āmantā.

Amataṃ ārabba saññojanā uppajjanti, amataṃ sañño-janīyaṃ—pe—saṃkilesikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ rāgaṭṭhānīyaṃ—pe—mucchanīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ dosaṭṭhānīyaṃ—pe—paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ mohaṭṭhānīyaṃ—pe—anibbānaṣaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Amataṃ ārabba saññojanā uppajjanti, amataṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaraṇīyaṃ aparāmaṭṭhaṃ anupādānīyaṃ asaṃkilesikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba saññojanā uppajjanti, rūpaṃ asaññojanīyaṃ aganthanīyaṃ—pe—asaṃkilesikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba rāgo uppajjati, amataṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba rāgo uppajjati, rūpaṃ na rāgaṭṭhānīyaṃ na rajanīyaṃ na kamanīyaṃ na madanīyaṃ na bandhanīyaṃ na mucchanīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba doso uppajjati, amataṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba doso uppajjati, rūpaṃ na dosaṭṭhānīyaṃ na kopatṭhānīyaṃ na paṭighaṭṭhānīyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Amataṃ ārabba moho uppajjati, amataṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāpakaraṇaṃ—pe—nibbānaṃvattanikaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ ārabba moho uppajjati, rūpaṃ na mohaṭṭhānīyaṃ na aññāpakaraṇaṃ—pe—nibbānaṃvattanikaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati, nibbānaṃ nibbānato sañjānitvā nibbānaṃ maññati.”

Atth'eva suttantaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi amatārammaṇaṃ saññojanaṃ ti.

A m a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

### IX. 3.

1. Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Hañci n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti.”

2. Phasso sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo  
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā, cetanā, cittaṃ, saddhā, viriyaṃ,  
sati, samādhī, paññā, rāgo, doso, moho, māno, diṭṭhi, vici-  
kicchā, thīnaṃ, uddhaccaṃ, ahirikaṃ—pe—anottappaṃ  
sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇi-  
dhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo  
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo  
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso sārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—  
paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo  
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Vedanā, saññā—pe—anottappaṃ sārammaṇaṃ, n'atthi  
tassa āvaṭṭanā ābhogo—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu rūpaṃ sappaccayaṃ ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe  
“Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti.”

Rūpaṃ sārammaṇaṃ ti kathā.

#### IX. 4.

1. Anusayā anārammaṇā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāya-  
tanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññoja-  
naṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ anāram-  
maṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññoja-  
naṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ sāram-  
maṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandha-  
pariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho  
anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno  
anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo  
ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sā-  
rammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāmarāgānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, kāmarāgo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Avijjānusayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Avijjānusayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Samkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo ti?

Āmantā.



Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno anārammaṇo, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāpakkhando ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbaṃ “Anusayā anārammaṇā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tesaṃ anusayānaṃ ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā anārammaṇā ti.

10. Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tassa rāgassa ārammaṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo anārammaṇo ti.

Anusayā anārammaṇā ti kathā.

## IX. 5.

1. Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayaṣaṃbojhaṃgo anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā, paññindriyaṃ, paññābalaṃ, sammādiṭṭhi, dhammavicayaṣaṃbojhaṃgo sārammaṇo ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kataṃakkhandhapariyāpannaṃ ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ ti.

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā anārammaṇā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ anārammaṇaṃ, paññā saṃkkārakkhandhapariyāpannā sārammaṇā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso sārammaṇo, ekadeso anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Arahā cakkhuvīññāṇasamaṅgī “ñāṇīti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tassa ñāṇassa ārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti.

6. Arahā cakkhuvīññāṇasamaṅgī “paññavā ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Atthi tāya paññāya ārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā anārammaṇā ti.

Ñāṇaṃ anārammaṇaṃ ti kathā.

## IX. 6.

1. Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu atitārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atitārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Atitārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

Atītārammaṇaṃ<sup>1</sup> anārammaṇaṃ ti, micchā: hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Atītārammaṇaṃ ti:” anārammaṇaṃ atītārammaṇaṃ ti, micchā.

2. Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ<sup>2</sup> ti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

A t ī t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

### IX. 7.

1. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu anāgatārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgatārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

Anāgatārammaṇaṃ anārammaṇaṃ ti, micchā: hañci vā pana anārammaṇaṃ, no vata re vattabbe “Anāgatārammaṇaṃ ti:” anārammaṇaṃ anāgatārammaṇaṃ ti, micchā.

2. Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

3. Paccuppannaṃ ārabba atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> M. inserts cittaṃ after atītārammaṇaṃ.

<sup>2</sup> P. omits sec. 2.

Atītaṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Anāgataṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ sārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītaṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, anāgatārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Paccuppannaṃ ārabbhā atthi āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, paccuppannārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu atītārammaṇaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītārammaṇaṃ n'atthi, tena vata re vattabbe “Atītārammaṇaṃ cittaṃ anārammaṇaṃ ti.”

A n ā g a t ā r a m m a ṇ a k a t h ā .

## IX. 8.

1. Sabbaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti?

Āmantā.

Sabbaṃ cittaṃ vicārānupatitaṃ, pītānupatitaṃ, sukhānupatitaṃ, dukkhānupatitaṃ, somanassānupatitaṃ,

domanassānupatitaṃ, upekkhānupatitaṃ, saddhānupatitaṃ, viriyānupatitaṃ, satānupatitaṃ, samādhānupatitaṃ, paññānupatitaṃ, rāgānupatitaṃ, doṣānupatitaṃ —pe— anottappānupatitaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko vicāramatto samādhīti ?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko vicāramatto samādhī, no vata re vattabbe “Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

3. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu atthi avitakko avicāro samādhīti ?

Āmantā.

Hañci atthi avitakko avicāro samādhī, no vata re vattabbe “Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

4. Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti ?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhīti ?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī vuttā Bhagavatā, savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhī, no vata re vattabbe “Sabbhaṃ cittaṃ vitakkānupatitaṃ ti.”

Vitakkānupatitakathā.

## IX. 9.

1. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo ti ?

Āmantā.

Sabbaso<sup>1</sup> phusayato phassavipphāro saddo, sabbaso

<sup>1</sup> sabbato, P.

vedayato vedanāvippahāro saddo, sabbaso sañjānato saññāvipphāro saddo, sabbaso cetayato cetanāvippahāro saddo, sabbaso cintayato cittavippahāro saddo, sabbaso sarato sativippahāro saddo, sabbaso pajānato paññāvippahāro saddo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavippahāro saddo ti?

Āmantā.

Vitakkavippahāro saddo sotaviññeyyo, sotasmim paṭihaññati, sotassa āpātham<sup>1</sup> āgacchatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu vitakkavippahāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatīti?

Āmantā.

Hañci vitakkavippahāro saddo na sotaviññeyyo, na sotasmim paṭihaññati, na sotassa āpātham āgacchatī, no vata re vattabbe “Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavippahāro saddo ti.”

Vitakkavippahārasaddakathā.

## IX. 10.

1. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Aphassakassa vācā, avedanakassa vācā, asaññakassa vācā, acetanakassa vācā, acittakassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa vācā, savedanakassa vācā, sasaññakassa vācā, sacetanakassa vācā, sacittakassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa vācā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

2. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Anāvattantassa vācā, anābhogassa vācā—pe—apaṇida-  
hantassa vācā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvattantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇida-  
hantassa vācā ti?

Āmantā.

Hañci āvattantassa vācā, ābhogassa vācā—pe—paṇida-  
hantassa vācā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa  
vācā ti.”

3. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Nanu vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena  
saha ekuppādā ti?

Āmantā.

Hañci vācā cittasamuṭṭhānā cittena saha jātā cittena  
saha ekuppādā, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa  
vācā ti.”

4. Na yathā cittassa vācā ti?

Āmantā.

Na bhaṇitukāmo bhaṇati, na kathetukāmo katheti, na  
ālapitukāmo ālapati, na voharitukāmo voharatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti,  
ālapitukāmo ālapati, voharitukāmo voharatīti?

Āmantā.

Hañci bhaṇitukāmo bhaṇati, kathetukāmo katheti, ālapi-  
tukāmo ālapati, voharitukāmo voharati, no vata re vattabbe  
“Na yathā cittassa vācā ti.”

5. Na vattabbaṃ “Na yathā cittassa vācā ti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmīti” aññaṃ bhaṇati,  
“aññaṃ kathessāmīti” aññaṃ katheti, “aññaṃ ālapas-  
sāmīti” aññaṃ ālapati, “aññaṃ voharissāmīti” aññaṃ  
voharatīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci “aññaṃ bhaṇissāmīti” aññaṃ bhaṇati,



“aññaṃ kathessāmi” aññaṃ katheti, “aññaṃ ālapasāmi” aññaṃ ālapati, “aññaṃ voharissāmi” aññaṃ voharati, tena vata re vattabbe “Na yathā cittassa vācā ti.”

Na yathā cittassa vācā ti kathā.

## IX. 11.

1. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Aphassakassa kāyakammaṃ, avedanakassa kāyakammaṃ, asaṇṇakassa kāyakammaṃ, acetanakassa kāyakammaṃ, acittakassa kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kāyakammaṃ, savedanakassa kāyakammaṃ, sasaṇṇakassa kāyakammaṃ, sacetanakassa kāyakammaṃ, sacittakassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa—pe—sacittakassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

2. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Anāvaṭṭantassa kāyakammaṃ, anābhogassa kāyakammaṃ—pe—apaṇidāhantassa kāyakamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidāhantassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Hañci āvaṭṭantassa kāyakammaṃ, ābhogassa kāyakammaṃ—pe—paṇidāhantassa kāyakammaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakamman ti.”

3. Na yathā cittassa kāyakamman ti?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittena saha jātaṃ cittena saha ekuppādan ti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ cittasamuṭṭhānaṃ cittaṇa saha jātaṃ cittaṇa saha ekuppādaṃ, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti.”

4. Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti?

Āmantā.

Na abhikkamitukāmo abhikkamati, na paṭikkamitukāmo paṭikkamati, na āloketukāmo āloketi, na viloketukāmo viloketi, na sammiñjitukāmo sammiñjeti, na pasāretukāmo pasāretīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāretīti?

Āmantā.

Hañci abhikkamitukāmo abhikkamati, paṭikkamitukāmo paṭikkamati, āloketukāmo āloketi, viloketukāmo viloketi, sammiñjitukāmo sammiñjeti, pasāretukāmo pasāreti, no vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti.”

5. Na vattabbaṃ “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci “aññatra gacchissāmīti” aññatra gacchati—pe—“annaṃ pasāressāmīti” aññaṃ pasāretīti?

Āmantā.

Hañci atthi koci “aññatra gacchissāmīti” aññatra gacchati—pe—“aññaṃ pasāressāmīti” aññaṃ pasāreti, tena vata re vattabbe “Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti.”

Na yathā cittassa kāyakammaṇ ti kathā.

## IX. 12.

1. Atītena samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṇṇataṃ abbhataṇṇataṇ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ vigataṃ vipariṇataṃ atthaṇ-  
gataṃ abbhatthaṅgataṃ, no vata re vattabbe “Atītena  
samannāgato ti.”

2. Anāgatenā samannāgato ti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṇjātaṃ anibbattaṃ  
anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ abhūtaṃ asaṇjātaṃ anibbattaṃ  
anabhinibbattaṃ apātubhūtaṃ, no vata re vattabbe “Anā-  
gatenā samannāgato ti.”

3. Atītena rūpakkhandhena samannāgato, anāgatenā  
rūpakkhandhena samannāgato, paccuppannena rūpak-  
khandhena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi rūpakkhandhehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi pañcahi khandhehi samannāgato, anāgatehi  
pañcahi khandhehi samannāgato, paccuppannehi pañcahi  
khandhehi samannāgato ti?

Āmantā.

Paṇṇarasahi khandhehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītena cakkhāyatanena samannāgato, anāgatenā  
cakkhāyatanena samannāgato, paccuppannena cakkhāya-  
tanena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhāyatanehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi dvādasahi āyatanehi samannāgato, anāgatehi  
dvādasahi āyatanehi samannāgato, paccuppannehi dvā-  
dasahi āyatanehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chattiṃs' āyatanehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītāya cakkhudhātuyā samannāgato, anāgatāya  
cakkhudhātuyā samannāgato, paccuppannāya cakkhu-  
dhātuyā samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhudhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, anāgatāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato, paccuppannāhi aṭṭhārasahi dhātūhi samannāgato ti?

Āmantā.

Catupaññāsadhātūhi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atītena cakkhundriyena samannāgato, anāgatena cakkhundriyena samannāgato, paccuppannena cakkhundriyena samannāgato ti?

Āmantā.

Tīhi cakkhundriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītehi bāvisat' indriyehi samannāgato, anāgatehi bāvisat' indriyehi samannāgato, paccuppannehi bāvisat' indriyehi samannāgato ti?

Āmantā.

Chasatṭh' indriyehi samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Atītānāgatehi samannāgato ti”?

Āmantā.

Nanu atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavihārasamāpattīnaṃ lābhī ti?

Āmantā.

Hañci atthi aṭṭhavimokkhajhāyī catunnaṃ jhānānaṃ nikāmalābhī, catunnaṃ anupubbavihārasamāpattīnaṃ lābhī, tena vata re vattabbe “Atītānāgatehi samannāgato ti.”

Atītānāgatapaccuppannakathā.

Ānisaṃsadassāvissa saññojanānaṃ pahānaṃ, Amatārammaṇaṃ saññojanaṃ,

Rūpaṃ sārammaṇaṃ, Anusayā anārammaṇā, evameva  
 ñāṇaṃ,  
 Atitānāgatārammaṇaṃ cittaṃ, Sabbaṃ cittaṃ vitakkānu-  
 patitaṃ,  
 Sabbaso vitakkayato vicārayato vitakkavipphāro saddo,  
 Na yathā cittaṣṣa vācā, tath'eva kāyakammaṃ, Atitānā-  
 gatehi samannāgato ti.

Navamo Vaggo.

## X. 1.

1. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā pañca khandhā uppajantīti?

Āmantā.

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dasannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, dasa khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā cattāro khandhā uppajantīti?

Āmantā.

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Navannaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, nava khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Uppattesiye pañca khandhe aniruddhe kiriyā nānaṃ uppajantīti?

Āmantā.

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Channaṃ khandhānaṃ samodhānaṃ hoti, cha khandhā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Uppattesiye pañca khandhe niruddhe maggo uppaj-jatīti?

Āmantā.

Mato maggaṃ bhāveti, kālaṃkato maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nirodhakathā.

## X. 2.

1. Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannā-hāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti.”

2. Sammāvācā maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Sammāvācā maggo ti.”

3. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Sammā-ājīvo maggo ti.”

4. Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇa, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammāsati—pe—sammāsamādhī maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Sammāvācā maggo, sā ca sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhī maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā maggo, sā ca anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-



sati—pe—sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsaṃkappo, sammāvāyāmo, sammāsati—pe—sammāsamādhi maggo, so ca anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti”?

Āmantā.

Nanu sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo ti?

Āmantā.

Hañci sammāvācā sammākammanto sammā-ājīvo maggo, tena vata re vattabbe “Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo ti.”

Rūpaṃ maggo ti kathā.

### X. 3.

1. Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.”

Nanu pañca<sup>1</sup> viññāṇā purejātavattukā purejātārammaṇā, ajjhattikavattukā bāhirārammaṇā, asambhinnavattukā asambhinnārammaṇā, nānāvattukā, nānāram-

<sup>1</sup> phassa, P.S.S<sub>2</sub>.

maṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti,<sup>1</sup>  
 na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti,  
 na abbokiṇṇā<sup>2</sup> uppajjanti, na apubbam acarimaṃ uppaj-  
 janti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti—pe—  
 nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe  
 “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.”

2. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabha uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-  
 ṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-  
 ṇaṃ ti?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññā-  
 ṇaṃ ti,” atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṃ  
 ti,” atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviñ-  
 ñāṇaṃ ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ  
 ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇaṃ ti.”

3. Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ atītānāgataṃ ārabha uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> paccanubhavanti, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> abbhokiṇṇā, P.S<sub>2</sub>.

Cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññāṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cak-  
khuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe  
—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, mano-  
viññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cak-  
khuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, mano-  
viññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cak-  
khuviññāṇaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, mano-  
viññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba  
· uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā, cakkhu-  
viññāṇaṃ phassaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba  
uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi  
maggabhāvanā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu  
cakkhunā rūpaṃ disvā na nimittagāhī hoti nānubyañja-  
naggāhī—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—ghānena gan-  
dhaṃ ghāyitvā—pe—jivhāya rasaṃ sāyitvā—pe—kāyena  
phoṭṭhabbaṃ phusitvā na nimittagāhī hoti nānubyañja-  
naggāhī ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaviññāṇasamaṅgissa atthi maggabhāvanā ti.

Pañcaviññāṇasamaṅgissa maggakathā.

## X. 4.

1. Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti."

Nanu pañca viññāṇā purejātavatthukā purejātārammaṇā, ajjhattivatthukā bāhirārammaṇā, asambhinnavatthukā asambhinnārammaṇā, nānāvattukā nānārammaṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, na aññamaññassa samanantarā uppajjanti—pe—nanu pañca viññāṇā anābhogā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā anābhogā, no vata re vattabbe "Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti."

2. Cakkhuviññāṇaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.

"Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

"Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti," atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ ti,” atth’eva suttanto, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññāṇaṇ ti.”

3. Cakkhuviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṇ atītānāgataṇ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṇ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṇ phassaṇ ārabba vedanaṇ ārabba saññāṇ ārabba cetanaṇ ārabba cittaṇ ārabba cakkhum ārabba—pe—kāyaṇ ārabba saddaṇ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṇ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṇ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pi, manoviññāṇaṇ suññataṇ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pi, cakkhuviññāṇaṇ suññataṇ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṇ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pi, manoviññāṇaṇ atītānāgataṇ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pi, cakkhuviññāṇaṇ atītānāgataṇ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṇ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pi, manoviññāṇaṇ phassaṇ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṇ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṇ kusalaṇ pi akusalaṇ pi, cakkhuviññāṇaṇ phassaṇ ārabba — pe — phoṭṭhabbaṇ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṇ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṇ “Pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṇ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu

cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusitvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā kusalā pi akusalā pīti.

Pañca viññāṇā kusalā pīti kathā.

### X. 5.

1. Pañca viññāṇā sābhogā ti?

Āmantā.

Nanu pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā ti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā uppannavatthukā uppannārammaṇā, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā sābhogā ti.”

Nanu pañca viññāṇā purejātavattukā purejātārammaṇā, ajjhattikavattukā bāhirārammaṇā, asambhinnavattukā asambhinnārammaṇā, nānāvattukā nānārammaṇā, na aññamaññassa gocaravisayaṃ paccanubhonti, na asamannāhārā uppajjanti, na amanasikārā uppajjanti, na abbokiṇṇā uppajjanti, na apubbaṃ acarimaṃ uppajjanti, nanu pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjantīti?

Āmantā.

Hañci pañca viññāṇā na aññamaññassa samanantarā uppajjanti, no vata re vattabbe “Pañca viññāṇā sābhogā ti.”

2. Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti?

Āmantā.

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti ?

Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti,” atth'eva suttanta ti ?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti,” atth'eva suttanta ti ?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti,” atth'eva suttanta, no vata re vattabbe “Cakkhuñ ca paṭicca suññatañ ca uppajjati cakkhuviññānaṃ ti.”

3. Cakkhuviññānaṃ sābhogaṃ ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññānaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññānaṃ sābhogaṃ ti ?

Āmantā.

Cakkhuviññānaṃ phassaṃ ārabba vedanaṃ ārabba saññaṃ ārabba cetanaṃ ārabba cittaṃ ārabba cakkhuṃ ārabba—pe—kāyaṃ ārabba saddaṃ ārabba—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññānaṃ sābhogaṃ, manoviññānaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññānaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññānaṃ suññataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññānaṃ sābhogaṃ, manoviññānaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Āmantā.

Cakkhuviññānaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññānaṃ atītānagataṃ ārabba uppajjatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manoviññāṇaṃ sābhogaṃ, manoviññāṇaṃ phassaṃ  
ārabha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabha uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ sābhogaṃ, cakkhuviññāṇaṃ phassaṃ  
ārabha—pe—phoṭṭhabbaṃ ārabha uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā sābhogā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu  
cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-  
taggāhī hoti—pe—sotena saddaṃ sutvā—pe—kāyena  
phoṭṭhabbaṃ phusivā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-  
taggāhī hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañca viññāṇā sābhogā ti.

S ā b h o g a k a t h ā.

## X. 6.

1. Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī dvīhi phassehi dvīhi vedanāhi dvīhi sañ-  
ñāhi dvīhi cetanāhi dvīhi cittehi dvīhi saddhāhi dvīhi viri-  
yehi dvīhi satīhi dvīhi samādhīhi dvīhi paññāhi samannā-  
gato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena phassena lokiyāya vedanāya  
lokiyāya saññāya lokiyāya cetanāya lokiyena cittena  
lokiyāya saddhāya lokiyena viriyena lokiyāya satiyā  
lokiyena samādhinā lokiyāya paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sīlena  
samannāgato ti?

Āmantā.



Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca phassena samannāgato—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca paññāya samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sīlena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī puthujjano ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena sammāsaṃkappena — pe — lokiyena sammāvāyāmena—pe—lokiyāya sammāsatiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena sammākammantena — pe — lokiyena sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya sammādiṭṭhiyā—pe—lokiyena sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāvācāya samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsaṃkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāvāyā-

mena—pe—lokiyāya ca lokuttarāya ca sammāsatiyā—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-kammantena—pe—maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyāya ca lokuttārāya ca sammādiṭṭhiyā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammā-ājīvena samannāgato ti?

Āmantā.

Maggasamaṅgī lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamkappena—pe—lokiyena ca lokuttarena ca sammāsamādhinā samannāgato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbam “Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi saman-nāgato ti.”?

Āmantā.

Lokiye sīle niruddhe maggo uppajjati?

Āmantā.

Dussīlo<sup>1</sup> khaṇḍasīlo chinna-sīlo maggaṃ bhāveti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato ti.

Dvīhi sīlehīti kathā.

## X. 7.

1. Sīlaṃ acetasikan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

<sup>1</sup> dussalo, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetāsikan ti?

Āmantā.

Phasso acetāsiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetāsikan ti?

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—  
viriyam—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā acetāsikā  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Phasso cetāsiko ti?

Āmantā.

Sīlaṃ cetāsikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—  
viriyam—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cetāsikā ti?

Āmantā.

Sīlaṃ cetāsikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sīlaṃ acetāsikan ti?

Āmantā.

Aniṭṭhaphalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu iṭṭhaphalan ti?

Āmantā.

Hañci iṭṭhaphalaṃ, no vata re vattabbe “Sīlaṃ acetā-  
sikan ti.”

4. Saddhā iṭṭhaphalā, saddhā cetāsikā ti?

Āmantā.

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetāsikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viriyam, sati, samādhi—pe—paññā iṭṭhaphalā, paññā  
cetāsikā ti?

Āmantā.

Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ cetāsikan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Sīlaṃ iṭṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetāsikan ti?

Āmantā.

Saddhā itṭhaphalā, saddhā acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ itṭhaphalaṃ, sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Viriyaṃ, sati, samādhi—pe—paññā itṭhaphalā, paññā acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sīlaṃ acetasikaṃ ti?

Āmantā.

Aphalaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Hañci saphalaṃ savipākaṃ, no vata re vattabbe “Sīlaṃ acetasikaṃ ti.”

7. Cakkhāyatanam acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Sīlaṃ acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—  
pe—phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Āmantā.

Sīlaṃ acetasikaṃ avipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Sīlaṃ acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sīlaṃ acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Sotāyatanam—pe—kāyāyatanam—pe—rūpāyatanam—  
pe—phoṭṭhabbāyatanam acetasikaṃ savipākaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Sammāvācā acetasikā ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā acetasikā ti?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo acetasiko ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi acetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammā-ājīvo acetasiko ti?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi acetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

10. Sammādiṭṭhi cetasikā ti?

Āmantā.

Sammāvācā cetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi cetasikā ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi cetasiko ti?

Āmantā.

Sammāvācā cetasikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhi cetasiko ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cetasiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Na vattabbam “Sīlam acetasikan ti”?

Āmantā.

Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo<sup>1</sup> hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sīlam acetasikan ti.

Sīlam acetasikan ti kathā.

## X. 8.

1. Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—kāyāyatanaṃ  
—pe—rūpāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Phassa na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sīlaṃ na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—  
viriyāṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā na cittaṇu-  
parivattīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Phassa cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—cetanā—pe—saddhā—pe—  
viriyāṃ—pe—sati—pe—samādhi—pe—paññā cittaṇupari-  
vattīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Sammāvācā na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammāvācā na cittaṇuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-  
sati—pe—sammāsamādhi na cittaṇuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo na cittaṇupari-  
vattīti ?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi na cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammā-ājīvo na cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi na cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāvācā cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivat-tīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṅkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-sati—pe—sammāsamādhi cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammāvācā cittānuparivattīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsamādhi cittānuparivattīti ?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammā-ājīvo cittānuparivat-tīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Sīlaṃ na cittānuparivattīti” ?

Āmantā.

Sīle uppajjitvā niruddhe dussīlo<sup>1</sup> hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sīlaṃ na cittānuparivattīti.

Sīlaṃ na cittānuparivattīti kathā.

<sup>1</sup> asīlo, P.S.S<sub>2</sub>.

## X. 9.

1. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Samādānahetuko phasso vaḍḍhati, vedanā vaḍḍhati, saññā vaḍḍhati, cetanā vaḍḍhati, cittaṃ vaḍḍhati, saddhā vaḍḍhati, viriyaṃ vaḍḍhati, sati vaḍḍhati, samādhī vaḍḍhati, paññā vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Latā viya vaḍḍhati, māluvā viya vaḍḍhati, rukkho viya vaḍḍhati, tiṇaṃ viya vaḍḍhati, muñjapuñjo viya vaḍḍhatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Sīlaṃ samādiyitvā kāmavitakkaṃ vitakkentassa byāpādavittakkaṃ vitakkentassa vihiṃsāvittakkaṃ vitakkentassa sīlaṃ vaḍḍhatīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattārī ? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamāṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanta ti ?



Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti” ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Ārāmaropā vanaropā—pe—  
Dhammaṭṭhā sīlasampannā  
Te janā saggaḡāmino ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi samādānahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhatīti.

Samādānahetukakathā.

## X. 10.

1. Viññatti sīlaṃ ti ?

Āmantā.

Pāṇātipātā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācārā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhivādanaṃ sīlaṃ, paccuṭṭhānaṃ<sup>1</sup> sīlaṃ, añjalikammaṃ sīlaṃ, sāmīcikkammaṃ sīlaṃ, āsanābhihāro sīlaṃ, seyyābhihāro sīlaṃ, pādodakābhihāro sīlaṃ, pādakathaliyābhihāro sīlaṃ, nahāne<sup>2</sup> piṭṭhiparikammaṃ sīlaṃ ti ?

<sup>1</sup> paccupaṭṭhānaṃ, P.M.

<sup>2</sup> nhāne, M.K.

Āmantā.

Pāṇātipātā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānā veramaṇīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “ Viññatti sīlan ti.”

Dussīlyan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi viññatti sīlan ti. '

Viññatti sīlan ti kathā.

# X. 11.

1. Aviññatti dussīlyan ti ?

Āmantā.

Pāṇātipāto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adinnādānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmesu micchācāro ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Musāvādo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Surāmerayamajjapamādaṭṭhānan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Pāpakammaṃ samādiyitvā dānaṃ dadantassa puñ-  
ṇaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññaṃ ca apuññaṃ ca ubho vaḍḍhantīti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samo-  
dhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samo-  
dhānaṃ hotīti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri? Labhaṇ ca Bhikkhave paṭhavi ca, idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva sut-tanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

3. Pāpakammaṃ samādiyivā cīvaraṃ dadantassa, piṇḍapātaṃ dadantassa, senāsaṇaṃ dadantassa, gilā-  
napaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadantassa, abhivāda-  
nārahaṣsa abhivādentassa, paccuṭṭhānārahaṣsa paccuṭ-  
ṭhentassa, añjalikammārahaṣsa añjalikammaṃ karontassa,  
sammīcikammārahaṣsa sammīcikammaṃ karontassa,  
āsanārahaṣsa āsaṇaṃ dadantassa, maggārahaṣsa maggaṃ  
dadantassa puññaṇ ca apuññaṇ ca ubho vaḍḍhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puññaṇ ca apuññaṇ ca ubho vaḍḍhantīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samo-  
dhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samo-  
dhānaṃ hotīti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasap-  
paṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukkasap-  
paṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Kataṃāni cattāri? Labhañ ca Bhikkhave paṭhavī ca, idaṃ paṭhamañ suvidūravidūraṃ —pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Kusalākusalā sāvajjānavajjā hinappaṇītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

4. Na vattabbam “Aviññatti dussīyan ti”?

Āmantā.

Nanu pāpakammaṃ samādinno āsīti?

Āmantā.

Hañci pāpakammaṃ samādinno āsi, tena vata re vattabbe “Aviññatti dussīyan ti.”

Aviññatti dussīyan ti kathā.

Maggasamaṅgissa rūpaṃ maggo, Pañcaviññāpasamaṅgissa atthi maggabhāvanā,

Pañca viññāpā kusalā pi akusalā pi, Pañca viññāpā sābbogā,

Maggasamaṅgī dvīhi sīlehi samannāgato, Silaṃ aceta-sikaṃ,

Silaṃ na cittānuparivatti, Samādanahetukaṃ sīlaṃ vaḍḍhati,

Viññatti sīlaṃ, Aviññatti dussīyan ti.

Dasamo Vaggo.

Dutiyapaṇṇāsako.

Niyāmasaṃgahagatānisamsatā atthi pañcavokārabhavo maggasamaṅgissa<sup>1</sup> no pañcavokārabhavo.

<sup>1</sup> maggasamaṅgī, P.S.S.<sub>2</sub>; nirodho maggasamaṅgī, M.

## XI. 1.

1. Anusayā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhā-  
yatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kāmarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasañ-  
ñojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanīvaraṇaṃ  
abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmacchandanīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paṭighānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ  
abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ paṭighasaññojanaṃ  
akusalan ti?

Āmantā.

Paṭighānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Mānānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ abyākatan  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Māno mānapariyuṭṭhānaṃ mānasaññojanaṃ akusalan  
ti?

Āmantā.

Mānānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Diṭṭhānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhi-saññojanaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhi diṭṭhogho diṭṭhiyogo diṭṭhipariyutthānaṃ diṭṭhi-saññojanaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Diṭṭhānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Vicikicchānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Vicikicchā vicikicchāpariyutthānaṃ vicikicchāsañño-janaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vicikicchā vicikicchāpariyutthānaṃ vicikicchāsañño-janaṃ vicikicchānīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Vicikicchānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Bhavarāgānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Bhavarāgo bhavarāgapariyutthānaṃ bhavarāgasañño-janaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhavarāgo bhavarāgapariyutthānaṃ bhavarāgasañño-janaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Bhavarāgānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Avijjānusayo abyākato ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutthānaṃ avijjā-saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyutthānaṃ avijjā-saññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo akusalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Na vattabbam “Anusayā abyākatā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā abyākatā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo abyākato ti.

10. Anusayā ahetukā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam — pe — phoṭṭhabbāyatanam ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ—pe—kāmarāganīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ—pe—kāmarāganīvaraṇaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭighānusayo—pe—mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo — pe — avijjānusayo ahetuko ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo avijjāpariyuṭṭhānaṃ avijjāsaññojanaṃ avijjānīvaraṇaṃ ahetukan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho—pe—avijjānīvaraṇaṃ sahetukan ti?  
Āmantā.

Avijjānusayo sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

11. Na vaṭṭabbaṃ “Anusayā ahetukā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anusayā tena hetunā sahetukā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi anusayā ahetukā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Rāgo tena hetunā sahetuko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rāgo ahetuko ti.

12. Anusayā cittavippayuttā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgo kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ kāmarāgasaññojanaṃ kāmogho kāmayogo kāmacchandanivaraṇaṃ cittavippayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo—pe—kāmacchandanivaraṇaṃ cittasampayuttan ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

13. Kāmarāgānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.



Samkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

14. Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

15. Kāmarāgānusayo samkhārakkhandhapariyāpanno cittavippayutto, kāmarāgo samkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, viññāṇakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

16. Paṭighānusayo, mānānusayo, diṭṭhānusayo, vicikicchānusayo, bhavarāgānusayo, avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvaranaṃ cittavippayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā avijjogho avijjāyogo—pe—avijjānīvarapaṇa citta-sampayuttan ti?

Āmantā.

Avijjānusayo cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

17. Avijjānusayo cittavippayutto ti?

Āmantā.

Katamakkhandhapariyāpanno ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

18. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno citta-vippayutto ti?

Āmantā.

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno cittasampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

19. Avijjānusayo saṃkhārakkhandhapariyāpanno citta-vippayutto, avijjā saṃkhārakkhandhapariyāpannā citta-sampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

20. Na vattabbam “Anusayā cittavippayuttā ti”?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Anusayā tena cittena sampayuttā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi anusayā cittavippayuttā ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Rāgo tena cittena sampayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi rāgo cittavippayutto ti.

Tisso pi anusayakathā.

## XI. 2.

1. Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbam “ñāṇī ti”?

Āmantā.

Rāge vigate na vattabbam “vītarāgo ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne na vattabbam “ñāṇī ti”?

Āmantā.

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate na vattabbam “Nikkilesa ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Rāge vigate vattabbam “vītarāgo ti”?

Āmantā.

Aññāṇe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbam “ñāṇī ti”?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dose vigate—pe—mohe vigate—pe—kilese vigate vattabbaṃ “ nikkileso ti ” ?

Āmantā.

Aññāpe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ ñāṇī ti ” ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Aññāpe vigate ñāṇavippayutte citte vattamāne vattabbaṃ “ ñāṇī ti ” ?

Āmantā.

Atītena ñāṇena ñāṇī, niruddhena vigatena paṭipassadhena ñāṇena ñāṇī ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇakathā.

### XI. 3.

1. Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanaṃ—pe—phoṭṭhabbāyatanaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhamma-vicayasambojjhaṅgo cittavippayutto ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā paññindriyaṃ paññābalaṃ sammādiṭṭhi dhamma-vicayasambojjhaṅgo cittasampayutto ti ?

Āmantā.

Ñāṇaṃ cittasampayuttan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ?

Āmantā.

Katamakkkhandhapariyāpannan ti? Saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti.

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittavippayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittasampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Ñāṇaṃ saṃkhārakkhandhapariyāpannaṃ cittavippayuttan, paññā saṃkhārakkhandhapariyāpannā cittasampayuttā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saṃkhārakkhandho ekadeso cittasampayutto ekadeso cittavippayutto ti?

Āmantā.

Vedanākkhandho, saññākkhandho ekadeso cittasampayutto, ekadeso cittavippayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Ñāṇaṃ cittavippayuttan ti ”?

Āmantā.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “ ñāṇī ti ” vattabbo ti?

Āmantā.

Ñāṇaṃ tena cittaena sampayuttan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi nāṇaṃ cittavippayuttan ti.

Arahā cakkhuviññāṇasamaṅgī “paññavā ti” vattabbo ti?

Āmantā.

Paññā tena cittaena sampayuttā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi paññā cittavippayuttā ti.

Nāṇaṃ cittavippayuttan ti kathā.

# XI. 4.

1. “Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ samudayo ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ samudayo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ nirodho ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ nirodho ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Ayaṃ maggo ti” vācaṃ bhāsato “ayaṃ maggo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. “Ayaṃ samudayo ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ samudayo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhan ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhan ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

“Ayaṃ nirodho ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ nirodho ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Ayaṃ maggo ti” vācaṃ bhāsato na ca “ayaṃ maggo ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato na ca “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. “Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Rūpaṃ aniccaṃ ti” vācaṃ bhāsato “rūpaṃ aniccaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccaṃ ti” vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ aniccaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. “Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Rūpaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato “rūpaṃ anattā ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

“Idaṃ dukkhaṃ ti” vācaṃ bhāsato “idaṃ dukkhaṃ ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

“Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti” vācaṃ bhāsato “viññāṇaṃ anattā ti” nāṇaṃ pavattatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

5. "Rūpaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato na ca "rūpaṃ aniccan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ aniccan ti" vācaṃ bhāsato na ca "viññāṇaṃ aniccan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. "Rūpaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato na ca "rūpaṃ anattā ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

"Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ anattā ti" vācaṃ bhāsato na ca "viññāṇaṃ anattā ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

"Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato na ca "idaṃ dukkhan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. "Idaṃ dukkhan ti" vācaṃ bhāsato "idaṃ dukkhan ti" nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Īti<sup>1</sup> ca danti ca ruci<sup>2</sup> ca khanti<sup>3</sup> ca nāṇaṃ pavattatīti?

Āmantā.

Idaṃ dukkhan ti kathā.

<sup>1</sup> iti, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> duti, M.; dūti, K.

<sup>3</sup> cakkhan ti, M.



## XI. 5.

1. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Iddhimayiko so āyu, iddhimayikā sā gati, iddhimayiko so attabhāvapaṭilābho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Atītaṃ kappam tiṭṭheyya, anāgataṃ kappam tiṭṭheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti?

Sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Hañci sati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyya, no vata re vattabbe “Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti.”

Asati jīvite jīvitāvasese tiṭṭheyyāti.

Mato tiṭṭheyya, kālamkato tiṭṭheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti labbhā iddhiyā pagga-hetun<sup>1</sup> ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannam cittam—pe—uppannā saddhā—pe—uppannam viriyam—pe—uppannā sati—pe—uppanno

samādhī—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti labbhā iddhiyā pagga-  
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā pagga-  
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ  
niccaṃ hotūti labbhā iddhiyā pagga-  
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyimsūti<sup>1</sup> labbhā iddhiyā pagga-  
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jarādhammā sattā mā jirimsu<sup>2</sup>—pe—byādhidhammā  
sattā mā byādhiyimsu<sup>3</sup>—pe—maraṇadhammā sattā mā  
mīyimsu<sup>4</sup> labbhā iddhiyā pagga-  
hetun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Iddhibalena samannāgato kappam  
tiṭṭheyyāti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yassa kassaci Ānanda  
cattāro iddhipādā bhāvitā bahulikātā yānikātā vatthukatā  
anuṭṭhitā paricītā susamāraddhā, ākaṅkhamāno so Ānanda  
kappam vā tiṭṭheyya kappāvasesam vā ti.” Atth'eva sut-  
tanta ti?

Āmantā.

Tena hi iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti.

7. Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Catunnaṃ Bhikkhave  
dhammānaṃ n'atthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo  
vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ. Kata-  
mesaṃ catunnaṃ? Jarādhammo mā jīvīti n'atthi koci

<sup>1</sup> jāyisuti, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> jītisu, P.S.S<sub>2</sub>. ; jiyimsu, M.

<sup>3</sup> byādhiyīsu, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>4</sup> mīyisu, P.S.

pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ, byādhidhammo mā byādhīyīti—pe—māraṇadhammo mā mīyīti—pe—. Yāni kho pana tāni pubbe katāni pāpakāni kammāni saṃkilesikāni ponobhavikāni nissārāni<sup>1</sup> dukkhavipākāni āyatīṃ jātijarāmarañiyāni, tesam vipāko mā nibbattīti n'atthi koci pāṭibhogo samaṇo vā brāhmaṇo vā devo vā Māro vā Brahmā vā koci vā lokasmiṃ ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyyāti."

Iddhibalakathā.

## XI. 6.

1. Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Atītā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Anāgatā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ, anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe "Cittasantati samādhīti."

2. Ekacittakkhaṇiko samādhīti?

Āmantā.

Cakkhaviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotaviññāṇasamaṅgī — pe — ghaṇaviññāṇasamaṅgī — pe —  
—jivhaviññāṇasamaṅgī — pe — kāyaviññāṇasamaṅgī — pe —

<sup>1</sup> saraṇāni, P.S.S<sub>2</sub>; nissarāni, M.; sadarāni, Morris, Ang. IV. 182. dukkhudrayāni, K.

akusalacittasamaṅgī—pe—rāgasahagatacittasamaṅgī—pe—  
— dosasahagatacittasamaṅgī — pe — mohasahagatacitta-  
samaṅgī—pe—anottappasahagatacittasamaṅgī samāpanno  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Cittasantati samādhīti?

Āmantā.

Akusalacittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgasahagatā—pe—dosasahagatā—pe—mohasahagatā  
—pe—anottappasahagatā cittasantati samādhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Cittasantati samādhīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ahaṃ kho āvuso Nigaṇṭha<sup>1</sup>  
pahomi aniñjamāno<sup>2</sup> kāyena abhāsamāno vācaṃ satta ratt-  
indivāni ekantasukhapaṭisaṃvedī viharitun ti.” Atth'eva  
suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cittasantati samādhīti.

Samādhikathā.

## XI. 7.

1. Dhammaṭṭhitatā parinipphannā<sup>3</sup> ti?

Āmantā.

Tāya ṭhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ṭhitatā parinipphanna ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriya, n'atthi vaṭṭ-  
ūpacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

<sup>1</sup> Nigaṇṭho, K.

<sup>2</sup> anicchamāno. P.

<sup>3</sup> parinibbānā, P.S.S<sub>2</sub>.

2. Rūpassa ʒhitatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya ʒhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya ʒhitatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vedanāya ʒhitatā—pe—saññāya ʒhitatā—pe—saṃ-khārānaṃ ʒhitatā—pe—viññāṇassa ʒhitatā parinipphannā<sup>1</sup> ti?

Āmantā.

Tāya ʒhitatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā n'atthi vaṭṭū-pacchedo n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammaṭṭhitatākathā.

## XI. 8.

1. Aniccatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya aniccatāya aniccatā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass' antakiriyā, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Jarā parinipphannā<sup>2</sup> ti?

Āmantā.

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

<sup>1</sup> parinibbannā, P.

<sup>2</sup> parinipphannā, P.S.S<sub>2</sub>.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tāya jarāya jarā parinipphannā ti?

Āmantā.

Tāya tāy'eva n'atthi dukkhass'antakiriya, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Maraṇaṃ parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tassa maraṇassa maraṇaṃ parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Tassa tass'eva n'atthi dukkhass'antakiriya, n'atthi vaṭṭū-pacchedo, n'atthi anupādāparinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa aniccatā atthīti?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa jarā atthīti?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ parinipphannaṃ, rūpassa bhedo atthi, anta-radhānaṃ atthīti?

Āmantā.

Maraṇaṃ parinipphannaṃ, maraṇassa bhedo atthi, anta-radhānaṃ atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa aniccatā atthīti?

Āmantā.

Aniccatā parinipphannā, aniccatāya aniccatā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa jarā atthīti?

Āmantā.

Jarā parinipphannā, jarāya jarā atthīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇaṃ parinipphannaṃ, viññāṇassa bhedo atthi,  
antaradhānaṃ atthīti ?

Āmantā.

Marāṇaṃ parinipphannaṃ, marāṇassa bhedo atthi,  
antaradhānaṃ atthīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Aniccatākathā.

Anusayā abyākata, ahetukā, cittavippayuttā,  
Aññāṇe vigate ñāṇī, Ñāṇaṃ cittavippayuttaṃ,  
Yattha sadde ñāṇaṃ pavattati,  
Iddhibalena samannāgato kappam tiṭṭheyya,  
Cittasantati samādhi, Dhammaṭṭhitatā, Aniccatā ti.

Ekādasamo Vaggo.

## XII. 1.

1. Saṃvaro kamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-saṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotindriya-saṃvaro — pe — ghānindriya-saṃvaro — pe —  
jivhindriya-saṃvaro — pe — kāyindriya-saṃvarokāyakamman  
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-saṃvaro kāyakamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-saṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-saṃvaro kāyakamman ti ?

Āmantā.

Sotindriya-saṃvaro — pe — ghānindriya-saṃvaro — pe —  
jivhindriya-saṃvaro jivhākamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-saṃvaro manokamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-saṃvaro manokamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-saṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-saṃvaro manokamman ti ?

Āmantā.

Sotindriya-saṃvaro — pe — ghānindriya-saṃvaro — pe —  
jivhindriya-saṃvaro — pe — kāyindriya-saṃvarokāyakam-  
man ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Asaṃvaro kamman ti ?

Āmantā.

Cakkhundriya-asāṃvaro cakkhukamman ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sotindriya-asāṃvaro — pe — ghānindriya-asāṃvaro — pe —  
jivhindriya-asāṃvaro — pe — kāyindriya-asāṃvarokāyakam-  
man ti ?



Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-asāṃvāro kāyakamman ti?

Āmantā.

Cakkhundriya-asāṃvāro cakkhukamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyindriya-asāṃvāro kāyakamman ti?

Āmantā.

Sotindriya-asāṃvāro—pe—ghānindriya-asāṃvāro—pe—  
jivhindriya-asāṃvāro jivhākamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asāṃvāro manokamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asāṃvāro manokamman ti?

Āmantā.

Cakkhundriya-asāṃvāro cakkhukamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Manindriya-asāṃvāro manokamman ti?

Āmantā.

Sotindriya-asāṃvāro—pe—ghānindriya-asāṃvāro—pe—  
jivhindriya-asāṃvāro — pe — kāyindriya-asāṃvāro kāya-  
kamman ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Sāṃvāro asāṃvāro pi kamman ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu  
cakkhunā rūpaṃ disvā nimittaggāhī hoti—pe—na nimit-  
taggāhī hoti, sotenāsaddaṃ sutvā—pe—manasā dhammaṃ  
viññāya nimittaggāhī hoti—pe—na nimittaggāhī hotīti.”  
Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi sāṃvāro asāṃvāro pi kamman ti.

Sāṃvāro kamman ti kathā.

## XII. 2.

1. Sabbhaṃ kammaṃ savipākaṃ ti?

Āmantā.

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Vipākābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kiriyābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kāmāvacarā vipākābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Rūpāvacarā, arūpāvacarā, apariyāpannā vipākābyākatā  
cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Kāmāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbā cetanā savipākā ti ?

Āmantā.

Rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā savipākā  
ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Vipākābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe

“Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kiriyābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe

“Sabbā cetanā savipākā ti.”

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā, apariyāpannā  
vipākābyākatā cetanā avipākā ti ?

Āmantā.

Hañci apariyāpannā vipākābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."

Kāmāvacarā, rūpāvacarā, arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā ti?

Āmantā.

Hañci arūpāvacarā kiriyābyākatā cetanā avipākā, no vata re vattabbe "Sabbā cetanā savipākā ti."

3. Na vattabbaṃ "Sabbāṃ kammaṃ savipākaṃ ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Nāhaṃ Bhikkhave sañ-cetanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭi-saṃveditvā byantibhāyaṃ vadāmi tañ ca kho diṭṭh'eva<sup>1</sup> dhamme uppajje<sup>2</sup> vā apare vā pariyāye ti." Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi sabbāṃ kammaṃ savipākaṃ ti.

Kammakathā.

## XII. 3.

1. Saddo vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyo, dukkhavedanīyo, adukkhamasukhave-danīyo, sukhāya vedanāya sampayutto, dukkhāya vedanāya sampayutto, adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto, phassena sampayutto, vedanāya sampayutto, saññāya sampayutto, cetanāya sampayutto, cittaṇa sampayutto sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā ābhogo samannāhāro manasikāro cetanā patthanā paṇidhīti?

Āmantā.

Nanu na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> diṭṭhe vā, P.S.<sub>2</sub>.K.

<sup>2</sup> uppajjaṃ, P.S.S.<sub>2</sub>.

Hañci na sukhavedanīyo, na dukkhavedanīyo—pe—  
anārammano, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no  
vata re vattabbe “Saddo vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sāram-  
maṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Saddo vipāko, saddo sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo,  
atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddo vipāko, saddo na sukhavedanīyo—pe—anāram-  
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anāram-  
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3 Na vattabbam “Saddo vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“So tassa kammassa katattā  
upacitattā ussanatā<sup>1</sup> vipulattā brahmassaro<sup>2</sup> hoti kara-  
vīkabhāṇī ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi saddo vipāko ti.

Saddo vipāko ti kathā

## XII. 4.

1. Cakkhāyatanam vipāko ti ?

Āmantā.

Sukhavedanīyam, dukkhavedanīyam—pe—sāramma-  
ṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyam—pe—anārammaṇam, n'atthi  
tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> ussanatā, P.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> brahmasaro, M.K.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Cakkhāyatanam vipāko ti.”

2. Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam vipāko, cakkhāyatanam na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotāyatanam — pe—ghānāyatanam — pe — jivhāyatanam—pe—kāyāyatanam vipāko ti?

Āmantā.

Sukhavedanīyaṃ, dukkhavedanīyaṃ — pe — sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Kāyāyatanam vipāko ti.”

Phasso vipāko, phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanam vipāko, kāyāyatanam na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko, phasso na sukhavedanīyo—pe—anāram-  
maṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Saḷāyatanam vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu saḷāyatanam kammassa katattā uppannan ti?

Āmantā.

Hañci saḷāyatanam kammassa katattā uppannam, tena  
vata re vattabbe “Saḷāyatanam vipāko ti.”

Saḷāyatanakatha.

## XII. 5.

1. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā  
niyato ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā  
voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitam uppā-  
ditam, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā  
niyato ti?

Āmantā.

Abhabbo antarā dhammam abhisametun ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Abhabbo antarā dhammam abhisametun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā  
voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitam uppā-  
ditam, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā  
niyato ti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo  
puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi te satipaṭṭhānā, sammappadhānā, iddhipādā, indriyā, balā, bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. N'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi so niyāmo, yena niyāmena sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti.”

N'atthi te satipaṭṭhānā—pe—bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Hañci n'atthi te bojjhaṅgā, yehi bojjhaṅgehi sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato, no vata re vattabbe “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti.”

5. Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Sakadāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgāminiyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaniyāmenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katāmena niyāmenāti?

Sotāpattiniyāmenāti.

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti?

Amantā.

Ye keci sotāpattiniyāmaṃ okkamanti, sabbe te sattakkhattuparamatā-niyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato ti”?

Āmantā.

Nanu so sattakkhattuparamo ti?

Āmantā.

Hañci so sattakkhattuparamo, tena vata re vattabbe  
“Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā  
niyato ti.”

Sattakkhattuparamakathā.

## XII. 6.

1. Na vattabbaṃ “Kolamkolo” puggalo kolamkolatā  
niyato ti?”

Āmantā.

Nanu so kolamkolo ti?

Āmantā.

Hañci so kolamkolo, tena vata re vattabbe “Kolamkolo  
puggalo kolamkolatā niyato ti.”

2. Na vattabbaṃ “Ekabījī puggalo ekabījītā niyato  
ti?”

Āmantā.

Nanu so ekabījī ti?

Āmantā.

Hañci so ekabījī, tena vata re vattabbe “Ekabījī  
puggalo ekabījītā niyato ti.”

## XII. 7.

1. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitā  
voropeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca mātaraṃ jīvitā voro-  
peyya—pe—pitaraṃ jīvitā voropeyya, Arahantaṃ jīvitā  
voropeyya—pe—duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ  
uppādeyya—pe—Saṃghaṃ bhindeyyāti?



Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voro-  
peyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhamme—pe—Saṃghe—pe—Sikkhāya agāravo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Nanu diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravo ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Satthari sagāravo, no-  
vata re vattabbe “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ  
jīvitā voropeyyāti.”

Nanu diṭṭhisampanno puggalo Dhamme—pe—Saṃghe  
—pe—Sikkhāya sagāravo ti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo Sikkhāya sagāravo, no-  
vata re vattabbe “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca  
paṇaṃ jīvitā voropeyyāti.”

. Diṭṭhisampanno puggalo Satthari agāravo ti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo Buddhathūpe ohaneyya,<sup>1</sup>  
omutteyya, niṭṭhubheyya,<sup>2</sup> Buddhathūpe apabyāmato<sup>3</sup>  
kareyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—te—

5. Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voro-  
peyyāti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Seyyathāpi Bhikkhave  
mahāsamuddo ṭhitadhammo velaṃ nātivattati, evameva  
kho Bhikkhave yaṃ mayā sāvakānaṃ sikkhāpadaṃ  
paññattaṃ, taṃ mama sāvakā jīvitahetu pi nātikkam-  
mantīti.” Atth'eva suttanto ti?

<sup>1</sup> ohareyya, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> niṭṭhuseyyā, P.S<sub>2</sub>; niṭṭhupeyya, M.; niṭṭhukeyya,  
K.

<sup>3</sup> asabyākato, M.; abyāto, P.S.; apabyāto, S<sub>2</sub>.

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca pāṇaṃ jīvitaṃ voroḍḍhāsi.”

Jīvitā voropanakathā.

## XII. 8.

1. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Hañci diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyya, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.”

2. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe—pe—amanussitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya, ajeḷakaṃ paṭiggaṇheyya, kukkuḷasūkaraṃ paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavaṃ paṭiggaṇheyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ<sup>1</sup> paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Hañci diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyya, no vata re vattabbe “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.”

3. Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Āmantā.

Arahato pahīnā duggatī, Arahā āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī, diṭṭhisampanno puggalo āpāyike sadde—pe—gandhe—pe—rase—pe—phoṭṭhabbe —pe— tittiravaṭṭakamorakapiñjalaṃ paṭiggaṇheyyāti?

Āmantā.

Arahato pahīnā duggati, Arahā tittiravaṭṭakamorakapiñ-  
jalam paṭiggaṇheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike rūpe  
rajjeyyāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca  
diṭṭhisampanno puggalo āpāyike rūpe rajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahato pahīnā duggati, na ca Arahā āpāyike sadde—  
pe—gandhe—pe—rase—pe—photṭhabbe—pe—amanus-  
sitthiyā, tiracchānagatitthiyā, nāgakaññāya methunam  
dhammam paṭiseveyya, ajeḷakam paṭiggaṇheyya, kukkuḷa-  
sūkaram paṭiggaṇheyya, hatthigavassavaḷavam paṭiggaṇ-  
heyya—pe—tittiravaṭṭakamorakapiñjalam paṭiggaṇhey-  
yāti?

Āmantā.

Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggati, na ca  
diṭṭhisampanno puggalo tittiravaṭṭakamorakapiñjalam  
paṭiggaṇheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Navattabbam “Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā  
duggatīti”?

Āmantā.

Diṭṭhisampanno puggalo nirayam upapajjeyya<sup>1</sup>—pe—  
tiracchānayonim upapajjeyya—pe—pittivisayam upapaj-  
jeyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Duggatikathā.

---

<sup>1</sup> uppajjeyya, P.S.S<sub>2</sub>.

## XII. 9.

1. Na vattabbaṃ “Sattamabhavikassa”<sup>1</sup> puggalassa pahīnā duggatīti?”

Āmantā.

Sattamabhaviko<sup>2</sup> puggalo nirayaṃ upapajjeyya, tiracchānayaṇiṃ upapajjeyya, pīttivisaṃ upapajjeyyāti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi sattamabhavikassa puggalassa pahīnā duggatīti.

Sattamabhavikakathā.

Samvaro kammaṃ tath’eva asaṃvaro,  
Sabbam kammaṃ savipākāṃ, Saddo vipāko, Saḷāyatanam vipāko,

Sattakkhattuparamo puggalo sattakkhattuparamatā niyato,

Kolaṃkolo puggalo kolaṃkolatā niyato, Ekabījī puggalo ekabijitā niyato,

Diṭṭhisampanno puggalo sañcicca paṇaṃ jīvitā voropeyya,  
Diṭṭhisampannassa puggalassa pahīnā duggatī, Tath’eva  
sattamabhavikassāti.

Dvādasamo Vaggo.

<sup>1</sup> Sattamakassa, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> bhaviko, P.S.S<sub>2</sub>.

## XIII. 1.

1. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti <sup>1</sup> Buddho ca loke uppajjati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti Saṅgho ca bhijjati ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti kappaṭṭho ca kappaṭṭhiyaṃ kammam karoti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappo ca saṅghāti kappaṭṭho ca puggalo kālam karoti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Atiṭam kappam tiṭṭheyya, anāgataṃ kappam tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Dve kappe tiṭṭheyya, tayo kappe tiṭṭheyya, cattāro kappe tiṭṭheyyāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti ?

Āmantā.

Kappaṭṭho kappe dayhante <sup>2</sup> kattha <sup>3</sup> gacchatīti ?

Aññaṃ lokadhātum gacchatīti.

Mato gacchati, vehāsaṃ <sup>4</sup> gacchatīti ? Mato gacchatīti.

Kappaṭṭhiyaṃ kammam aparāpariyavepakkaṃ <sup>6</sup> ti ?

<sup>1</sup> saṅghāti, P. ; sanhāti, S.    <sup>2</sup> vayante, P.    <sup>3</sup> tattha, P.

<sup>4</sup> velāsaṃ, S.    <sup>5</sup> P. omits.    <sup>6</sup> aparāyadipe pakkantīti, P.S.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vehāsaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Kappaṭṭho iddhimā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kappaṭṭho iddhimā ti?

Āmantā.

Kappaṭṭhena chandiddhipādo bhāvito viriyiddhipādo  
bhāvito cittiddhipādo bhāvito vīmaṃsiddhipādo bhāvito  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti”?

Āmantā.

Nanu<sup>1</sup> vuttaṃ Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko kappaṭṭho saṃghabhedako

Vaggarato adhammaṭṭho yogakkhemato dhamṣati

Samghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappam nirayamhi  
paccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi kappaṭṭho kappam tiṭṭheyyāti.

Kappaṭṭhakathā.

### XIII. 2.

1. Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Kappaṭṭho dānam dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci kappaṭṭho dānam dadeyya, no vata re vattabbe

“Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti.”

Kappaṭṭho kusalam cittam na paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Kappaṭṭho cīvaram dadeyya, piṇḍapātam dadeyya,  
senāsanam dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāram

<sup>1</sup> P. and S. omit from here to end.

dadeyya, khādanīyaṃ dadeyya, bhojanīyaṃ dadeyya, pānīyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vandeyya,<sup>1</sup> cetiye mālaṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya, cetiyaṃ padaakkhiṇaṃ<sup>2</sup> kareyyāti?

Āmantā.

Hañci kappattho cetiyaṃ padaakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Kappattho kusalaṃ cittaṃ na paṭilabheyyāti.”

2. Kappattho kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Tato vuṭṭhānaṃ<sup>3</sup> kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Āmantā.

Rūpāvacaraṃ —pe— arūpāvacaraṃ —pe— lokuttaraṃ kusalaṃ cittaṃ paṭilabheyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalapaṭilābhakathā.

### XIII. 3.

1. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Micchattaniyāmaṃ ca sammattaniyāmaṃ ca ubho okkameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppāditam<sup>4</sup> vippaṭisāriyaṃ janitaṃ ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payuttaṃ kukkuccaṃ uppāditam vippaṭisāriyaṃ janitaṃ, no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.”

<sup>1</sup> vandaḍḍeyya, P.

<sup>2</sup> abhidakkho, M.; dakkho, S.

<sup>3</sup> raṭṭhānaṃ, P.S.S.<sub>2</sub>. <sup>4</sup> upparahitaṃ, P.S.; upadāhitaṃ, K.

2. Anantarāpayutto puggalo abhabbosammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṭaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā<sup>1</sup> kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāyaṃ paṭivinodetvā<sup>2</sup> abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Mātā jīvitā voropitā, pitā jīvitā voropito, Arahā jīvitā voropito, duṭṭhena cittena Tathāgatassa lohitaṃ uppādiṭaṃ, Saṃgho bhinno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vipphaṇṇāyaṃ paṭivinītaṃ ti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ paṭisaṃhataṃ kukkuccaṃ paṭivinoditaṃ vipphaṇṇāyaṃ paṭivinītaṃ,<sup>3</sup> no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo taṃ kammaṃ paṭisaṃharitvā kukkuccaṃ paṭivinodetvā vipphaṇṇāyaṃ paṭivinodetvā abhabbo sammattaniyāmaṃ okkamitun ti.”

3. Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti?

Āmantā.

Nanu taṃ kammaṃ payutto atthīti?

Āmantā.

Hañci taṃ kammaṃ payutto atthi, no vata re vattabbe “Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyyāti.”

A n a n t a r ā p a y u t t a k a t h ā .

<sup>1</sup> paṭiharitvā, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> vinetvā, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>3</sup> paṭivinoditaṃ, P.S.S<sub>2</sub>.



## XIII. 4.

1. Niyato niyāmaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Micchattaniyato sammattaniyāmaṃ okkamati, sammattaniyato micchattaniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niyato niyāmaṃ okkamatīti?

Āmantā.

Pubbe maggaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sotāpattimaggaṃ bhāvetvā pacchā sotāpattiniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sakadāgāmimaggaṃ—pe—anāgāmimaggaṃ—arahattamaggaṃ bhāvetvā pacchā arahattaniyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe satipaṭṭhānaṃ—pe—sammappadhānaṃ—pe—iddhipādaṃ—pe—indriyaṃ—pe—balaṃ—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetvā pacchā niyāmaṃ okkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Niyato niyāmaṃ okkamatīti?”

Āmantā.

Bhabbo Bodhisatto tāya jātiyā dhammaṃ nābhisametunti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi niyato niyāmaṃ okkamatīti.

Niyatassa niyāmakathā.

## XIII. 5.

1. Nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūlho<sup>1</sup> mohaṃ jahati, kilīṭṭho kilese<sup>2</sup> jahatīti?

<sup>1</sup> mūlo, M.

<sup>2</sup> oṣaṃ, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena moham jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto maggo cittasampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri? Nabhaṃ ca Bhikkhave pathavi ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā sataṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

2. Nivuto nīvaraṇam jahatīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkilese mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte<sup>1</sup> āsavānaṃ khayaññāṇāya cittaṃ abhininnāmetīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Nivuto nīvaraṇam jahatīti.”

3. Na vattabbam “Nivuto nīvaraṇam jahatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tassa evaṃ jānato evaṃ

<sup>1</sup> ānañja°, P.S.; aneñca°, M.

passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi nivuto nīvaraṇaṃ jahatīti.

Nivutakathā.

### XIII. 6.

1. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūlho mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese jahatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittaśampayutto maggo cittaśampayutto ti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittaṇaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo maggo kusalo ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇītā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār’imāni Bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamāṃ suvidūravidūraṃ—pe—tasmā satāṃ dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—sammukhībhāvaṃ āgacchantīti.”

2. Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"So evaṃ samāhite citte parisuddhe pariyodāte anaṅgaṇe vigatūpakkiḷḷe mudubhūte kammaniye ṭhite āneñjapatte āsavānaṃ khayañānāya cittaṃ abhininnāmetīti." Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ "Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti."

3. Na vattabbaṃ "Sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti" ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tassa evaṃ jānato evaṃ passato kāmāsavā pi cittaṃ vimuccati—pe—avijjāsavā pi cittaṃ vimuccatīti." Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi sammukhībhūto saññojanaṃ jahatīti.

Sammukhībhūtakathā.

### XIII. 7.

1. Samāpanno, assādeti jhānanikanti jhānārammaṇā ti ?

Āmantā.

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇan<sup>1</sup> ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ jhānaṃ tassa jhānassa ārammaṇan ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya taṃ vedanaṃ vedeti,<sup>2</sup> tāya saññāya taṃ saññaṃ jānāti, tāya cetanāya taṃ cetanaṃ ceteti, tena cittena taṃ cittaṃ cinteti, tena vitakkena taṃ vitakkaṃ vitakketi, tena vicārena taṃ vicāraṃ vicāreti, tāya pītiyā taṃ pītiṃ piyāyati, tāya satiyyā taṃ satim sarati, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

<sup>1</sup> anāram°, S.

<sup>2</sup> vediyati, P., vedayati, S.

2. Jhānanikanti cittasampayuttā jhānaṃ cittasampayuttan ti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānanikanti akusalā jhānaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hinappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hinappanītā kaṇhasukkasappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūrāni. Katamāni cattāri? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca idaṃ paṭhamam suvidūravidūraṃ—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva suddanta ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—sammukhībhānaṃ āgacchantīti.”

3. Na vattabbaṃ “Samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānāramaṇā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi vivicc' akusalehi dhammehi paṭhamam jhānaṃ upasampajja viharati, so taṃ assādeti taṃ nikāmeti tena ca vittiṃ<sup>1</sup> āpajjati, vitakkavicārānaṃ vūpasamā—pe—dutiyaṃ jhānaṃ—pe—tatiyaṃ jhānaṃ—pe—catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharati, so taṃ assādeti taṃ nikāmeti tena ca vittiṃ āpajjatīti”?

Āmantā.

Tena hi samāpanno assādeti, jhānanikanti jhānāramaṇā ti.

Samāpanno assādetikathā.

<sup>1</sup> vitti, M.

## XIII. 8.

1. Atthi asātarāgo<sup>1</sup> ti?

Āmantā.

Dukkābhbinandino sattā atthi keci dukkhaṃ patthenti<sup>2</sup> pihenti<sup>3</sup> esanti gavesanti pariyesanti dukkhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhābhbinandino sattā atthi keci sukhaṃ patthenti pihenti esanti gavesanti pariyesanti sukhaṃ ajjhosāya tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Hañci sukhābhbinandino—pe—tiṭṭhanti, no vata re vattabbe “Atthi asātarāgo ti.”

2. Atthi asātarāgo ti?

Āmantā.

Dukkāyā vedanāya rāgānusayo anuseti, sukhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anusetīti?

Āmantā.

Hañci sukhāya vedanāya rāgānusayo anuseti, dukkhāya vedanāya paṭighānusayo anuseti, no vata re vattabbe “Atthi asātarāgo ti.”

3. Na vattabbaṃ “Atthi asātarāgo ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “So evaṃ anurodhavirodhaṃ samāpanno yaṃ kiñci vedanaṃ vediyati,<sup>4</sup> sukhaṃ vā dukkhaṃ vā adukkhamasukhaṃ vā, so taṃ vedanaṃ abhinandati abhivadati<sup>5</sup> ajjhosāya tiṭṭhatīti.” Atth'eva suttaṃto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi asātarāgo ti.”

A s ā t a r ā g a k a t h ā .

<sup>1</sup> ass°, M.

<sup>2</sup> dukkhappattenti, P.

<sup>3</sup> pihanti, M.; pihonti, S.; vihenti, P.

<sup>4</sup> vedayati, M.

<sup>5</sup> omits. P.

## XIII. 9.

1. Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Vipākābyākatā kiriyābyākatā rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā abyākatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—gandhatanḥā—pe—rasatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā abyākatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā akusalā ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā akusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā akusalā ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā akusalā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu tanḥā akusalā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tanḥā akusalā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

Dhammatanḥā abyākatā ti?

Āmantā.

Nanu lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho ti?

Āmantā.

Hañci lobho akusalo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

3. Dhammatanḥā lobho abyākato ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā lobho abyākato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā lobho abyākato ti ?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—gandhatanḥā—pe—rasatanḥā—pe—  
phoṭṭhabbatanḥā lobho abyākato ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā lobho akusalo ti ?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho akusalo ti ?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho akusalo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammatanḥā abyākatā ti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Yāyaṃ tanḥā ponobhavikā<sup>\*</sup>  
nandirāgasahagatā tatrataṭṭrābhinandinī, seyyathidaṃ kāmā-  
matanḥā bhavatanḥā vibhavatanḥā ti” Atth'eva suttanto  
ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Dhammatanḥā abyākatā ti.”

5. Na vattabbam “Dhammatanḥā abyākatā ti” ?

Āmantā.

Nanu sā dhammatanḥā ti ?

Āmantā.

Hañci sā dhammatanḥā, tena vata re vattabbe “Dham-  
matanḥā abyākatā ti.”

Dhammatanḥā abyākatā ti kathā.

---

<sup>\*</sup> ponobbho M.



## XIII. 10.

1. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu tanḥā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci tanḥā dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho ti?

Āmantā.

Hañci lobho dukkhasamudayo vutto Bhagavatā, dhammatanḥā lobho, no vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

3. Dhammatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Rūpatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho na dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddatanḥā—pe—phoṭṭhabbatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Dhammatanḥā lobho dukkhasamudayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Yāyaṃ tanḥā ponobhavikā<sup>1</sup> nandirāgasahagatā tatratatrābhinandinī, seyyathidaṃ kāmataṇḥā bhavataṇḥā vibhavataṇḥā ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?

5. Na vattabbaṃ “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti?”

Āmantā.

Nanu sā dhammatanḥā ti?

Āmantā.

Hañci sā dhammatanḥā, tena vata re vattabbe “Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti.”

Dhammatanḥā na dukkhasamudayo ti  
kathā.

Kappaṭṭho kappam tiṭṭheyya, Kappaṭṭho kusalam cittam  
na paṭilabheyya,

Anantarāpayutto puggalo sammattaniyāmaṃ okkameyya,  
Niyato niyāmaṃ okkameyya, Nivuto nīvaraṇaṃ jahati,  
Sammukhībhūto saññojanaṃ jahati, Jhānanikanti,  
Asātarāgo

Dhammatanḥā abyākatā, Dhammatanḥā na dukkhasa-  
mudayo ti.

Terasamo Vaggo.

## XIV. 1.

1. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, na vattabham “Yā akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Kusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahan-tassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti.”

2. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Akusalaṃ<sup>2</sup> ayoniso manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Kusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Hañci kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjati, no vata re vattabbe “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti.”

3. Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ ti?

Āmantā.

Kāmasaññāya anantarā nekkhammasaññā uppajjati, byāpādasaññāya anantarā abyāpādasaññā uppajjati, vihiṃsāsaññāya anantarā avihīmsāsaññā uppajjati, byā-

<sup>2</sup> kusalamūlaṃ, P. and S.; akusalamūlaṃ, M.

pādassa anantarā mettā uppajjati, vihiṃsāya anantarā karuṇā uppajjati, aratīyā anantarā muditā uppajjati, paṭighassa<sup>1</sup> anantarā upekkhā uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti?

Āmantā.

Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ, na vattabbaṃ “Yā kusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va akusalassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Akusalaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇidahan-tassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti.”

5. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti?

Āmantā.

Kusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Akusalaṃ yoniso manasikaroto uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci akusalaṃ ayoniso manasikaroto uppajjati, no ca vata re vattabbe “Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti.”

6. Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlan ti?

Āmantā.

Nekkhammasaññāya anantarā kāmasaññā uppajjati,

abyāpādasaññāya anantarā byāpādasaññā uppajjati,  
avihiṃsāsāññāya anantarā vihiṃsāsāññā uppajjati, met-  
tāya anantarā byāpādo uppajjati, karuṇāya anantarā  
vihimsā uppajjati, muditāya anantarā arati uppajjati,  
upekkhāya anantarā paṭighaṃ uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusala-  
mūlaṃ, kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti”?

Āmantā.

Nanu yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiṃ ñeva  
vatthusmiṃ virajjati, yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati  
tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati?

Āmantā.

Hañci yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati tasmiṃ ñeva  
vatthusmiṃ virajjati, yasmiṃ ñeva vatthusmiṃ virajjati  
tasmiṃ ñeva vatthusmiṃ rajjati, tena vata re vattabbe  
“Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ, kusalamū-  
laṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ ti.”

Kusalākusalapaṭisandahanakathā.<sup>1</sup>

#### XIV. 2.

1. Saḷāyatanam apubbaṃ acarimaṃ mātukucchismiṃ  
saṇṭhātīti?

Āmantā.

Sabbaṅgapaccaṅgī<sup>2</sup> ahīnindriyo<sup>3</sup> mātukucchismiṃ  
okkamati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppattesiya cittaṇa cakkhāyatanam saṇṭhātīti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti,  
sisaṃ saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukhaṃ  
saṇṭhāti, dantā saṇṭhanti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

<sup>1</sup> °sandhāra, ° P. and S. ; sandhāna°, Aṭṭh°.

°paccaṃ, P. and S.

<sup>3</sup> ahirin°, P.S.S<sub>2</sub>.

Uppattesiya cittaṇa sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam saṇṭhātīti?

Āmantā.

Uppattesiya cittaṇa hatthā saṇṭhanti, pādā saṇṭhanti, sīsam saṇṭhāti, kaṇṇo saṇṭhāti, nāsikā saṇṭhāti, mukham saṇṭhāti, dantā saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Mātukucchigatassa pacchā cakkhāyatanam uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismiṃ cakkhupaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyatanam uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismiṃ jivhāpaṭitabhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti?

Āmantā.

Mātukucchismiṃ aṭṭhipaṭilābhāya kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbam “Mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Paṭhamam kalalam hoti, kalalā hoti abbudam, Abbudā<sup>1</sup> jāyate pesī, pesī nibbattati ghano, Ghanā pasākhā jāyanti kesā lomā nakhā pi ca, Yaṇ c'assa bhuñjati mātā annam pānaṃ ca bhojanam Tena so tattha yāpeti mātukucchigato naro ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi mātukucchigatassa pacchā kesā lomā nakhā dantā aṭṭhī uppajjantīti.

Saḷāyatanuppattikathā.

## XIV. 3.

1. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati?

Āmantā.

Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati, na vattabaṃ “Yā cakkhuviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, sā va sotaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apaṇidahantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahan-tassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci sotaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇidahan-tassa uppajjati, no vata re vattabbe “Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati.”

2. Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjati?

Āmantā.

Cakkhuviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjati?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpanimittaṃ manasikaroto uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuviññāṇaṃ rūpārammaṇañ ñeva na aññāram-maṇan ti?

Āmantā.

Sotaviññāṇaṃ rūpārammaṇañ ñeva na aññāram-maṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan ti?

Āmantā.



Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti?  
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti?  
Āmantā.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti,”  
atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhuviññāṇan  
ti,” atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati cakkhu-  
viññāṇan ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe

“Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca uppajjati sotaviññāṇan ti.”

Cakkhuviññāṇassa anantarā sotaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva cakkhuviññāṇaṃ taṃ sotaviññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Sotaviññāṇassa anantarā ghānaviññāṇaṃ uppajjati,  
ghānaviññāṇassa anantarā jivhāviññāṇaṃ uppajjati, jivhā-  
viññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti?

Āmantā.

Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi,  
sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti,  
na vattabbaṃ “Yā jivhāviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhi, sā va kāyaviññāṇassa uppādāya āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhīti”?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati, apanidahan-  
tassa uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇida-  
hantassa uppajjatīti?

Āmantā.

Hañci kāyaviññāṇaṃ āvaṭṭantassa uppajjati, paṇida-  
hantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Jivhāviññāṇassa  
anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjatīti.”

4. Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjati? Āmantā.

Jivhāviññāṇaṃ rasanimittaṃ manasikaroto uppajjati? ti?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ rasanimittaṃ manasikaroto uppajjati? ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhāviññāṇaṃ rasārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Kāyaviññāṇaṃ rasārammaṇaṃ ñeva na aññārammaṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti?

Āmantā.

“Jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti,” atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

“Jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti,” atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati jivhāviññāṇaṃ ti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Jivhaṇ ca paṭicca rase ca uppajjati kāyaviññāṇaṃ ti.”

Jivhāviññāṇassa anantarā kāyaviññāṇaṃ uppajjati? ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva jivhāviññāṇaṃ taṃ kāyaviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Pañca viññāṇā aññamaññassa samānantarā uppajjantīti”?

Āmantā.

Nanu atthi koci naccati gāyati vādeti, rūpaṇ ca passati,

saddaṇ ca suṇāti, gandhaṇ ca ghāyati, rasaṇ ca sāyati, phoṭṭhabbaṇ ca phusaṭīti ?<sup>1</sup>

Āmantā.

Hañci atthi koci—pe—phusati, tena vata re vattabbe  
“Pañca viññāpā aññamaññassa samanantarā uppajjantīti.”

Anantarapaccayakathā.

#### XIV. 4.

1. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ kusalan ti ?

Āmantā.

Mahābhūtā kusalā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā abyākataṃ ti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ abyākatan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ anāsavaṃ asaṇṇojanīyaṃ aganthanīyaṃ<sup>2</sup>  
anoghanīyaṃ ayoganīyaṃ anīvaranīyaṃ aparāmatṭhaṃ  
anupādānīyaṃ asaṃkilesikan ti ?

Āmantā.

Mahābhūtā anāsavā—pe—asaṃkilesikā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Mahābhūtā sāsavā—pe—saṃkilesikā ti ?

Āmantā.

Ariyarūpaṃ sāsavaṃ—pe—saṃkilesikan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upā-  
dāyāti” ?

Āmantā.

<sup>1</sup> phussati, M.

<sup>2</sup> agandho, P.S.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni catunnañ ca mahābhūtānaṃ upādāya rūpaṃ ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi ariyarūpaṃ mahābhūtānaṃ upādāyāti.

A r i y a r ū p a k a t h ā .

#### XIV. 5.

1. Añño kāmarāgānusayo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Añño kāmarāgo aññaṃ kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sv’eva kāmarāgo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Sv’eva kāmarāgānusayo taṃ kāmarāgapariyuṭṭhānaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Añño paṭighānusayo aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Aññaṃ paṭighaṃ aññaṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Taññeva paṭighaṃ taṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Sv’eva paṭighānusayo taṃ paṭighapariyuṭṭhānaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Añño mānānusayo aññaṃ mānapariyuṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Añño māno aññaṃ mānapariyuṭṭhānaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Sv’eva māno taṃ mānapariyuṭṭhānaṃ ti?

Āmantā.

Sv’eva mānānusayo taṃ mānapariyuṭṭhānaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

4. Añño diṭṭhānusayo aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?  
Āmantā.

Añña diṭṭhi aññaṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va diṭṭhi taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva diṭṭhānusayo taṃ diṭṭhipariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Añño vicikicchānusayo aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añña vicikicchā aññaṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va vicikicchā taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva vicikicchānusayo taṃ vicikicchāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Añño bhavarāgānusayo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añño bhavarāgo aññaṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sv'eva bhavarāgo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva bhavarāgānusayo taṃ bhavarāgapariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Añño avijjānusayo aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Añña avijjā aññaṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sā va avijjā taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Sv'eva avijjānusayo taṃ avijjāpariyuṭṭhānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti?

Āmantā.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sānusayo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Pariyuṭṭhito ti” vattabbo ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño anusayo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti.

Puthujjano kusalābyākate citte vattamāne “sarāgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Pariyuṭṭhito ti” vattabbo ti.

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi añño rāgo aññaṃ pariyuṭṭhānan ti.

Añño anusayo ti kathā.

#### XIV. 6.

1. Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

Rūpaṃ nibbānaṃ cakkhāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti?

Āmantā.

N’atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atthi sarāgaṃ cittaṃ sadosaṃ cittaṃ samohaṃ cittaṃ—pe—akusalaṃ cittaṃ saṃkiliṭṭhaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe “Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti.”

Pariyuṭṭhānaṃ cittavippayuttan ti  
kathā.

## XIV. 7.

1. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiya cittaena uppattesiya cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavattthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiya cittaena na uppattesiya cittaena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavattthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti.”

2. Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātum anuseti na vattabbaṃ saddadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātum anuseti na vattabbaṃ rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti na vattabbam phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Rūparāgo rūpadhātum anuseti na vattabbam rūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyaena cittaena uppattesiyaena cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavattthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyaena cittaena na uppattesiyaena cittaena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena saḥagato saḥajāto saṃsaṭṭho sampayutto ekuppādo ekanirodho ekavattthuko ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti.”

4. Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātum anuseti saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Saddarāgo saddadhātum anuseti na vattabbam saddadhātupariyāpanno ti?



Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātum anuseti na vattabbaṃ arūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātum anuseti na vattabbaṃ phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Arūparāgo arūpadhātum anuseti na vattabbaṃ arūpadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātum anuseti kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātum anuseti rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātum anuseti arūpadhātupariyāpanno ti.”

Pariyāpannakathā.

#### XIV. 8.

1. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Vipākābyākataṃ kiriyābyākataṃ rūpaṃ nibbānaṃ cak-khāyatanam—pe—phoṭṭhabbāyatanan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayutto phasso abyākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā  
—pe—cittam abyākatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayutto phasso akusālo ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatam akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Diṭṭhigatasampayuttā vedanā—pe—saññā—pe—cetanā  
—pe—cittam akusalan ti?

Āmantā.

Diṭṭhigatam akusalan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Diṭṭhigatam abyākatan ti?

Āmantā.

Aphalam avipākan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphalam savipākan ti?

Āmantā.

Hañci saphalam savipākam, no vata re vattabbe “Diṭṭhi-  
gatam abyākatan ti.”

Diṭṭhigatam abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhaga-  
vatā ti?

Āmantā.

Hañci micchādiṭṭhiparamāni vajjāni vuttāni Bhagavatā,  
no vata re vattabbe “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

3. Diṭṭhigatam abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Micchādiṭṭhi kho<sup>1</sup> Vaccha<sup>2</sup>  
akusalā, sammādiṭṭhi<sup>3</sup> kusalā<sup>4</sup> ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabham “Diṭṭhigatam abyākatan ti.”

Diṭṭhigatam abyākatan ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> ko, S.

<sup>2</sup> Vacchā, P.

<sup>3</sup> dhammādiṭṭhi, M.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>4</sup> akusalā, M.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Micchādiṭṭhiṣṣa<sup>1</sup> kho aham<sup>2</sup> Puṇṇa<sup>3</sup> dvinnam gatīnam aññataram gatiṃ vadāmi, nirayaṃ vā tiracchānayoṇiṃ vā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti.”

4. Na vattabbam “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Sassato loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, asassato loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, antavā loko ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ, anantavā loko ti kho Vaccha—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti kho Vaccha—pe—aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti kho Vaccha—pe—hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha—pe—n’eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti kho Vaccha abyākataṃ etaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi diṭṭhigataṃ abyākatan ti.

5. Diṭṭhigataṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Micchādiṭṭhikassa Bhikkhave purisapuggalassa yaṇ c’eva kāyakammaṃ yathādiṭṭhisamattam samādinnaṃ yaṇ ca vacīkammaṃ—pe—yaṇ ca manokammaṃ yā ca cetanā yā ca patthanā yo ca pañidhi ye ca saṃkhārā, sabbe te dhammā aniṭṭhāya akantāya amanāpāya ahitāya dukkhāya sampvattantīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbam “Diṭṭhigataṃ abyākatan ti.”

A b y ā k a t a k a t h ā .

<sup>1</sup> micchādiṭṭhiyaṃ, S. ; micchādiṭṭhi, P.    <sup>2</sup> ayaṃ, S.

<sup>3</sup> pana, P. ; so, S.

## XIV. 9.

1. Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ, sotāpattimaggo sotāpattiphalā, sakadāgāmimaggo sakadāgāmiphalaṃ, anāgāmimaggo anāgāmiphalaṃ, arahattamaggo arahattaphalaṃ, satipaṭṭhānaṃ sammappadhānaṃ iddhipādo indriyaṃ balaṃ bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti”?

Āmantā.

Puthujjano “kāmesu vītaraṅgo ti” vattabbo ti?

Āmantā.

“Vigatadiṭṭhiyo<sup>1</sup> ti” vattabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

A p a r i y ā p a n n a k a t h ā.

V a g g o c u d d a s a m o .

Akusalamūlaṃ paṭisandahati kusalamūlaṃ,  
Kusalamūlaṃ paṭisandahati akusalamūlaṃ,  
Saḷāyatānaṃ, Cha viññāṇakāyā,  
Ariyarūpaṃ mahābhūtaṃ upādāya,  
Sv'eva anusayo taṃ pariyuṭṭhānaṃ,  
Cittavippayuttaṃ, Yathā dhātu tañ ñeva anuseti,  
Diṭṭhigataṃ abyākataṃ, Diṭṭhigataṃ apariyāpannan ti.

<sup>1</sup> vita°, P.S.S<sub>2</sub>.

## XV. 1.

1. Paccayatā vavatthitā ti?

Āmantā.

Nanu vīmaṃsā hetu, so<sup>1</sup> ca adhipatīti?

Āmantā.

Hañci vīmaṃsā hetu, so ca adhipati, tena vata re vattabbe "Hetupaccayena paccayo, adhipatipaccayena paccayo ti."

Nanu chandādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci chandādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

2. Nanu viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

Nanu viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti."

Nanu viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ ti?

Āmantā.

Hañci viriyādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti."

3. Nanu cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

<sup>1</sup> yo S., P. omits the whole question.

Āmantā.

Hañci cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

Nanu cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro ti?

Āmantā.

Hañci cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, so ca āhāro, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, āhārapaccayena paccayo ti."

4. Nanu cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ ti?

Āmantā.

Hañci cittādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca indriyaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, indriyapaccayena paccayo ti."

Nanu vimamsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipatīti?

Āmantā.

Hañci vimamsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, saha-jātapaccayena paccayo ti."

Nanu vimamsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ ti?

Āmantā.

Hañci vimamsādhīpati saha-jātānaṃ dhammānaṃ adhipati, tañ ca maggaṅgaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, maggapaccayena paccayo ti."

Nanu ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c'ārammaṇaṃ ti?

Āmantā.

Hañci ariyaṃ dhammaṃ garuṃ katvā uppajjati paccavekkhaṇā, tañ c'ārammaṇaṃ, tena vata re vattabbe "Adhipatipaccayena paccayo, ārammaṇapaccayena paccayo ti."

5. Nanu purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā kusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

6. Nanu purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Āmantā.

Hañci purimā purimā akusalā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

7. Nanu purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā ti?

Hañci purimā purimā kiriyābyākatā dhammā pacchimānaṃ pacchimānaṃ kiriyābyākatānaṃ dhammānaṃ anantarapaccayena paccayo, sā ca āsevanā, tena vata re vattabbe “Anantarapaccayena paccayo, āsevanapaccayena paccayo ti.”

8. Na vattabbaṃ “Paccayatā vavatthitā ti”?

Āmantā.

Hetupaccayena paccayo hoti, ārammaṇapaccayena paccayo hoti, anantarapaccayena paccayo hoti, samanantarapaccayena paccayo hoti ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi<sup>1</sup> paccayatā vavatthitā ti,

Paccaya kathā.

## XV. 2.

1. Avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ “saṃkhārāpaccayā pi avijjā ti”?

Āmantā.

Nanu avijjā saṃkhārena saḥajātā ti?

<sup>1</sup> M. inserts na vattabbaṃ after hi.

Āmantā.

Hañci avijjā saṃkhārena saha-jātā, tena vata re vattabbe  
“Avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā pi avijjā  
ti.”

2. Taṇhāpaccayā pi<sup>\*</sup> upādānaṃ, na vattabbaṃ “upādā-  
napaccayā pi taṇhā ti”?

Āmantā.

Nanu taṇhā upādānena saha-jātā ti?

Āmantā.

Hañci taṇhā upādānena saha-jātā, tēna vata re vattabbe  
“Taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi taṇhā  
ti.”

3. “Jarāmarāṇapaccayā Bhikkhave jāti, jātipaccayā  
bhavo ti.” Atth’eva suttanto ti? N’atthi.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā, na vattabbaṃ  
“saṃkhārapaccayā pi avijjā,” taṇhāpaccayā pi upādānaṃ,  
na vattabbaṃ “upādānapaccayā pi taṇhā ti.”

4. “Viññāṇapaccayā Bhikkhave nāmarūpaṃ, nāmarū-  
papaccayā pi viññāṇaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi avijjāpaccayā pi saṃkhārā saṃkhārapaccayā  
pi avijjā, taṇhāpaccayā pi upādānaṃ upādānapaccayā pi  
taṇhā ti.

Añña māñña paccaya kathā.

### XV. 3.

1. Addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpaṇ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atīto addhā parinipphanno ti?



Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Anāgato addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Āmantā.

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppanno addhā parinipphanno ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atītaṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ,  
atīto addhā ti?

Āmantā.

Atītā pañc'addhā<sup>1</sup> ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ,  
anāgato addhā ti?

Āmantā.

Anāgatā pañc' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannāṃ rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññā-  
ṇaṃ, paccuppanno addhā ti? •

Āmantā.

Paccuppannā pañc' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atītā pañcakkhandhā atīto addhā, anāgatā pañcak-  
khandhā anāgato addhā, paccuppannā pañcakkhandhā  
paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> pañcakkhandhā, P. and S. always.

Pannaras'addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni dvādas' āyatanāni atīto addhā, anāgatāni dvādas' āyatanāni anāgato addhā, paccuppannāni dvādas' āyatanāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chattims' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atītā aṭṭhārasa' dhātuyo atīto addhā, anāgatā aṭṭhārasa dhātuyo anāgato addhā, paccuppannā aṭṭhārasa dhātuyo paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Catupaññās' addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītāni bāvīsat'indriyāni atīto addhā, anāgatāni bāvīsat'indriyāni anāgato addhā, paccuppannāni bāvīsat'indriyāni paccuppanno addhā ti?

Āmantā.

Chasatṭhī addhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ "Addhā parinipphanno ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Tīṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ ahosi atītaṃ addhānaṃ ti,' anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānaṃ ti,' etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya 'evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.' Imāni kho Bhikkhave tīṇi kathāvatthūnīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi addhā parinipphanno ti.

Addhā kathā.

## XV. 4.

1. Khaṇo parinipphanno, layo parinipphanno, muhuttaṃ parinipphannan ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “Muhuttaṃ parinipphannan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Tīṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni. Katamāni tīṇi? Atītaṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ ahosi atītaṃ addhānan ti,’ anāgataṃ vā Bhikkhave addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ bhavissati anāgataṃ addhānan ti,’ etarahi vā Bhikkhave paccuppannaṃ addhānaṃ ārabba kathaṃ katheyya ‘evaṃ hoti etarahi paccuppannaṃ ti.’ Imāni kho Bhikkhave tīni kathāvatthūnī.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi muhuttaṃ parinipphannan ti.

Khaṇalaya muhuttakathā.

## XV. 5.

1. Cattāro āsavā anāsavā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ sotāpattimaggo sotāpattiphalam—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbam “Cattāro āsavā anāsavā ti”?

Āmantā.

Atth'aññ'eva āsavā<sup>1</sup> yehi āsavehi te āsavā sāsavā hontīti?

<sup>1</sup> anāsavā, P.S.M.

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—  
Tena hi cattāro āsavā anāsavā ti.

Āsavakathā.

XV. 6.

1. Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmarāṇaṃ lokuttaraṇaṃ ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sotāpattimaggassa jarāmarāṇaṃ sotāpattimaggo ti?

Āmantā.

Sotāpattiphalassa jarāmarāṇaṃ sotāpattiphalan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sakadāgāminaggassa—pe—sakadāgāmiphalassa—pe—  
anāgāminaggassa—pe—anāgāmiphalassa—pe—arahatta-  
maggassa jarāmarāṇaṃ arahattamaggo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Arahattamaggassa jarāmarāṇaṃ arahattamaggo ti?

Āmantā.

Arahattaphalassa jarāmarāṇaṃ arahattaphalan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Satipatṭhānānaṃ sammappadhānānaṃ iddhipādānaṃ  
indriyānaṃ balānaṃ bojjhaṅgānaṃ jarāmarāṇaṃ boj-  
jhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Na vattaḃbaṃ “Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarā-  
marāṇaṃ lokuttaraṇaṃ ti”?

Āmantā.

Lokiyaṇ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Tena hi lokuttaraṇaṃ ti.

Jarāmarāṇakathā.

## XV. 7.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti?

Āmantā.

Maggo phalaṃ nibbānaṃ—pe—bojjhaṅgo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā ti”?

Āmantā.

Lokiyā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokuttarā ti.

Saññāvedayitakathā.

## XV. 8.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti?

Āmantā.

Rūpan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā saññā saṃkhārā viññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāmāvacarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpāvacarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arūpāvacarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā ti”?

Āmantā.

Lokuttarā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi lokiyā ti.

Dutiyasaññāvedayitakathā.

## XV. 9.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?  
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo<sup>1</sup> phasso, maraṇantiyā vedanā, maraṇantiyā saññā, maraṇantiyā cetanā, maraṇantiyaṃ cittaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyo phasso—pe—maraṇantiyaṃ cittaṃ ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa maraṇantiyaṃ cittaṃ, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

2. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?  
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā saññā cetanā cittaṃ ti?

Āmantā.

Aphassakassa kālakiriya<sup>2</sup>, avedanakassa kālakiriya—pe—acittakassa kālakiriya ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa kālakiriya—pe—sacittakassa kālakiriya ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa kālakiriya—pe—sacittakassa kālakiriya, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

3. Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti?  
Āmantā.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

<sup>1</sup> māraṇantiyo, M.K.

<sup>2</sup> kālaṃ, M.

Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

Hañci aggi na kameyya, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyyāti.”

4. Saññāvedayitanirodhasamāpannassa kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi<sup>1</sup> kameyyāti?

Āmantā.

Na nirodhasamāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saññāvedayitanirodhasamāpanno na<sup>2</sup> kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Saññāvedayitanirodhasamāpanno na kālaṃ kareyyāti.”

5. Cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi so niyāmo yena niyāmena niyato cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Cakkhuviññāṇasamaṅgī na kālaṃ kareyyāti.”

Tatīyasaññāvedayitakathā.

## XV. 10.

1. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā<sup>3</sup> ti?  
Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa alobho kusa-

<sup>1</sup> aggin, M.

<sup>2</sup> M. omits na.

<sup>3</sup> satthu°, P.S.

lamūlam, adoso kusalamūlam, amoho kusalamūlam,  
saddhā viriyam sati samādhi paññā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa alobho ku-  
salamūlam—pe—paññā ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi paññā, no vata re vattabbe “Saññāve-  
dayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti.”

2. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti?

Āmantā.

Atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso vedanā  
saññā cetanā cittan ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

N'atthi saññāvedayitanirodhasamāpannassa phasso  
vedanā saññā cetanā cittan ti?

Āmantā.

Aphassakassa maggabhāvanā, avedanakassa magga-  
bhāvanā—pe—acittakassa maggabhāvanā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa  
maggabhāvanā ti?

Āmantā.

Hañci saphassakassa maggabhāvanā—pe—sacittakassa  
maggabhāvanā, no vata re vattabbe “Saññāvedayita-  
nirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti.”

3. Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti?

Āmantā.

Ye keci saññāvedayitanirodham samāpajjanti, sabbe te  
asaṇṇasattūpikā ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Na vattabbam “Saññāvedayitanirodhasamāpatti  
asaṇṇasattūpikā ti”?

Āmantā.

Nanu idhāpi asaṇṇī tatrāpi asaṇṇī ti?

Āmantā.

Hañci idhāpi asaṇṇī tatrāpi asaṇṇī, tena vata re vattabbe  
“Saññāvedayitanirodhasamāpatti asaṇṇasattūpikā ti.”

Asaṇṇasattūpikakathā.



## XV. 11.

1. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Añño phasso añño phassūpacayo, aññā vedanā añño vedanūpacayo, aññā saññā añño saññūpacayo, aññā cetanā añño cetanūpacayo, aññaṃ cittaṃ añño cittūpacayo, aññā saddhā añño saddhūpacayo, aññaṃ viriyaṃ añño viriyūpacayo, aññā sati añño satūpacayo, añño samādhi añño samādhūpacayo, aññā paññā añño paññūpacayo, añño rāgo añño rāgūpacayo—pe—aññaṃ anottappaṃ añño anottappūpacayo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Kammūpacayo kammena sahaajāto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Kammūpacayo kammena sahaajāto ti?

Āmantā.

Kusalena kammena sahaajāto kammūpacayo kusalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Kusalena kammena sahaajāto kammūpacayo kusalo ti?

Āmantā.

Sukkhāya vedanāya sampayuttēna kammena sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dukkhāya—pe—adukkhāmasukkhāya vedanāya sampayuttēna kammena sahaajāto kammūpacayo adukkhāmasukkhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

3. Kammūpacayo kammena sahaajāto ti?

Āmantā.

Akusalena kammena sahaajāto kammūpacayo akusalo ti?

Na h'evam vattabbe—pe—

Akusalena kammena sahaajāto kammūpacayo akusalo ti?

Āmantā.

Sukhāya vedanāya sampayuttena kammaṇa sahaajāto kammūpacayo sukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhāya—pe—adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttena kammaṇa sahaajāto kammūpacayo adukkhamasukhāya vedanāya sampayutto ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kammaṇ cittaṇa sahaajātaṃ, kammaṇ sārammaṇaṇ ti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, kammūpacayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, kammūpacayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Kammaṇ cittaṇa sahaajātaṃ, kammaṇ anārammaṇaṇ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṇ cittaṇa sahaajātaṃ, cittaṇ bhijjamānaṃ, kammaṇ bhijjatīti?

Āmantā.

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, cittaṇ bhijjamānaṃ kammūpacayo bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo cittaṇa sahaajāto, cittaṇ bhijjamānaṃ, kammūpacayo na bhijjatīti?

Āmantā.

Kammaṇ cittaṇa sahaajātaṃ, cittaṇ bhijjamānaṃ, kammaṇ na bhijjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Kammamhi kammūpacayo ti?

Āmantā.

Taṇ ñeva kammaṇ, so kammūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammamhi kammūpacayo, kammūpaçayato vipāko nibbattatīti?

Āmantā.

Tañ ñeva kammaṃ, so kammūpacayo, so kammavipāko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃhi kammūpacayo, kammūpacayato vipāko nibbattati, vipāko sārammaṇo ti?

Āmantā.

Kammūpacayo sārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammūpacayo anārammaṇo ti?

Āmantā.

Vipāko anārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idha Puṇṇa<sup>1</sup> ekacco sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasamkhāraṃ abhisamkharoti, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsamkhāraṃ—pe—manosamkhāraṃ abhisamkharoti, so sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi kāyasamkhāraṃ abhisamkharitvā, sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vacīsamkhāraṃ—pe—manosamkhāraṃ abhisamkharitvā sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokam upapajjati, tam enaṃ sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi lokam<sup>2</sup> upapannaṃ samānaṃ sabyāpajjhā pi abyāpajjhā pi phassā phusanti; so sabyāpajjhehi pi abyāpajjhehi pi phassehi phutṭho samāno sabyāpajjhaṃ pi abyāpajjhaṃ pi vedanaṃ vedeti vokiṇṇasukhadukkhāṃ,<sup>3</sup> seyyathāpi manussā, ekacce ca devā, ekacce ca vinipātikā; iti kho Puṇṇa bhūtābhūtassa upapatti hoti, yaṃ karoti, tena upapajjati; upapannaṃ etaṃ phassā phusanti. Evaṃ pāhaṃ Puṇṇa kammadāyādā sattā ti vadāmi.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Aññaṃ kammaṃ añño kammūpacayo ti.”

Kammūpacayakathā.

<sup>1</sup> pana, S.M.

<sup>2</sup> okā, P.

<sup>3</sup> votinnaṃ, P.

## Vaggo paṇṇarasamo.

Paccayatā vavatthitā, Paṭiccasamuppādo,  
 Addhā ca khaṇo layo muhuttaṃ, Cattāro āsavā anāsavā,  
 Lokuttarānaṃ dhammānaṃ jarāmaranaṃ lokuttaraṃ,<sup>1</sup>  
 Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokuttarā,  
 Saññāvedayitanirodhasamāpatti lokiyā,  
 Saññāvedayitanirodhasamāpanno kālaṃ kareyya,  
 Sv'eva maggo asaññasattūpapattiyā, Aññaṃ kammaṃ  
 añño kammūpacayo ti.

Anusayā, Saṃvaro, Kappo, Mūlaṃ, Vavatthitā.

## Tatiyo Paṇṇāsako.

---

<sup>1</sup> orā, M.P.S.

## XVI. 1.

1. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā kilissīti niggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti <sup>1</sup> niggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā paññā mā nirujjhīti niggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya <sup>2</sup> rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati—pe—anottappaṃ pajahātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

<sup>1</sup> nirujjhati, P. and S.

<sup>2</sup> attāya, P. ; vittāya, S.

Añño aññassa kāraṇaṃ, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ  
añño karoti añño paṭisaṃvedetīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti ?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanā va<sup>1</sup> kataṃ pāpaṃ, attanā saṃkilissati,  
Attanā akataṃ pāpaṃ, attanā va visujjhati,  
Suddhi asuddhi paccattaṃ<sup>2</sup> nāñño aññaṃ visodhaye<sup>3</sup>  
ti.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattaḃbaṃ “Paro parassa cittaṃ niggaṇhā-  
tīti.”

4. Na vattaḃbaṃ “Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti” ?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā<sup>4</sup> atthi vasībhūtā ti ?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re  
vattaḃbe “Paro parassa cittaṃ niggaṇhātīti.”

Niggahakathā.

## XVI. 2.

1. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa cittaṃ mā rajji mā dussi mā muyhi mā  
kilissīti paggaṇhātīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti ?

Āmantā.

Paro parassa alobhaṃ kusalanūlaṃ janeti, adosaṃ

<sup>1</sup> ca, P.S<sub>2</sub>.M.    <sup>2</sup> cantaṃ, P.    <sup>3</sup> odhayye, P.

<sup>4</sup> pala°, S. ; phala°, P.

kusalamūlaṃ janeti, amohaṃ kusalamūlaṃ janeti, sad-  
dham janeti, viriyaṃ janeti, satim janeti, samādhim  
janeti, paññaṃ janetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa uppanno phasso mā nirujjhīti paggaṇhā-  
tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa uppannā vedanā—pe—uppannā saññā—  
pe—uppannā cetanā—pe—uppannaṃ cittaṃ—pe—  
uppannā saddhā—pe—uppannaṃ viriyaṃ—pe—uppannā  
sati—pe—uppanno samādhi—pe—uppannā paññā mā  
nirujjhīti paggaṇhātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya rāgaṃ pajahati, dosaṃ pajahati  
—pe—anottappaṃ pajahatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya maggaṃ bhāveti, satipaṭṭhānaṃ  
bhāveti—pe—bojjhaṅgaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Paro parassa atthāya dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ  
pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Añño aññaṃ kārako, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ  
añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Attanā va katam pāpaṃ, attanā saṃkilissati,  
Attanā akatam pāpaṃ, attanā va visujjhati,  
Suddhi asuddhi paccattam nāñño aññaṃ visodhaye  
ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti.”

4. Na vattabbaṃ “Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu atthi balappattā atthi vasībhūtā ti?

Āmantā.

Hañci atthi balappattā atthi vasībhūtā, tena vata re  
vattabbe “Paro parassa cittaṃ paggaṇhātīti.”

P a g g a h a k a t h ā .

### XVI. 3.

1. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa dukkhaṃ anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa dukkhaṃ na anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa sukhaṃ na anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Paro parassa attano sukhaṃ anuppadeti, aññesaṃ  
sukhaṃ anuppadeti, tassa sukhaṃ anuppadetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa sukhaṃ  
anuppadetīti?

Āmantā.

Hañci paro parassa n'ev'attano na aññesaṃ na tassa



sukhaṃ anuppadeti, no vata re vattabbe “Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.”

Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti?

Āmantā.

Añño aññassa kāraṇaṃ, paraṃ kataṃ sukhaṃ dukkhaṃ añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Paro parassa sukhaṃ anuppadetīti”?

Āmantā.

Nanu āyasmā Udāyī<sup>1</sup> etad avoca—“Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ apahattā,<sup>2</sup> bahūnaṃ vata no Bhagavā sukhadhammānaṃ upahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā akusalānaṃ dhammānaṃ apahattā, bahūnaṃ vata no Bhagavā kusalānaṃ dhammānaṃ upahattā ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi paro parassa sukhaṃ anuppadetīti.

Sukhānuppadānakathā.

#### XVI. 4.

1. Adhigayha manasikarotīti?

Āmantā.

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ pajānātīti?

Āmantā.

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ cittaṇa ti pajānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena cittaṇa taṃ cittaṃ cittaṇa ti pajānātīti?

Āmantā.

Taṃ cittaṃ tassa cittaṇa ārammaṇaṇa ti?

<sup>1</sup> Upadāyī, P.S.    <sup>2</sup> apahatattā, P.S.S<sub>2</sub>. always.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Taṃ cittaṃ tassa cittaṣṣa ārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Tena phassena taṃ phassaṃ phusati, tāya vedanāya, tāya saññāya, tāya cetanāya, tena cittaṇa, tena vitakkena, tena vicārena, tāya pītiyā, tāya satiyā, tāya paññāya taṃ paññaṃ pajānātīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atītaṃ atītaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaroti, paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikarotīti ?

Āmantā.

Tiṇṇāṃ phassānaṃ—pe—tiṇṇāṃ cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Anāgataṃ anāgataṃ ti manasikaronto atītaṃ atītaṃ ti manasikarotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannam paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto paccuppannam paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, paccuppannam paccuppannan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgataṃ anāgatan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, paccuppannam paccuppannan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇam phassānam—pe—tiṇṇam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Paccuppannam paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannam paccuppannan ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānam—pe—dvinnam cittānam samodhānam hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannam paccuppannan ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paccuppannaṃ paccuppannaṃ ti manasikaronto atītaṃ atītan ti manasikaroti, anāgataṃ anāgatan ti manasikarotīti?

Āmantā.

Tiṇṇam phassānaṃ—pe—tiṇṇam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “ Adhigayha manasikarotīti ”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ ‘ Sabbe saṃkhārā aniccā ti ’<sup>1</sup> yadā paññāya passati,  
Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.<sup>2</sup>

‘ Sabbe saṃkhārā dukkhā ti ’ yadā paññāya passati,  
Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā.

‘ Sabbe dhammā anattā ti ’ yadā paññāya passati,  
Atha nibbindati dukkhe esamaggo visuddhiyā ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi adhigayha manasikarotīti.

Adhigayha manasikāra kathā.

<sup>1</sup> ti, M. omits.

<sup>2</sup> visuddhiya, P.

## XVI. 5.

1. Rūpaṃ hetūti?

Āmantā.

Alobho hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso hetu—pe—amoho hetu, lobho hetu, doso hetu, moho hetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ hetūti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ hetūti.”

2. Alobho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso hetu, amoho hetu, lobho hetu doso hetu moho hetu sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ hetu sārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Alobho hetu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ hetu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—panidhīti?

Āmantā.

Adoso hetu—pe—moho hetu anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ "Rūpaṃ hetūti"?

Āmantā.

Nanu mahābhūtā upādā<sup>1</sup> rūpānaṃ upādāya hetūti?

Āmantā.

Hañci mahābhūtā upādā rūpānaṃ upādāya hetu, tena vata re vattabbe "Rūpaṃ hetūti."

Rūpaṃ hetūti kathā.

# XVI. 6.

1. Rūpaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Alobhahetunā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adosahetunā ti—pe—amohahetunā ti, lobhahetunā ti, dosahetunā ti, mohahetunā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sahetukan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe "Rūpaṃ sahetukan ti."

2. Alobho sahetuko sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso sahetuko—pe—amoho saddhā viriyam sati samādhi paññā lobho doso moho māno diṭṭhi vicikicchā thīnam uddhaccam ahirikaṃ anottappam sahetukaṃ sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ sahetukaṃ sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho sahetuko anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ sahetukaṃ anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso sahetuko—pe—anottappaṃ sahetukaṃ anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ sahetukan ti”?

Āmantā.

Nanu rūpaṃ sappaccayan ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ sappaccayaṃ, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ sahetukan ti.”

Rūpaṃ sahetukan ti kathā.

## XVI. 7.

1. Rūpaṃ kusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇam, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇam, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhī, no vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalan ti.”

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo, amoho kusalo, saddhā viriyaṃ sati  
samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tassa  
āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Rūpaṃ kusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ kusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhī?

Āmantā.

Adoso kusalo, paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tassa  
āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Rūpaṃ akusalan ti?

Āmantā.

Sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhī?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhī?

Āmantā.

Hañci anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhī, no vata re vattabbe “Rūpaṃ akusalan ti.”

5. Lobho akusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhī?



Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—  
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Doso moho māno—pe—anottappaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ akusalaṃ sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—  
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Lobho akusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—  
—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—  
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Doso, moho, anottappaṃ akusalaṃ anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti”?

Āmantā.

Nanu kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti?

Āmantā.

Hañci kāyakammaṃ vacīkammaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, tena vata re vattabbe “Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pīti.”

Rūpaṃ kusalākusalan ti kathā.

## XVI. 8.

1. Rūpaṃ vipāko ti?

Āmantā.

Rūpaṃ sukhavedanīyaṃ dukkhavedanīyaṃ adukkhamā-

sukhavedanīyaṃ, sukhāya vedanāya sampayuttaṃ, dukkhāya vedanāya sampayuttaṃ, adukkhamasukhāya vedanāya sampayuttaṃ, phassena sampayuttaṃ—pe—cittena sampayuttaṃ sāraṃmaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na sukhavedanīyaṃ—pe—na dukkhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci na sukhavedanīyaṃ—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Rūpaṃ vipāko ti.”

2. Phasso vipāko phasso sukhavedanīyo—pe—sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ sukhavedanīyaṃ—pe—sārammaṇaṃ, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpaṃ vipāko rūpaṃ na sukhavedanīyaṃ—pe—anārammaṇaṃ, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Phasso vipāko phasso na sukhavedanīyo—pe—anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Rūpaṃ vipāko ti”?

Āmantā.

Nanu kammaṣṣa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipāko ti?

Āmantā.

Hañci kammaṣṣa katattā uppannā cittacetāsikā dhammā vipāko, tena vata re vattabbe “Kammaṣṣa katattā uppannaṃ rūpaṃ vipāko ti.”

Rūpaṃ vipāko ti kathā.

## XVI. 9.

1. Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ samāpattesiyaṃ cittaṃ uppattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡātaṃ saṃsaṭṭhaṃ saṃpayuttaṃ ekupṇādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḡe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ na samāpattesiyaṃ cittaṃ na uppattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ—pe—ekārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattaḡe “ Atthi rūpaṃ rūpāvacaran ti.”

2. Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti ?

Āmantā.

Samāpattesiyaṃ uppattesiyaṃ diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ samāpattesiyaṃ cittaṃ uppattesiyaṃ cittaṃ diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ sahaḡātaṃ saṃsaṭṭhaṃ saṃpayuttaṃ ekupṇādaṃ ekaṇirodhaṃ ekavattukaṃ ekārammaṇaṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḡe—pe—

Nanu na samāpattesiyaṃ na uppattesiyaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihāraṃ na samāpattesiyaṃ cittaṃ na uppattesiyaṃ cittaṃ na diṭṭhadhammasukkhavihārena cittaṃ sahaḡataṃ—pe—ekārammaṇaṃ ti ?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyaṃ—pe—ekārammaṇaṃ, no vata re vattaḡe “ Atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti.”

3. Na vattaḡaṃ “ Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, atthi rūpaṃ arūpāvacaran ti ” ?

Āmantā.

Nanu kāmāvacarakammaṃsa katattā rūpaṃ kāmāvacaran ti ?

Āmantā.

Hañci kāmāvacarakammaṃsa katattā rūpaṃ kāmāva-

caraṃ, tena vata re vattabbe “Rūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ rūpāvacaraṃ, arūpāvacarakammassa katattā rūpaṃ arūpāvacaraṃ ti.”

Rūpaṃ rūpāvacarārūpāvacaraṃ ti kathā.

## XVI. 10.

1. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiyaṇa cittaṇa uppattesiyaṇa cittaṇa diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato sahaḡāto saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekaṇirodho ekavatthuko ekārammaṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiyaṇa cittaṇa na uppattesiyaṇa cittaṇa na diṭṭhadhammasukhavihāreṇa cittaṇa sahaḡato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti.”

2. Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Saddarāgo na vattabbaṃ “saddadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbaṃ “rūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandharāgo — pe — rasarāgo — pe — phoṭṭhabbarāgo na vattabbaṃ “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Rūparāgo na vattabbam “rūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h’evam vattabbe—pe—

4. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Samāpattesiyo uppattesiyo diṭṭhadhammasukhavihāro samāpattesiya cittaena uppattesiya cittaena diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena sahaḡato sahaḡato saṃsaṭṭho saṃpayutto ekuppādo ekanirodho ekavattthuko ekārammaṇo ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Nanu na samāpattesiyo na uppattesiyo na diṭṭhadhammasukhavihāro na samāpattesiya cittaena na uppattesiya cittaena na diṭṭhadhammasukhavihārena cittaena sahaḡato—pe—ekārammaṇo ti?

Āmantā.

Hañci na samāpattesiyo—pe—ekārammaṇo, no vata re vattabbe “Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti.”

5. Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Saddarāgo saddadhātupariyāpanno ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

Arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti?

Na h’evam vattabbe—pe—

6. Saddarāgo na vattabbam “saddadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbam “arūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h’evam vattabbe—pe—

Gandharāgo—pe—rasarāgo—pe—phoṭṭhabbarāgo na vattabbam “phoṭṭhabbadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Arūparāgo na vattabbam “arūpadhātupariyāpanno ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbaṃ “Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti”?

Āmantā.

Nanu kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgo kāmadhātupariyāpanno, tena vata re vattabbe “Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti.”

Rūparāgo rūpadhātupariyāpanno, arūparāgo arūpadhātupariyāpanno ti kathā.

---

Vaggo soḷasamo.

Cittaniggaho, Cittapaggaho,  
Sukhānuppadānaṃ, Adhigayha manasikāro,  
Rūpaṃ hetu, Rūpaṃ sahetukaṃ,  
Rūpaṃ kusalaṃ pi akusalaṃ pi, Rūpaṃ vipāko,  
Atthi rūpaṃ rūpāvacaraṃ, Atthi rūpaṃ arūpāvacaraṃ,  
Sabbe kilesā kāmadhātupariyāpannā ti.

## XVII. 1.

1. Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Atthi Arahato apuññūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi Arahato apuññūpacayo ti?

Āmantā.

N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā<sup>1</sup> puññābhisamkhāraṃ abhisamkharoti, āneñjābhisamkhāraṃ<sup>2</sup> abhisamkharoti, gatisamvattanikaṃ kammaṃ karoti, bhavasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, issariyasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahābhogasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, mahāparivārasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, devasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karoti, manussasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3- Atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā ācinātīti<sup>3</sup>?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā apacinātīti<sup>4</sup>?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahā pajahatīti<sup>5</sup>—pe—Arahā upādiyatīti<sup>6</sup>—pe—Arahā visinetīti<sup>7</sup>—pe—Arahā ussinetīti—pe—Arahā vidhūpetīti—pe—Arahā sandhūpetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

<sup>1</sup> Arahato, P.S.

<sup>2</sup> anaññābhi°, S.; ānañjo, M.

<sup>3</sup> bhāvīnatthīti, P.S.

<sup>4</sup> apacīnatīti, P.; apacinatthīti, S.

<sup>5</sup> pacātīti, P.S. <sup>6</sup> na upādiyatīti, P.S. <sup>7</sup> vicio, P.S.

Nanu Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe "Atthi Arahato puññūpacayo ti."

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, n'eva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, n'eva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no vata re vattabbe "Atthi Arahato puññūpacayo ti."

4. N'atthi Arahato puññūpacayo ti?

Āmantā.

Arahā dānaṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahā dānaṃ dadeyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato puññūpacayo ti."

Arahā cīvaraṃ dadeyya—pe—piṇḍapātaṃ dadeyya, senāsanaṃ dadeyya, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, khādanīyaṃ dadeyya, bhojanīyaṃ dadeyya, pānīyaṃ dadeyya, cetiyaṃ vadeyya, cetiye mālāṃ āropeyya, gandhaṃ āropeyya, vilepanaṃ āropeyya—pe—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hanci Arahā cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe "N'atthi Arahato puññūpacayo ti."

Atthi Arahato puññūpacayo ti kathā.

## XVII. 2.

1. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi Arahantaghātaṃ ti?

Āmantā.



Atthi Arahato akālamaccūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Yo Arahantaṃ jīvītā voropeti, sati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropeti, asati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropetīti<sup>1</sup>? Sati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropetīti.

Hañci sati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropeti, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato akālamaccūti.”

Asati jīvite jīvītāvasese jīvītā voropetīti, n'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. N'atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Arahato kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyyāti?

Āmantā.

Hañci Arahato kāye viṣaṃ kameyya, satthaṃ kameyya, aggi kameyya, no vata re vattabbe “N'atthi Arahato akālamaccūti.”

4. Arahato kāye viṣaṃ na kameyya, satthaṃ na kameyya, aggi na kameyyāti?

Āmantā.

N'atthi Arahantaghātaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi Arahato akālamaccūti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Nāhaṃ Bhikkhave sañce-tanikānaṃ kammānaṃ katānaṃ upacitānaṃ appaṭisaṃve-ditvā byantibhāvaṃ vadāmi, tañ ca kho diṭṭh'eva dhamme uppajje<sup>2</sup> vā apare vā pariyāye ti.<sup>3</sup>” Atth'eva suttanta ti?

<sup>1</sup> opeti, M.

<sup>2</sup> uppajjam, P.S.; upapajje, K.

<sup>3</sup> pariyāyehi, P.

Āmantā.

Teha hi n'atthi Arahato akālamaccūti.

N'atthi Arahato akālamaccūti kathā.

### XVII. 3.

1. Sabbam idam kammato ti?

Āmantā.

Kammaṃ pi kammato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbam idam kammato ti?

Āmantā.

Sabbam idam pubbekatahetūti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Sabbam idam kammato ti?

Āmantā.

Sabbam idam kammaṃvipākato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbam idam kammaṃvipākato ti?

Āmantā.

Kammaṃvipākena paṇaṃ haneyyāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pāṇātipāto saphalo ti?

Āmantā.

Kammaṃvipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammaṃvipāko aphalo ti?

Āmantā.

Pāṇātipāto aphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Kammaṃvipākena adinnaṃ ādiyeyya — pe — musā bhaṇeyya, piṣuṇaṃ bhaṇeyya, pharusaṃ bhaṇeyya, saṃphappalapeyya, sandhiṃ chindeyya, nillopaṃ hareyya, ekāgārikam kareyya, paripantho tiṭṭheyya, paradāraṃ gaccheyya, gāmaghātaṃ kareyya, nigamaghātaṃ kareyya, kammaṃvipākena dānaṃ dadeyya, cīvaraṃ

dadeyya, piṇḍapātamaṃ dadeyya, senāsanamaṃ dadeyya,  
gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro saphalo ti?

Āmantā.

Kammavipāko saphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kammavipāko aphalo ti?

Āmantā.

Gilānapaccayabhesajjaparikkhāro aphalo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sabbamaṃ idaṃ kammato ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Kammunā<sup>1</sup> vattati loko kammunā vattati pajā  
Kammanibandhanā sattā rathassāniva<sup>2</sup> yāyato.  
Kammena kittiṃ<sup>3</sup> labhate pasamsaṃ,  
Kammena jāniṃ<sup>4</sup> ca vadhañ ca bandhaṃ,  
Taṃ kammaṃ nānākaraṇaṃ veditvā  
Kasmā vade n'atthi<sup>5</sup> kamman ti loka ti.”

Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi sabbamaṃ idaṃ kammato ti.

Sabbamaṃ idaṃ kammato ti kathā.

#### XVII. 4.

1. Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti?

Āmantā.

Indriyabaddhañ ñeva aniccaṃ samkhataṃ paṭicca-

<sup>1</sup> kammānaṃ, P.S.      <sup>2</sup> rapassani, S.; rathasani, P.

<sup>3</sup> kitti, P.

<sup>4</sup> jati, P.; jānaṃ, M.; nati, S.

<sup>5</sup> vedanatti, P.; vadenanti, S.

samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāga-dhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anindriyabaddhaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭicca-samuppannaṃ khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāga-dhammaṃ nirodhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anindriyabaddhaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe “Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti.”

2. Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāma-dhammaṃ, tañ ca na<sup>1</sup> dukkhaṃ ti?

Āmantā.

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca na<sup>1</sup> dukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Indriyabaddhaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca dukkhaṃ ti?

Āmantā.

Anindriyabaddhaṃ aniccaṃ — pe — vipariṇāmadhammaṃ, tañ ca dukkhaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, anindriyabaddhaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, anindriyabaddhaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Indriya-baddhañ ñeva dukkhaṃ ti.”

4. Na vattabbaṃ “Indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti”?

Āmantā.

Yathā indriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussati, evamevaṃ anindriyabaddhassa dukkhassa pariññāya Bhagavati brahmacariyaṃ vussatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Yathā indriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariññātaṃ na puna

uppajjati, evamevaṃ anindriyabaddhaṃ dukkhaṃ pariñ-  
ñātaṃ na puna uppajjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi indriyabaddhañ ñeva dukkhaṃ ti.

Indriyabaddhakathā.

## XVII. 5.

1. Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā  
ti?

Āmantā.

Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Āmantā.

Tiṇ'eva ariyasaccānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tiṇ'eva ariyasaccānīti?

Āmantā.

Nanu cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Duk-  
khaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhaniro-  
dhagāminī paṭipadā ti?

Āmantā.

Hañci cattāri ariyasaccāni vuttāni Bhagavatā—Duk-  
khaṃ, Dukkhasamudayo, Dukkhanirodho, Dukkhaniro-  
dhagāminī paṭipadā, no vata re vattabbe “Tiṇ'eva ariya-  
saccānīti.”

2. Dukkhasamudayo pi dukkho ti?

Āmantā.

Ken'aṭṭhenāti?

Aniccaṭṭhenāti.<sup>1</sup>

Ariyamaggo anicco ti?

Āmantā.

Ariyamaggo dukkho ti?

<sup>1</sup> aniccaṭṭhena, M.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ariyamaggo anicco so ca na dukkho ti?

Āmantā.

Dukkhasamudayo anicco so ca na dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dukkhasamudayo anicco so ca dukkho ti?

Āmantā.

Ariyamaggo anicco so ca dukkho ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti”?

Āmantā.

Nanu sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā ti?

Āmantā.

Hañci sā dukkhanirodhagāminī paṭipadā, tena vata re vattabbe “Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā ti.”

Thapetvā ariyamaggaṃ ti kathā.

## XVII. 6.

1. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

2. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhi-

neyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

3. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ dentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ denti, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

Nanu atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsaṇaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādaniyaṃ denti, bhojaniyaṃ denti—pe—pāniyaṃ denti—  
dentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa cīvaraṃ denti, piṇḍapātaṃ denti, senāsaṇaṃ denti, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ denti, khādaniyaṃ denti, bhojaniyaṃ denti—pe—pāniyaṃ denti, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.”

4. Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āhuti<sup>1</sup> jātavedo va mahāmeghaṃ va medinī<sup>2</sup>

Saṃgho samādhisampanno paṭigaṇhāti dakkhiṇaṃ ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti.

5 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti?

Āmantā.

Maggo paṭigaṇhāti, phalaṃ paṭigaṇhātīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ “Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhātīti” kathā.

<sup>1</sup> ahutiṃ, P.; āhati, S.    <sup>2</sup> medini, P.; medanī, S.M.

## XVII. 7.

1. Na vattabbam “ Samgho dakkhinam visodhetīti ” ?

Ămanta.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhiṇeyyo  
añjalikaraṇiyo anuttaram puññakkhetam lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhinam visodhetīti.”

2. Na vattabbam “Samgho dakkhinam visodhetīti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhi-  
neyvā vuttā Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, attha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Saṃgho dakkhinam visodhetīti.”

3. Na vattabbam “Samgho dakkhinam visodhetīti”?

Āmantā.

Nanu atthi keci Saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ  
ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ  
ārādhenti, tena vatā re vattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ  
visodhetīti.”

Nanu atthi keci Samghassa cīvarāṃ datvā—pe—piṇ-  
ḍapātāṃ datvā—pe—senāsanāṃ datvā—pe—gilāna-  
paccayabhesajjaparikkhāraṃ datvā—pe—khādanīyaṃ  
datvā—pe—bhojanīyaṃ datvā—pe—pānīyaṃ datvā dak-  
khiṇaṃ ārādhentīti ?

Āmantā.

Hañci atthi keci Saṃghassa pāṇīyaṃ datvā dakkhiṇaṃ  
ārādhenti, tena vata re yattabbe “Saṃgho dakkhiṇaṃ  
visodhetīti.”

4. Samgho dakkhinam visodhetīti?

Āmantā.



Maggo visodheti, phalaṃ visodhetīti?  
Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbam “Saṃgho dakkhiṇaṃ  
visodhetīti” kathā.

### XVII. 8.

1. Na vattabbam “Saṃgho bhuñjati pivati khādati  
sāyatīti”?

Āmantā.

Nanu atthi keci saṃghabhaddhāni karonti, uddesabhaddhāni  
karonti, yāgupānāni \* karontīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci saṃghabhaddhāni karonti, uddesabhaddhāni  
karonti, yāgupānāni \* karonti, tena vata re vattabbe  
“Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

2. Na vattabbam “Saṃgho bhuñjati pivati khādati  
sāyatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabho-  
janaṃ atirittabhojanaṃ anātirittabhojanaṃ ti?

Āmantā.

Hañci vuttaṃ Bhagavatā gaṇabhojanaṃ paramparabho-  
janaṃ atirittabhojanaṃ anātirittabhojanaṃ, tena vata re  
vattabbe “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

3. Na vattabbam “Saṃgho bhuñjati pivati khādati  
sāyatīti”?

Āmantā.

Nanu attha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ  
jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-  
dikapānaṃ sālūkapānaṃ phārusakapānaṃ ti?

Āmantā.

Hañci attha pānāni vuttāni Bhagavatā—ambapānaṃ  
jambupānaṃ cocapānaṃ mocapānaṃ madhupānaṃ mud-

dikapānaṃ sālupapānaṃ phārusakapānaṃ, tena vata re vattabbe “Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti.”

4. Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Āmantā.

Maggo bhuñjati pivati khādati sāyati, phalaṃ bhuñjati pivati khādati sāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Na vattabbaṃ “Saṃgho bhuñjatīti” kathā.

### XVII. 9.

1. Na vattabbaṃ “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti”?

Āmantā.

Nanu Saṃgho āhuneyyo pāhuneyyo dakkhineyyo añjalikaraṇīyo anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci Saṃgho āhuneyyo—pe—lokassa, tena vata re vattabbe “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.”

2. Na vattabbaṃ “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti”?

Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhineyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā, aṭṭha purisapuggalā dakkhineyyā vuttā Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.”

3. Na vattabbaṃ “Saṃghassa dinnam mahapphalan ti”?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Saṃghe Gotamī dehi,<sup>1</sup> Saṃghe te dinne ahañ c'eva pūjito bhaviissāmi Saṃgho cāti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.

4. Na vattabham "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Sakko devānam indo Bhagavantam etad avoca—

"Yajamānānam manussānam puññapekhānapāṇinam<sup>1</sup>  
Karotaṃ<sup>2</sup> opadhikaṃ<sup>3</sup> puññaṃ kattha dinnam mahap-  
phalan ti."

"Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā  
Esasamgho ujubbhūto paññāsīlasamāhito.  
Yajamānānam manussānam puññapekhānapāṇinam  
Karotaṃ opadhikaṃ puññaṃ Saṃghe dinnam mahap-  
phalan ti."

"Eso hi Saṃgho vipulo mahaggato  
Esappameyyo udadhīva sāgaro  
Ete hi seṭṭhā naravīrasāvaka<sup>4</sup>  
Pabhaṅkarā dhammaṃ udirayan ti.<sup>5</sup>  
Tesam sudinnaṃ suhutaṃ suyitthaṃ  
Ye saṃghaṃ uddissa<sup>6</sup> dadanti dānaṃ  
Sā dakkhiṇā Saṃghagatā paṭiṭṭhitā  
Mahapphalā lokavidūna<sup>7</sup> vāṇitā<sup>8</sup>  
Etādisaṃ yaññaṃ anussarantā<sup>9</sup>  
Ye vedajātā<sup>10</sup> viharanti<sup>11</sup> loke  
Vineyya maccheraṃ alaṃ samālaṃ<sup>12</sup>  
Aninditā saggam upenti ṭhānan ti."

<sup>1</sup> puññasekho, M.

<sup>2</sup> karontaṃ, P.

<sup>3</sup> opacitaṃ, P.M.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>4</sup> nivirayasāvaka, M.; naraviriyasāvaka, P.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>5</sup> dhammā mudirayan ti, M.

<sup>6</sup> saṃghassa muddissa, P.S.<sub>2</sub>; saṃghassa mudittā, S.

<sup>7</sup> lokavidunā, M.

<sup>8</sup> vāṇitā, S.

<sup>9</sup> °dantā, S. <sup>10</sup> ye'va jātā, S.; ce da jātā, P.

<sup>11</sup> vicaranti, K. <sup>12</sup> vineyya malaṃ samula, S.

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghassa dinnam mahapphalan ti.

Na vattabbam "Saṃghassa dinnam mahapphalan ti" kathā.

### XVII. 10.

1. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu Bhagavā dipadānam<sup>1</sup> aggo, dipadānam seṭṭho, dipadānam pamokkho, dipadānam uttamo, dipadānam pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā dipadānam aggo, dipadānam seṭṭho, dipadānam pamokkho, dipadānam uttamo, dipadānam pavaro asamo asamasamo appaṭisamo appaṭibhāgo appaṭipuggalo, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnam mahapphalan ti."

2. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāyāti?

N'atthi.

Hañci n'atthi keci Buddhena samasamo sīlena samādhinā paññāya, tena vata re vattabbe "Buddhassa dinnam mahapphalan ti."

3. Na vattabbam "Buddhassa dinnam mahapphalan ti"?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—"Nayimasmiṃ vā loke

parasmim vā pana<sup>1</sup> Buddhena seṭṭho ca<sup>2</sup> samo ca vijjati,<sup>3</sup> yamāhuneyyānaṃ<sup>4</sup> aggaṭaṃ gato, puññattikānaṃ vipulaphalesinaṃ<sup>5</sup> ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhassa dinnam mahapphalan ti.

Na vattabbam “Buddhassa dinnam mahapphalan ti” kathā.

### XVII. 11.

1. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?  
Āmantā.

Nanu atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassāti?

Āmantā.

Hañci atthi keci paṭiggāhakā āhuneyyā pāhuneyyā dakkhiṇeyyā añjalikaraṇīyā anuttaraṃ puññakkhettaṃ lokassa, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

2. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?  
Āmantā.

Nanu cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci cattāro purisayugā aṭṭha purisapuggalā dakkhiṇeyyā vuttā Bhagavatā, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

3. Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti?  
Āmantā.

<sup>1</sup> puna, M.

<sup>2</sup> After ca P. inserts na.

<sup>3</sup> vijjhati, M.

<sup>4</sup> yathā āhunveyyānaṃ, M.

<sup>5</sup> °sīnan ti, M.

Nanu atthi keci sotāpanne<sup>1</sup> dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci sotāpanne dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

Nanu atthi keci sakadāgāmissa—pe—anāgāmissa—pe—Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhentīti?

Āmantā.

Hañci atthi keci Arahato dānaṃ datvā dakkhiṇaṃ ārādhenti, no vata re vattabbe “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

4. Paṭiggāhakato dānaṃ visujjhatīti?

Āmantā.

Añño aññassa kārako, parakataṃ sukhadukkhaṃ, añño karoti añño paṭisaṃvedetīti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Dāyakato va dānaṃ visujjhati, na paṭiggāhakato ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Catasso kho im’ Ānanda dakkhiṇā visuddhiyo. Katamā catasso? Atth’ Ānanda dakkhiṇā dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato, atth’ Ānanda dakkhiṇā paṭiggāhakato visujjhati no dāyakato, atth’ Ānanda dakkhiṇā dāyakato c’eva visujjhati paṭiggāhakato ca, atth’ Ānanda dakkhiṇā n’eva dāyakato visujjhati no paṭiggāhakato. Imā kho Ānanda catasso dakkhiṇā visuddhiyo ti.”

Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Dāyakato va dānaṃ visujjhati, no paṭiggāhakato ti.”

Dakkhiṇā visuddhikathā.

<sup>1</sup> °pannā, M.

## Vaggo sattarasamo.

Atthi Arahato puññūpacayo, N'atthi Arahato akālamaccu,  
 Sabbam idam kammato, Indriyabaddhañ ñeva dukkham,  
 Thapetvā ariyamaggaṃ avasesā saṃkhārā dukkhā,  
 Saṃgho dakkhiṇaṃ paṭigaṇhāti, Saṃgho dakkhiṇaṃ  
 visodheti,  
 Saṃgho bhuñjati pivati khādati sāyati, Saṃghassa dinnam  
 mahapphalaṃ,  
 Atthi dānaṃ visuddhiyā ti.

---

## XVIII. 1.

1. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu atthi Buddhavuttāni<sup>1</sup> cetiyāni āramavihāragāma-nigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni?

Āmantā.

Hañci atthi Buddhavuttāni cetiyāni āramavihāragāma-nigamanagarāni raṭṭhāni janapadāni, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

2. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu Bhagavā Lumbiniyā<sup>2</sup> jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasīyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavatitaṃ, Cāpāle<sup>3</sup> cetiye āyusamkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā Lumbiniyā jāto, Bodhiyā mūle abhisambuddho, Bārāṇasīyaṃ Bhagavatā Dhammacakkaṃ pavatitaṃ, Cāpāle cetiye āyusamkhāro ossaṭṭho, Kusinārāyaṃ Bhagavā parinibbuto, tena vata re vattabbe “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.”

3. Na vattabbaṃ “Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Ukaṭṭhāyaṃ viharāmi Subhagavane sālarāja-mūle ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Uruvelāyaṃ viharāmi Ajapālanigrodhe paṭhamābhisaṃbuddho ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Rājagahe viharāmi Veluvane Kalandakanivāpe ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Sāvattthiyaṃ viharāmi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme

<sup>1</sup> vutthāni, K.

<sup>2</sup> Lam<sup>o</sup>; P.

<sup>3</sup> Tāpāle, P.; Cātapāle, S.; Pāvāle, K.



ti, ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave samayaṃ Vesāliyaṃ viharāmi Mahāvane kuṭāgārasālāyaṃ<sup>1</sup> ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti.

4. Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā loka jāto loka sambuddho lokaṃ abhi-bhuyya viharati anupalitto lokenāti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā loka jāto loka sambuddho lokaṃ abhi-bhuyya viharati anupalitto lokaṇa, no vata re vattabbe "Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsīti."

Manussalokakathā.

## XVIII. 2.

1. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Kena desito ti? Abhinimmitena desito ti.

Abhinimmito Jino Satthā Sammāsambuddho Sabbaññū Sabbadassāvī Dhammasāmī Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Kena desito ti? Āyasmatā Ānandena desito ti.

Āyasmā Ānando Jino Satthā—pe—Dhammapaṭisaraṇo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

<sup>1</sup> Kuṭṭha°, M.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, vitthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, saṃkhittavittthārena pi kho ahaṃ Sāriputta dhammaṃ deseyyaṃ, aññātāro va dullabhā<sup>1</sup> ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

4. Na vattabhaṃ "Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti"?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Abhiññāyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anabhiññāya, sanidānāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no anidānaṃ, sappāṭihāriyāhaṃ Bhikkhave Dhammaṃ desemi no appāṭihāriyaṃ, yañ c'assa<sup>2</sup> mayhaṃ Bhikkhave abhiññāya Dhammaṃ desayato no anabhiññāya, sanidānaṃ Dhammaṃ desayato no anidānaṃ, sappāṭihāriyaṃ Dhammaṃ desayato no appāṭihariyaṃ karaṇīyo ovādo karaṇīyo anusāsani, alaṇ ca pana vo Bhikkhave tuṭṭhiyā,<sup>3</sup> alaṃ attamanatāya, alaṃ somanasāya Sammāsambuddho Bhagavā, svākhyāto<sup>4</sup> Dhammo suppaṭipanno Saṃgho ti.

Imasmiṃ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne dasasahassī lokadhātu akampitthā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Buddhena Bhagavatā Dhammo desito ti.

Dhamma desanāka thā.

### XVIII. 3.

1. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

<sup>1</sup> dullabho, P.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> K. reads tassa for yañ c'assa.

<sup>3</sup> oyo, P.

<sup>4</sup> svākkhāto, P.S.

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

N'atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Atthi Buddhassa Bhagavato mettā ti?

Āmantā.

Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Atthi Buddhassa Bhagavato muditā—pe—upekkhā ti?

Āmantā.

Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Bhagavā akāruṇiko ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Nanu Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako  
lokattaccaro<sup>1</sup> ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā kāruṇiko lokahito lokānukampako  
lokattaccaro, no vata re vattaḃbe “N'atthi Buddhassa  
Bhagavato karuṇā ti.”

4. N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā mahākaruṇā samāpattiṃ<sup>2</sup> samāpajjīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā mahākaruṇā samāpattiṃ samāpajjī, no  
vata re vattaḃbe “N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā  
ti.”

5. Atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti?

Āmantā.

Bhagavā sarāgo ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Tena hi n'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā ti.

Karuṇākathā.

<sup>1</sup> lokattaccaro, P.S.

<sup>2</sup> °patti, P.S.

## XVIII. 4.

1. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Bhagavā gandhabhojī ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Bhagavā odanakummāsaṃ <sup>1</sup> bhuñjātīti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā odanakummāsaṃ bhuñjati, no vata re vattabbe “Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti.”

2. Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gandhajāte adhigaṇhātīti?

Āmantā.

Atthi keci Buddhassa Bhagavato uccārapassāvaṃ nahāyanti <sup>2</sup> vilimpenti <sup>3</sup> uccārenti, peḷāya patisāmenti, karaṇḍāya nikkhipenti, āpaṇe pasārenti, <sup>4</sup> tena ca gandhena gandhakaraṇīyaṃ karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gandhajātikathā.

## XVIII. 5.

1. Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

Catunnaṃ phassānaṃ—pe—catunnaṃ saññānaṃ samodhānaṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchikarotīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> okumāsaṃ, M.

<sup>2</sup> nhāyo, M.K.

<sup>3</sup> vilipanti, M.K.

<sup>4</sup> passārenti, M.

Sotāpattimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—pe—anāgāmimaggo ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ? Arahattamaggenāti.

Arahattamaggena sakkāyaditṭhiṃ vicikiccham sīlabba-  
taparāmāsaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena sakkāyaditṭhiṃ vicikiccham sīlabba-  
taparāmāsaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu tiṇṇam saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ  
vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci tiṇṇam saññojanānaṃ pahānaṃ sotāpattiphalaṃ  
vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahattamag-  
gena sakkāyaditṭhiṃ vicikiccham sīlabbataparāmāsaṃ  
jahatīti.”

2. Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ  
byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ  
byāpādaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ<sup>1</sup> sakadāgāmi-  
phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti ?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ tanubhāvaṃ sakadāgāmi-  
phalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “Arahat-  
tamaggena oḷārikaṃ kāmarāgaṃ oḷārikaṃ byāpādaṃ  
jahatīti.”

3. Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusa-  
hagataṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusaha-  
gataṃ byāpādaṃ jahatīti ?

Āmantā.

Nanu kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anā-  
gāmiṃphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci kāmarāgabyāpādānaṃ anavasesappahānaṃ anā-  
gāmiṃphalaṃ vuttaṃ Bhagavatā, no vata re vattabbe “ Ara-  
hattamaggena aṇusahagataṃ kāmarāgaṃ aṇusahagataṃ  
byāpādaṃ jahatīti.”

4. Na vattabbaṃ “ Ekena ariyamaggena cattāri sāmāṇ-  
ñaphalāni sacchikarotīti ”?

Āmantā.

Bhagavatā sotāpattimaggo bhāvito ti?

Āmantā.

Bhagavā sotāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bhagavatā sakadāgāmi—pe—anāgāminimaggo bhāvito  
ti?

Āmantā.

Bhagavā anāgāmi ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Bhagavā ekena ariyamaggena cattāri sāmāññapha-  
lāni sacchikaroti, sāvaka catūhi ariyamaggehi cattāri  
sāmāññaphalāni sacchikarontīti?

Āmantā.

Sāvaka Buddhassa Bhagavato adiṭṭhaṃ dakkhinti,<sup>1</sup>  
anadhigataṃ adhigacchanti, asacchikataṃ sacchikarontī-  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Eka magga katha.

### XVIII. 6.

1. Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

<sup>1</sup> dakkhanti, M.K.

Paṭhamā jhānā<sup>1</sup> tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Jhānā jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Dutiya jhānā catuttham jhānaṃ saṃkamatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatī, na vat-  
tabbam “Yā paṭhamassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhi, sā va dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-  
dahantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—  
paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci dutiyaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—  
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Paṭhamā  
jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti.”

3. Paṭhamā jhānā dutiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Paṭhamam jhānaṃ kāme ādīnavato<sup>2</sup> manasikaroto  
uppajjati?

Āmantā.

Dutiyaṃ jhānaṃ kāme ādīnavato manasikaroto uppaj-  
jati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamam jhānaṃ savitakkam savicāraṇaṃ ti?

<sup>1</sup> paṭhamajjhānā, P.S.S.<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> ādi°, M.

Āmantā.

Dutiyam jhānam savitakkam savicāran ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Paṭhamā jhānā dutiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Taṇ ñeva paṭhamam jhānam tam dutiyam jhānan ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

4. Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatī, na vat-  
tabbam “Yā dutiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhi, sā va tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhīti” ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-  
dantassa uppajjati ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu tatiyam jhānam āvaṭṭantassa uppajjati—pe—paṇi-  
dahantassa uppajjati ?

Āmantā.

Hañci tatiyam jhānam āvaṭṭantassa uppajjati—pe—  
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Dutiyā  
jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti.”

5. Dutiyā jhānā tatiyam jhānam saṃkamatīti ?

Āmantā.

Dutiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto  
uppajjati ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam vitakkavicāre ādīnavato manasikaroto  
uppajjati ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Dutiyam jhānam sappīṭikan ti ?

Āmantā.

Tatiyam jhānam sappīṭikan ti ?



Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dutiyā jhānā tatiyaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Taṇ ñeva dutiyaṃ jhānaṃ taṃ tatiyaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatī, na vat-  
tabbaṃ “Yā tatiyassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—pe—  
paṇidhi, sā va catutthassa jhānassa uppādāya āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhīti”?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ anāvaṭṭantassa uppajjati—pe—apaṇi-  
dahantassa uppajjati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu catutthaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—  
paṇidahantassa uppajjati?

Āmantā.

Hañci catutthaṃ jhānaṃ āvaṭṭantassa uppajjati—pe—  
paṇidahantassa uppajjati, no vata re vattabbe “Tatiyā  
jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti.”

7. Tatiyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamatīti?

Āmantā.

Tatiyaṃ jhānaṃ pītiṃ<sup>1</sup> ādīnavato manasikaroto uppaj-  
jati?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ pītiṃ ādīnavato manasikaroto uppaj-  
jati?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatiyaṃ jhānaṃ sukhasahagatan ti?

Āmantā.

Catutthaṃ jhānaṃ sukhasahagatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatīyā jhānā catutthaṃ jhānaṃ saṃkamaṭṭi?

Āmantā.

Tañ ñeva tatīyaṃ jhānaṃ taṃ catutthaṃ jhānaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

8. Na vattabbaṃ “Jhānā jhānaṃ saṃkamaṭṭi”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā “Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi—pe—catutthaṃ jhānaṃ upasampajja viharatīti.”

Atth'eva suttanta ti?

Āmantā.

Tena hi jhānā jhānaṃ saṃkamaṭṭi.

J h ā n a s a ṃ k a n t i k a t h ā .

## XVIII. 7.

1. Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Atthi phassantarikā—pe—atthi saññantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare

n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Hañci tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā, no vata re vattabbe "Atthi jhānantarikā ti."

3. Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Dutiyassa ca jhānassa tatīyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tatīyassa ca jhānassa catutthassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Paṭhamassa ca jhānassa dutiyassa ca jhānassa antare n'atthi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Savitakko savicāro samādhi jhānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti?

Āmantā.

Avitakko avicāro samādhī jhānantarikā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Savitakko savicāro samādhī na jhānantarikā ti ?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhī na jhānantarikā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Avitakko avicāro samādhī na jhānantarikā ti ?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhī na jhānantarikā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Dvinnam jhānānam paṭupannānam<sup>1</sup> antare avitakko vicāramatto samādhīti ?

Āmantā.

Nanu avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamam jhānam niruddham, dutiyam jhānam anupannam<sup>2</sup> ti ?

Āmantā.

Hañci avitakke vicāramatte samādhimhi vattamāne paṭhamam jhānam niruddham, dutiyam jhānam anupannam, no vata re vattabbe “Dvinnam jhānānam paṭupannānam antare avitakko vicāramatto samādhīti.”

8. Avitakko vicāramatto samādhī na jhānantarikā ti ?

Āmantā.

Avitakko vicāramatto samādhī paṭhamam jhānam—pe—dutiyaṃ jhānam—pe—tatiyaṃ jhānam—pe—catuttham jhānam ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi avitakko vicāramatto samādhī jhānantarikā ti.

9. Avitakko vicāramatto samādhī jhānantarikā ti ?

Āmantā.

Nanu tayo samādhī vuttā Bhagavatā—savitakko savicāro samādhī, avitakko vicāramatto samādhī, avitakko avicāro samādhīti ?

Āmantā.

Hañci tayo samādhī—pe—avicāro samādhī, no vata re

<sup>1</sup> paṭipannānam, P.S.; paccuppannānam, Aṭṭh.

<sup>2</sup> paṭu°, M.

vattabbe "Avitakko vicāramatto samādhi jhānantarikā ti."

Jhānantarikakathā.

### XVIII. 8.

1. Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Samāpanno cakkhunā rūpaṃ passati—pe—sotena—pe—ghānena—pe—jivhāya—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusa-tīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Sotaviññāṇasamaṅgī samāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu samādhi manoviññāṇasamaṅgissāti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa, no vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

2. Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasa-maṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Hañci samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇa-samaṅgī saddaṃ suṇāti, no vata re vattabbe "Samāpanno saddaṃ suṇātīti."

Samādhi manoviññāṇasamaṅgissa sotaviññāṇasamaṅgī saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dvinnāṃ phassānaṃ—pe—dvinnāṃ cittānaṃ samodhā-naṃ hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ "Samāpanno saddaṃ suṇātīti"?

Āmantā.

Nanu paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako<sup>1</sup> vutto Bha-gavatā ti?

<sup>1</sup> kaṇḍako, M.

Āmantā.

Hañci paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā, tena vata re vattabbe “ Samāpanno saddaṃ suṇātīti.”

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Dutiyassa jhānassa vitakko vicāro kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa vitakkavicārā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭhamassa jhānassa saddo kaṇṭako vutto Bhagavatā ti, samāpanno saddaṃ suṇātīti?

Āmantā.

Tatīyassa jhānassa pīti kaṇṭako, catutthassa jhānassa assāsapassāso kaṇṭako, ākāśānañcāyatanam samāpannassa rūpasāññā kaṇṭako, viññāṇaṇcāyatanam samāpannassa ākāśānañcāyatanasaññā kaṇṭako, ākiñcaññāyatanam samāpannassa viññāṇaṇcāyatanasaññā kaṇṭako, nevasāññānāsaññāyatanam samāpannassa ākiñcaññāyatanasaññā kaṇṭako, saññāvedayitanirodham samāpannassa saññā ca vedanā ca kaṇṭako vutto Bhagavatā, atthi tassa saññā ca vedanā cāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Saddaṃ suṇātīti kathā.

### XVIII. 9.

1. Cakkhunā rūpaṃ passatīti<sup>1</sup>?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

<sup>1</sup> phassatīti, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

Āmantā.

Rūpaṃ manoviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Cakkhunā rūpaṃ passatīti?

Āmantā.

Atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi cakkhussa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Cakkhunā rūpaṃ passatīti.”

3. Sotena saddaṃ suṇātīti—pe—ghānena gandhaṃ ghāyatīti—pe—jivhāya rasaṃ sāyatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ phusatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ phusatīti?

Āmantā.

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpena rūpaṃ paṭivijānātīti?

Āmantā.

Rūpaṃ manoviññāṇaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti?

Āmantā.

Atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci n'atthi kāyassa āvaṭṭanā—pe—paṇidhi, no vata re vattabbe “Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.”

5. Na vattabbaṃ “Cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpaṃ passati—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi cakkhunā rūpaṃ passatīti—pe—kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.

Cakkhunā rūpaṃ passatīti kathā.

---

Vaggo aṭṭhārasamo.

Buddho Bhagavā manussaloke aṭṭhāsi,  
 Buddhena Bhagavatā Dhammo desito,  
 N'atthi Buddhassa Bhagavato karuṇā,  
 Buddhassa Bhagavato uccārapassāvo ativiya aññe gan-  
 dhajāte adhigaṇhāti,  
 Ekena ariyamaggena cattāri sāmāññaphalāni sacchika-  
 roti,  
 Jhānā jhānaṃ saṃkamati,  
 Atthi jhānantarikā,  
 Samāpanno saddaṃ suṇāti,  
 Cakkhunā rūpaṃ passati,  
 Kāyena phoṭṭhabbaṃ phusatīti.



## XIX. 1.

1. Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Niruddham nirodheti, vigataṃ vigameti, khīṇaṃ khepeti, atthaṅgataṃ<sup>1</sup> atthaṅgameti, abbatthaṅgataṃ abbatthaṅgametīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ niruddhaṃ ti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ niruddhaṃ, no vata re vattabbe “Atīte kilese jahatīti.”

Atīte kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu atītaṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci atītaṃ n'atthi, no vata re vattabbe “Atīte kilese jahatīti.”

2. Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Ajātaṃ ajaneti, asaṅjātaṃ asaṅjaneti, anibbattaṃ anibbattati, apātubhūtaṃ apātubhāvetīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ ajātaṃ ti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ ajātaṃ, no vata re vattabbe “Anāgate kilese jahatīti.”

Anāgate kilese jahatīti?

Āmantā.

Nanu anāgataṃ n'atthīti?

Āmantā.

Hañci anāgataṃ n'atthi, no vata re vattabbe “Anāgate kilese jahatīti.”

<sup>1</sup> atthagataṃ, P.

3. Paccuppanne kilese jahatīti ?

Āmantā.

Ratto rāgaṃ jahati, duṭṭho dosaṃ jahati, mūlho mohaṃ jahati, kiliṭṭho kilese jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgena rāgaṃ jahati, dosena dosaṃ jahati, mohena mohaṃ jahati, kilesehi kilese jahatīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo cittasampayutto, maggo cittasampayutto ti ?

Āmantā.

Dvinnam phassānaṃ—pe—dvinnam cittānaṃ samodhānaṃ hotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rāgo akusalo, maggo kusalo ti ?

Āmantā.

Kusalākusalā sāvajjānavajjā hīnappaṇitā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kusalākusalā savajjānavajjā hīnappaṇitā kaṇhasukka-sappaṭibhāgā dhammā sammukhībhāvaṃ āgacchantīti ?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā—“Cattār'imāni Bhikkhave suvidūravidūraṇi. Katamāni cattāri ? Nabhañ ca Bhikkhave pathavī ca, idaṃ paṭhamam suvidūravidūram—pe—tasmā satam dhammo asabbhi ārakā ti.” Atth'eva sūttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kusalākusalā—pe—āgacchantīti.”

4. Na vattabbaṃ “Atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti” ?

Āmantā.

N'atthi kilesajahanā<sup>1</sup> ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atīte anāgate paccuppanne kilese jahatīti.

Kilesajahanakathā.

<sup>1</sup> kilese jahatīti, M.; kilesajahatīti, P.S.; kilesajahanā, Attho.

## XIX. 2.

1. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Animittam saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Appaṇihito saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Animittam na vattabbam “saṃkhārakkhandhapariyāpannan ti”?

Āmantā.

Suññatā na vattabbā “saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Appaṇihito na vattabbo “saṃkhārakkhandhapariyāpanno ti”?

Āmantā.

Suññatā na vattabbā “saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Saṃkhārakkhandho na anicco na saṃkhato na paṭicca-samuppanno na khayadhammo na vayadhammo na virāga-dhammo na nirodhadhammo na vipariṇāmadhammo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu saṃkhārakkhandho anicco saṃkhato paṭicca-samuppanno khayadhammo vayadhammo virāgadhammo nirodhadhammo vipariṇāmadhammo ti?

Āmantā.

Hañci saṃkhārakkhandho anicco — pe — vipariṇāmadhammo, no vata re vattabbe “Suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti.”

4. Rūpakkhandhassa suññatā saṃkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandhassa suññatā rūpakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—viññāpakkhandhassa suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti?

Āmantā.

Samkhārakkhandhassa suññatā viññāpakkhandhapariyāpannā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Samkhārakkhandhassa suññatā na vattabbā “rūpakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Rūpakkhandhassa suññatā na vattabbā “samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Samkhārakkhandhassa<sup>1</sup> suññatā na vattabbā “viññāpakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Viññāpakkhandhassa suññatā na vattabbā “samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Na vattabbaṃ “Suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Suññaṃ idaṃ Bhikkhave samkhārā attena vā attaniyena<sup>2</sup> vā ti.” Atth'eva sut-tanto ti?

Āmantā.

Tena hi suññatā samkhārakkhandhapariyāpannā ti.

Suññatā kathā.

### XIX. 3.

1. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

<sup>2</sup> attaniye, P.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ  
amataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ, nibbānaṃ asaṃkhataṃ  
ti ?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti ?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Sāmaññaphalaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sāmaññaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sāmaññaṃ saṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sāmaññaphalaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sotāpattimaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Sotāpattiphalaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

4. Sakadāgāmi — pe — anāgāmi — pe — arahattaphalaṃ  
asaṃkhataṃ ti ?

Āmantā.

Arahattamaggo asaṃkhato ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Arahattamaggo saṃkhato ti ?

Āmantā.

Arahattaphalaṃ saṃkhataṃ ti ?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

5. Sotāpattiphalaṃ asaṃkhataṃ, sakadāgāmi — pe —

anāgāmi—pe—arahattaphalaṃ asaṃkhaṭaṃ, nibbānaṃ  
asaṃkhaṭaṃ ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhaṭānīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Pañca asaṃkhaṭānīti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sāmaññaphalakathā.

### XIX. 4.

1. Patti asaṃkhaṭā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ  
amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Patti asaṃkhaṭā, nibbānaṃ asaṃkhaṭaṃ ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhaṭānīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Dve asaṃkhaṭānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Cīvarassa patti asaṃkhaṭā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Cīvarassa patti asaṃkhaṭā, nibbānaṃ asaṃkhaṭaṃ ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhaṭānīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Dve asaṃkhaṭānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Cīvarassa patti asaṃkhatā — piṇḍapātassa — pe — senāsanassa — pe — gilānapaccayabhesajjaparikkhārassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Pañca asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pañca asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Pañca tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Paṭhamassa jhānassa patti asaṃkhatā—evaṃ sabbam<sup>1</sup> vitthāretabbam—dutiyaṃ tatīyaṃ catutthassa jhānassa ākāsañācāyatanassa viññāṇañcāyatanassa ākiñcaññāyatanassa nevaññānāsaññāyatanassa — pe — sotāpattimagassa sotāpattiphalassa, sakadāgāmi anāgāmi—arahatta-maggassa arahattaphalassa patti asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ—pe—accutaṃ amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Sotāpattimaggaṣṣa patti asaṃkhatā, sotāpatti-phalassa patti asaṃkhatā—pe—arahattamaggaṣṣa patti asaṃkhatā, arahattaphalassa patti asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Nava asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nava asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Nava tāṇāni—pe—antarikā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. Na vattabbam “Patti asaṃkhatā ti”?

Āmantā.

Patti rūpaṃ vedanā saññā saṃkhārā viññāṇan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi patti asaṃkhatā ti.

Pattikathā.

### XIX. 5.

1. Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyaṇaṃ accutaṃ amatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, nibbānaṃ asaṃkhatan ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—



Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ  
amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Rūpassa rūpatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Dve asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dve asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Dve tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Vedanāya vedanatā, nanu vedanatā—pe—saññāya  
saññatā, nanu saññatā—pe—saṃkhārānaṃ saṃkhāratā,  
nanu saṃkhāratā—pe—viññāṇassa viññāṇatā, nanu viññā-  
ṇatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Nibbānaṃ tāṇaṃ leṇaṃ saraṇaṃ parāyanaṃ accutaṃ  
amataṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Viññāṇassa viññāṇatā, nanu rūpatā asaṃkhatā ti?

Āmantā.

Cha asaṃkhatānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cha asaṃkhatānīti?

Āmantā.

Cha tāṇāni—pe—antarīkā vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃ-  
khatā ti”?

Āmantā.

Sabbadhammānaṃ tathatā rūpaṃ vedanā saññā saṃ-  
khārā viññāṇaṃ ti?

Āmantā.

Tena hi sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā ti.

Tathatā kathā.

### XIX. 6.

1. Nibbānadhātu kusalā ti?

Āmantā.

Sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Hañci anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhi,  
no vata re vattabbe “Nibbānadhātu kusalā ti.”

2. Alobho kusalo sārammaṇo, atthi tassa āvaṭṭanā—pe—  
—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Adoso kusalo—pe—amoho kusalo—pe—saddhā viriyaṃ  
sati samādhi—pe—paññā kusalā sārammaṇā, atthi tāya  
āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Nibbānadhātu kusalā sārammaṇā, atthi tāya āvaṭṭanā—  
pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Alobho kusalo anārammaṇo, n'atthi tassa āvaṭṭanā—pe  
—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nibbānadhātu kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā  
—pe—paṇidhīti?

Āmantā.

Adoso—pe—paññā kusalā anārammaṇā, n'atthi tāya āvaṭṭanā—pe—paṇidhīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Na vattabbaṃ “Nibbānadhātu kusalā ti”?

Āmantā.

Nanu nibbānadhātu anavajjā ti?

Āmantā.

Hañci nibbānadhātu anavajjā, tena vata re vattabbe “Nibbānadhātu kusalā ti.”

Kusalakathā.

### XIX. 7.

1. Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Mātughātakā accantaniyato, pitughātakā, Arahanta-ghātakā—pe—ruhiruppādakā—pe—Saṃghabhedakā accantaniyato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci accantaniyatassa puggalassa vicikicchā uppajjeyya, no vata re vattabbe “Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.”

2. Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā n'uppajjeyyāti?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—  
Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmi bodhagāmi  
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko samkilesiko, no  
vata re vattabbe “ Accantaniyatassa puggalassa vicikicchā  
akusalena maggena pahīnā ti.”

3. Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi  
upapajjeyyāti ?

Āmantā.

Hañci sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi  
upapajjeyya, no vata re vattabbe “ Atthi puthujjanassa  
accantaniyāmatā ti.”

4. Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa ucchedadiṭṭhi  
n'upapajjeyyāti ?

Āmantā.

Pahīnā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti ?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—arahattamaggenāti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti ?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmi bodhagāmi  
anāsavo—pe—asamkilesiko ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko samkilesiko ti ?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko samkilesiko, no vata

re vattabbe “Sassatadiṭṭhinyatassa puggalassa uccheda-  
diṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti.”

5. Ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi  
uppajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi  
uppajjeyya, no vata re vattabbe “Atthi puthujjanassa  
accantaniyāmatā ti.”

6. Ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa sassatadiṭṭhi  
n'uppajjeyyāti?

Āmantā.

Pahīnā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pahīnā ti?

Āmantā.

Sotāpattimaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sakadāgāmi—anāgāmi—ārahattamaggenāti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Katamena maggenāti?

Akusalena maggenāti.

Akusalo maggo nīyāniko khayagāmi bodhagāmi  
anāsavo—pe—saṃkilesiko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu akusalo maggo anīyāniko—pe—saṃkilesiko ti?

Āmantā.

Hañci akusalo maggo anīyāniko—pe—saṃkilesiko, no  
vata re vattabbe “Ucchedadiṭṭhinyatassa puggalassa  
sassatadiṭṭhi akusalena maggena pahīnā ti.”

7. Na vattabbam “Atthi puthujjanassa accantani-  
yāmatā ti”?

Nanu vuttam Bhagavatā—“Idha Bhikkhave ekacco  
puggalo samannāgato hoti ekantakālakehi akusalehi  
dhammehi, so sakiṃ nimuggo<sup>1</sup> nimuggo va hotīti.”  
Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> °ggā, P.

Tena hi atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti.

8. Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggo va hotīti" katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā<sup>1</sup> nimujjatīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā nimujjatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

9. Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo samannāgato hoti ekantakāḷakehi akusalehi dhammehi, so sakiṃ nimuggo nimuggo va hotīti" katvā tena ca kāraṇena atthi puthujjanassa accantaniyāmatā ti?

Āmantā.

Vuttaṃ Bhagavatā—"Idha Bhikkhave ekacco puggalo ummujjitvā<sup>2</sup> tīto hoti, ummujjitvā vipassati viloketi, ummujjitvā patarati,<sup>2</sup> ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Sabbakālaṃ ummujjitvā paṭigādhappatto hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Accantaniyāmakathā.

## XIX. 8.

1. N'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

N'atthi lokiyā saddhā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi lokiyaṃ viriyindriyaṃ—pe—satindriyaṃ—pe—samādhindriyaṃ—pe—paññindriyaṃ ti?

<sup>1</sup> uppajjo, P.S.

<sup>2</sup> patahāti, S.; pajabati, P

Āmantā.

N'atthi lokiya paññā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi lokiya saddhā ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ viriyaṃ—pe—paññā ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiya saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyo mano, atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiya paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ somanassaṃ, atthi lokiyaṃ somanassin-  
driyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ  
ti?

Āmantā.

Atthi lokiya saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyaṃ jīvitāṃ, atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiya paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi lokiya saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiya paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyo mano, n'atthi lokiyaṃ manindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiya saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ somanassam, n'atthi lokiyaṃ somanassin-driyaṃ, atthi lokiyaṃ jīvitam, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyaṃ jīvitam, n'atthi lokiyaṃ jīvitindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Atthi lokuttarā saddhā, atthi lokuttaram saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā saddhā, atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokuttarā paññā, atthi lokuttaram paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokiyā paññā, atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

6. Atthi lokiyā saddhā, n'atthi lokiyaṃ saddhindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā saddhā, n'atthi lokuttaram saddhindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi lokiyā paññā, n'atthi lokiyaṃ paññindriyaṃ ti?

Āmantā.

Atthi lokuttarā paññā, n'atthi lokuttaram paññindriyaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

7. N'atthi lokiyāni pañc' <sup>1</sup> indriyānīti?

Āmantā.

Nanu vuttam Bhagavatā “Addasa kho ahaṃ Bhikkhave Buddhacakkhunā lokam volokento <sup>2</sup> satte apparajakkhe mahārajakkhe tikkhindriye mudindriye svākāre <sup>3</sup> suviññā-

<sup>1</sup> paññ°, P.

<sup>2</sup> lokanto, P. ; olokento, S.

<sup>3</sup> suvā°, S.



paye appekacce paralokavajjabhayadassāvino<sup>1</sup> viharante<sup>2</sup>  
ti." Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi lokiyāni pañc'indriyānīti.

Indriyakathā.

Vaggo ekūnavīsatisimo.

Atte kilese jahati, Anāgate kilese jahati,  
Paccuppanne kilese jahati, Suññatā saṃkhārakkhan-  
dhapariyāpannā,  
Sāmaññaphalaṃ asaṃkhatam, Patti asaṃkhatā,  
Sabbadhammānaṃ tathatā asaṃkhatā, Nibbānadhātu  
kusalā,  
Atthi puthujjanassa accantaniyāmatā, N'atthi lokiyāni  
pañc'indriyānīti.

<sup>1</sup> one, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> vasāradeti, P.; sārāceti, S.

## XX. 1.

1. Asaṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti?  
Āmantā.

Asaṇcicca paṇaṃ hantvā paṇātipātī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti?

Āmantā.

Asaṇcicca adinnaṃ ādiyivā—pe—musābhaṇitvā musā-  
vādī hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Asaṇcicca paṇaṃ hantvā paṇātipātī na hotīti?

Āmantā.

Asaṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Asaṇcicca adinnaṃ ādiyivā—pe—musābhaṇitvā musā-  
vādī na hotīti?

Āmantā.

Asaṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko na hotīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Asaṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti?

Āmantā.

“Asaṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti,”  
atth'eva suttanto ti? N'atthi.

“Saṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti,”  
atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Hañci “saṇcicca mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko  
hotīti,” atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Asaṇcicca  
mātaṃ jīvitaṃ voropetvā ānantariko hotīti.”

4. Na vattabbaṃ “Mātughātaṃ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu mātā jīvitaṃ voropitā ti?

Āmantā.

Hañci mātā jīvitaṃ voropitā, tena vata re vattabbe  
“Mātughātaṃ ānantariko ti.”

5. Na vattabbaṃ “Pitughātaṃ ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu pitā jīvitā voropito ti?

Āmantā.

Hañci pitā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe  
“Pitughātakō ānantariko ti.”

6. Na vattabbaṃ “Arahantaghātakō ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu Arahā jīvitā voropito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā jīvitā voropito, tena vata re vattabbe  
“Arahantaghātakō ānantariko ti.”

7. Na vattabbaṃ “Lohituppādako ānantariko ti”?

Āmantā.

Nanu Tathāgatassa lohitam uppāditan ti?

Āmantā.

Hañci Tathāgatassa lohitam uppāditan, tena vata re  
vattabbe “Lohituppādako ānantariko ti.”

8. Saṃghabhedako ānantariko ti?

Āmantā.

Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sabbe Saṃghabhedakā ānantarikā ti?

Āmantā.

Dhammasaññi Saṃghabhedako ānantariko ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammasaññi Saṃghabhedako ānantariko ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Atth' Upāli Saṃghabhedako  
āpāyiko nerayiko kappatṭho atekiccho, atth' Upāli Saṃ-  
ghabhedako na āpāyiko na nerayiko na kappatṭho na  
atekiccho ti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Dhammasaññi Saṃghabhedako  
ānantariko ti.”

9. Na vattabbaṃ “Dhammasaññi Saṃghabhedako ānan-  
tariko ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Āpāyiko nerayiko kappatṭho Saṃghabhedako  
Vaggarato adhammatṭho yogakkhemato dhamṣati  
Saṃghaṃ samaggaṃ bhetvāna kappam nirayamhi  
paccatīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi Saṃghabhedako ānantariko ti.

A sañciccakathā.

## XX. 2.

1. N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

N'atthi puthujjanassa paññā pajānanā vicayo pavicayo  
dhammavicayo sallakkhaṇā upalakkhaṇā paccupalakkhaṇā  
ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi puthujjanassa paññā—pe—paccupalakkhaṇā  
ti?

Āmantā.

Hañciatthi puthujjanassapaññā—pe—paccupalakkhaṇā,  
no vata re vattabbe “N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti.”

2. N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti?

Āmantā.

Puthujjano paṭhamam jhānam samāpajjeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano paṭhamam jhānam samāpajjeyya, no  
vata re vattabbe “N'atthi puthujjanassa ñāṇan ti.”

Puthujjano dutiyam jhānam—pe—tatiyam jhānam—pe  
—catuttham jhānam—pe—ākāsānañcāyatanam samāpaj-  
jeyya, viññāṇañcāyatanam ākiñcaññāyatanam nevasaññā-  
nāsaññāyatanam samāpajjeyya, puthujjano dānam dadeyya

—pe—cīvaram, piṇḍapātaṃ, senāsanam, gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyyāti?

Āmantā.

Hañci puthujjano gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ dadeyya, no vata re vattabbe “N’atthi puthujjanassa ñāṇaṃ ti.”

3. Atthi puthujjanassa ñāṇaṃ ti?

Āmantā.

Puthujjano tena ñāṇena dukkhaṃ parijānāti, samudayaṃ pajahati, nirodhaṃ sacchikaroti, maggaṃ bhāvetīti? Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Ñāṇakathā.

## XX. 3.

1. N’atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

N’atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi manussesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā<sup>1</sup> ti?

Āmantā.

Atthi nirayesu kammakāraṇā, atthi ca kāraṇikā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

Atthi nirayesu kammakāraṇā, n’atthi ca kāraṇikā ti?

Āmantā.

Atthi manussesu kammakāraṇā, n’atthi ca kāraṇikā ti?

Na h’evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“ Na Vessabhū no pi<sup>1</sup> ca Pettirājā  
 Somo Yamo<sup>2</sup> Vessavaṇo ca rājā  
 Sakāni kammāni hananti tattha  
 Ito paṇunnaṃ<sup>3</sup> paralokapattan<sup>4</sup> ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi n'atthi nirayesu nirayapālā ti.

4. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“ Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā pañcavidhabandhanaṃ<sup>5</sup> nāma<sup>6</sup> kāraṇaṃ kārenti, tattaṃ ayokhīlaṃ hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye hatthe gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ dutiye pāde gamenti, tattaṃ ayokhīlaṃ majjhe urasmiṃ gamenti; so tattha dukkhā tippā<sup>7</sup> kaṭukā vedanā vedeti, na ca tāva kālaṃ karoti yāva na taṃ<sup>8</sup> pāpakammaṃ byanti hotīti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

5. N'atthi nirayesu nirayapālā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavata—“ Taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā<sup>9</sup> samvessitvā<sup>10</sup> kudhārīhi<sup>11</sup> tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ ṭhapetvā vāsīhi tacchanti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā rathe yojetvā ādittāya<sup>12</sup> paṭhaviyā sampajjalitāya sajotibhūtāya sārenti<sup>13</sup> pi paccā sārenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahantaṃ Aṅgarapabbataṃ<sup>14</sup> ādittaṃ sampajjalitaṃ

<sup>1</sup> hi, S.

<sup>2</sup> Soyamo, P.; soyamoyamo, S.

<sup>3</sup> panunam, P.; pakunṇaṃ S.; pannunnaṃ, Attho.

<sup>4</sup> lokam matan ti, P.; pattan, S. <sup>5</sup> nā, P.S.

<sup>6</sup> nāma, om. P.S.S<sub>2</sub>. <sup>7</sup> tippā, P.S.K. <sup>8</sup> yāvattaṃ, P.

<sup>9</sup> pālā ti, P. <sup>10</sup> pālasmiṃ dhesitvā, S.

<sup>11</sup> khūdādīhi, S. <sup>12</sup> āditthāya, P.

<sup>13</sup> pājenti, P.; pādenti, S. <sup>14</sup> Ālamkāra°, S.

sajotibhūtaṃ āropenti pi oropenti pi, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā uddhaṃ pādaṃ adhosiraṃ gahetvā tattāya lohakumbhiyā pakkhipanti<sup>1</sup> ādittāya sampajjalitāya sajotibhūtāya, so tattha phenuddehakaṃ<sup>2</sup> paccati, so tattha phenuddehakaṃ paccamāno sakim pi uddhaṃ gacchati sakim pi adho gacchati, sakim pi tiriyaṃ gacchati, so tattha dukkhā tibbā kaṭukā vedanā vedayati<sup>3</sup> na ca tāva kālaṃ karoti yāva ca na taṃ pāpakammaṃ byanti hoti, taṃ enaṃ Bhikkhave nirayapālā mahāniraye pakkhipanti.<sup>4</sup> So kho pana Bhikkhave Mahānirayo

Catukkaṇṇo<sup>5</sup> catudvāro  
Vibhatto bhāgasō mito  
Ayopākārapariyānto  
Ayasā paṭikujjito,<sup>6</sup>  
Tassa ayomayā<sup>7</sup> bhūmi  
Alitā tejasā yuttā.<sup>8</sup>  
Samantā yojanasataṃ  
Pharitvā tiṭṭhati sabbadā ti."

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi nirayesu nirayapālā ti.

Nirayapālakathā.

#### XX. 4.

1. Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tiracchānagatesu devā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu tiracchānagatā ti?

<sup>1</sup> °penti, P.S.

<sup>2</sup> peṇ°, P.S.

<sup>3</sup> vediyo, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>4</sup> °penti, P.S.

<sup>5</sup> °kanno, P.; catukkavaṇṇo, S.

<sup>6</sup> °kujjito, P.

<sup>7</sup> °mahā, S.

<sup>8</sup> yutā, P.S.

Āmantā.

Devaloko tiracchānayanīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tattha kiṭṭhā<sup>1</sup> paṇṇāgā makasā makkhikā ahī vicchikā satapadī gaṇḍupādā<sup>2</sup> ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. N'atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Nanu atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahasa-yuttam dibbam yānan ti?

Āmantā.

Hañci atthi tattha Erāvaṇo nāma hatthināgo sahasa-yuttam dibbam yānam, tena vata re vattabbe "Atthi devesu tiracchānagatā ti."

3. Atthi devesu tiracchānagatā ti?

Āmantā.

Atthi tattha hatthibandhā assabandhā yāvasikā<sup>3</sup> kārapikā bhattakārakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi n'atthi devesu tiracchānagatā ti.

Tiracchānakathā.

## XX. 5.

1. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathidaṃ sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhīti?

Āmantā.

Hañci aṭṭhaṅgiko maggo vutto Bhagavatā, seyyathidaṃ

<sup>1</sup> kiṭṭhā, M. S. has Atthi tattha kiṭṭhā padaṇaṃ mahāsā makkhikā ahivicchikāsaḥadigambahadā ti.

<sup>2</sup> maṇḍukādī ti, P.

<sup>3</sup> yāvassikā, M.



sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī, no vata re vattabbe  
 “Pañcaṅgiko maggo ti.”

2. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—

“Maggānaṃ aṭṭhaṅgiko<sup>1</sup> seṭṭho saccānaṃ<sup>2</sup> caturo padā  
 Virāgo seṭṭho dhammānaṃ dvipadānaṃ<sup>3</sup> ca cakkhumā  
 ti.”

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

3. Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca na maggo ti?

Āmantā.

Sammāsaṃkappo—pe—sammāvāyāmo—pe—sammā-  
 sati—pe—sammāsamādhī maggaṅgaṃ, so ca na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca  
 na maggo ti?

Āmantā.

Sammādiṭṭhi—pe—sammāsamādhī maggaṅgaṃ, so ca  
 na maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammādiṭṭhi maggaṅgaṃ, sā ca maggo ti?

Āmantā.

Sammākammanto—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca  
 maggo ti?

<sup>1</sup> maggān'aṭṭh, P.S.    <sup>2</sup> pacchānaṃ, S.; sakhānaṃ, P.

<sup>3</sup> dve°, P.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammāsaṃkappo—pe—sammāsamādhī maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Āmantā.

Sammāvācā—pe—sammāājīvo maggaṅgaṃ, so ca maggo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Aṭṭhaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pubbe va<sup>1</sup> kho paṇ'assa kāyakammaṃ vacīkammaṃ ājīvo supārisuddho hoti, evaṃ assāyaṃ ariyo aṭṭhaṅgiko maggo bhāvanāpāripūriṃ<sup>2</sup> gacchatīti.”<sup>3</sup>

Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi pañcaṅgiko maggo ti.

6. Pañcaṅgiko maggo ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Yasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo na upalabbhati, samaṇo pi tattha na upalabbhati, dutiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, tatiyo pi tattha samaṇo na upalabbhati, catuttho pi tattha samaṇo na upalabbhati, yasmiṃ ca kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati samaṇo pi tattha upalabbhati, dutiyo pi—pe—tatiyo pi—pe—catuttho pi tattha samaṇo upalabbhati; imasmiṃ kho Subhadda Dhammavinaye ariyo aṭṭhaṅgiko maggo upalabbhati, idh'eva Subhadda samaṇo idha dutiyo samaṇo idha tatiyo samaṇo idha catuttho samaṇo, suññā parappavādā samaṇehi<sup>4</sup> aññehīti.”<sup>5</sup> Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi aṭṭhaṅgiko maggo ti.

M a g g a k a t h ā .

<sup>1</sup> ca, P.S.

<sup>2</sup> orī, P.

<sup>3</sup> gacchanti, P.S.

<sup>4</sup> samaṇo ti, P.S.

<sup>5</sup> añño ti, P.; abhiñño, S.

## XX. 6.

1. Dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaraṃ ti?

Āmantā.

Dvādasā lokuttarañāṇānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā lokuttarañāṇānīti?

Āmantā.

Dvādasā sotāpattimaggā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā sotāpattimaggā ti?

Āmantā.

Dvādasā sotāpattiphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā sakadāgāmi—pe—anāgāmi—pe—arahattamaggā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dvādasā arahattamaggā ti?

Āmantā.

Dvādasā arahattaphalānīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Na vattabbaṃ “Dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaraṃ ti”?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhūṃ udapādi nāṇaṃ udapādi vijjā udapādi paññā udapādi āloko udapādi, taṃ kho pan'idaṃ dukkhaṃ ariyasaccaṃ pariññeyyaṃ ti me Bhikkhave—pe—pariññātaṃ ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccaṃ ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhasamudayo ariyasaccaṃ pahātabbaṃ ti me Bhikkhave—pe—pahānaṃ ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodho ariyasaccaṃ ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhanirodho ariyasaccaṃ sacchikātabbaṃ ti me Bhikkhave—pe—sacchikātaṃ ti me Bhikkhave—pe—idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ ti me Bhikkhave—pe—taṃ kho pan'idaṃ dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccaṃ

bhāvetabban ti me Bhikkhave—pe—bhāvitan ti me Bhikkhave pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum upapādi—pe—āloko upapāditī.”

Atth'eva suttanto ti ?

Āmantā.

Tena hi dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaran ti.

Ñ ā ṇ a k a t h ā .

---

V a g g o v ī s a t i m o .

Mātughātaṃ ānantariko, Pitughātaṃ ānantariko,  
Arahantaghātaṃ ānantariko, Ruhiruppādaṃ ānanta-  
riko,  
Saṃghabhedako ānantariko, N'atthi puthujjanassa nā-  
ṇaṃ,  
N'atthi nirayesu nirayapālā, Atthi devesu tiracchāna-  
gatā,  
Pañcaṅgiko maggo, dvādasavatthukaṃ nāṇaṃ lokuttaran  
ti.

---

C a t u t t h o p a ṇ ṇ ā s a k o .

Niggaho, puññasamcayo, aṭṭhāsi, atītena ca mātughā-  
tako ti.

## XXI. 1.

1. Sāsanam navakatan<sup>1</sup> ti ?

Āmantā.

Satipaṭṭhānā navakatā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sāsanam navakatan ti ?

Āmantā.

Sammappadhānā—pe—iddhipādā—pe—indriyā—pe—  
balā—pe—bojjaṅgā navakatā ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe akusalam pacchā kusalam katan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Pubbe sāsavaṃ—pe—saññojanīyaṃ gandhanīyaṃ ogha-  
nīyaṃ yoganīyaṃ nīvaraṇīyaṃ parāmaṭṭham upādānīyaṃ  
saṃkilesikaṃ pacchā asaṃkilesikaṃ katan ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi koci Tathāgatassa sāsanam navaṃ karotīti ?

Āmantā.

Atthi koci satipaṭṭhāne navaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci sammappadhāne—pe—bojjaṅge navaṃ ka-  
rotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci pubbe akusalam pacchā kusalam karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Atthi koci pubbe sāsavaṃ—pe—saṃkilesikaṃ pacchā  
asaṃkilesikaṃ karotīti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Labbhā Tathāgatassa sāsanam puna navaṃ kātun  
ti ?

Āmantā.

Labbhā satipaṭṭhānā puna navaṃ kātun ti ?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Labbhā sammappadhānā—pe—bojjaṅgā navaṃ kātun  
ti ?

<sup>1</sup> navaṃ kat<sup>o</sup>, M.K.

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Labbhā pubbe akusalaṃ paḇchā kusalaṃ kātun ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Labbhā pubbe sāsavaṃ—pe — saṃkilesikaṃ paḇchā  
asaṃkilesikaṃ kātun ti?

S ā s a n a k a t h ā .

## XXI. 2.

1. Puthujjano tedhātukehi dhammehi<sup>1</sup> avivitto ti?

Āmantā.

Puthujjano tedhātukehi phassehi—pe—vedanāhi saññā-  
hi cetanāhi cittehi saddhāhi viriyehi satthi samādhīhi—pe  
—tedhātukāhi paññāhi avivitto ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto ti?

Āmantā.

Yasmiṃ khaṇe puthujjano cīvaraṃ deti, tasmīṃ khaṇe  
paṭhamam jhānaṃ upasampajja viharati—pe—ākāsānañ-  
cāyatanam upasampajja viharatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Yasmiṃ khaṇe puthujjano piṇḍapātam deti—pe—senā-  
sanaṃ deti—pe—gilānapaccayabhesajjaparikkhāram deti,  
tasmīṃ khaṇe catuttham jhānaṃ upasampajja viharati,  
nevasaññānāsaññāyatanam upasampajja viharatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

3. Na vattaḃbam “Puthujjano tedhātukehi dhammehi<sup>2</sup>  
avivitto ti”?

Āmantā.

Puthujjanassa rūpadhātu—arūpadhātūpagaṃ kammaṃ  
pariññātan ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Tena hi puthujjano tedhātukehi kammehi avivitto ti.

A v i v i t t a k a t h ā .

<sup>1</sup> kammehi, M.P.; kappehi, S.S.<sub>2</sub>; dhammehi, K.  
Atth<sup>o</sup>.

<sup>2</sup> dhammehi, P.S.<sub>2</sub>.

## XXI. 3.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappattīti ?  
Āmantā.

Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhiṃ appahāya—pe—vicikiccham  
silabbataparāmāsam rāgam dosam moham anottappam  
appahāya arahattappattīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

2. Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattappattīti ?  
Āmantā.

Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapa-  
ḷāso<sup>1</sup> sa-upāyāso sakilesa ti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-  
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa ti ?

Āmantā.

Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-  
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa, no vata re  
vattabbe “Atthi kiñci saññojanam appahāya arahattap-  
pattīti.”

3. Na vattabbam “Atthi kiñci saññojanam appahāya  
Arahattappattīti” ?

Āmantā.

Arahā sabbam Buddhavisayam<sup>2</sup> jānātīti ?

Na h'evam vattabbe—pe—

Tena hi atthi kiñci saññojanam appahāya Arahattap-  
pattīti.

Saññojanakathā.

## XXI. 4.

1. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānam vā sāvakānam  
vā ti ?

Āmantā.

<sup>1</sup> sapho, P.

<sup>2</sup> Buddhakiccā, P.S.

Niccapaṇṇā rukkhā hontūti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Niccapupphā rukkhā hontu—pe—niccaphalikā<sup>1</sup> rukkhā hontu, niccaṃ jaṇhaṃ<sup>2</sup> hotu, niccaṃ khemaṃ hotu niccaṃ subhikkhaṃ hotu, niccaṃ suvatthi<sup>3</sup> hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Uppanno phasso mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Uppannā vedanā—pe—paññā mā nirujjhīti atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

3. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Rūpaṃ niccaṃ hotūti<sup>4</sup>—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ niccaṃ hotūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Āmantā.

Jātidhammā sattā mā jāyimsūti,<sup>4</sup> atthi—pe—jarā-dhammā sattā mā jarimsūti<sup>5</sup>—pe—byādhidhammā sattā mā byādhiyimsūti—pe—maraṇadhammā sattā mā miyimsūti, atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

5. Na vattabbaṃ “Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti?”

<sup>1</sup> opalitā, P.S.; phalino, K.

<sup>2</sup> jaṇhaṃ, P.S.S<sub>2</sub>.

<sup>3</sup> suvatthikaṃ, K.

<sup>4</sup> jāyanti, P.S.

<sup>5</sup> jiyisūti, P.S.



Āmantā.

Nanu āyasmā Pilindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇaṃ t'eva adhimucchi, suvaṇṇo ca pana āsīti?

Āmantā.

Hañci āyasmā Palindavaccho rañño Māgadhassa Seniyassa Bimbisārassa pāsādaṃ suvaṇṇaṃ t'eva adhimucchi, suvaṇṇo ca pana āsi, tena vata re vattabbe "Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā ti."

Iddhikathā.

## XXI. 5.

1. Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnātirekatā ti?

Āmantā.

Satipaṭṭhānato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammappadhānato—pe—iddhipādato—pe—indriyato—pe—balato—pe—bojjhaṅgato—pe—vasībhāvato<sup>1</sup>—pe—sabbāññutañāpadassanato ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Buddhakathā.

## XXI. 6.

1. Sabbā disā Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Puratthimāya<sup>2</sup> disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Puratthimāya disāya Buddhā tiṭṭhantīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā, kimjacco, kimgotto, kinpāmā

<sup>1</sup> P. omits.

<sup>2</sup> purattimāya, M.

tassa Bhagavato mātāpitāro, kinnāmaṃ tassa Bhagavato sāvaka-yugaṃ, ko nāmo tassa Bhagavato upaṭṭhāko, kīdisaṃ cīvaraṃ dhāreti, kīdisaṃ pattamaṃ dhāreti, kata-rasmiṃ gāme vā nigame vā nagare vā raṭṭhe va janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

2. Dakkhiṇāya disāya—pe—pacchimāya disāya—pe—uttarāya disāya—pe—heṭṭhimāya disāya Buddhō tiṭṭha-tīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Heṭṭhimāya disāya Buddhō tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Kinnāmo so Bhagavā—pe—janapade vā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Uparimāya disāya Buddhō tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Uparimāya disāya Buddhō tiṭṭhatīti?

Āmantā.

Cātummahārājike tiṭṭhati—pe—Tāvatiṃse tiṭṭhati—pe—Yāme tiṭṭhati—pe—Tusite tiṭṭhati—pe—nimmānara-tiyā tiṭṭhati—pe—paranimmitavasavattiyā tiṭṭhati—pe—Brahmaloke tiṭṭhatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sabbadisā kathā.

## XXI. 7.

1. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsi, no vata re vattabbe “Sabbe dhammā niyatā ti.”

2. Sabbe dhammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsi, sammattaniyato rāsi, aniyato rāsi, no vata re vattabbe “Sabbe dhammā niyatā ti.”

3. Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattaḃbaṃ “Rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ—pe—vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti”?

Āmantā.

Rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā honti, viññāṇaṃ hoti, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ rūpaṃ hoti, vedanā hoti, saññā hoti, saṃkhārā hontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi rūpaṃ rūpaṭṭhena niyataṃ, vedanā, saññā, saṃkhārā, viññāṇaṃ viññāṇaṭṭhena niyatan ti.

Dhammakathā.

## XXI. 8.

1. Sabbe kammā niyatā ti?

Āmantā.

Micchattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi aniyato rāsīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu atthi aniyato rāsīti?

Āmantā.

Hañci atthi aniyato rāsī, no vata re vattabbe “Sabbe kammā niyatā ti.”

2. Sabbe kammā niyatā ti?

Āmantā.

Nanu tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsīti?

Hañci tayo rāsī vuttā Bhagavatā—micchattaniyato rāsī, sammattaniyato rāsī, aniyato rāsī, no vata re vattabbe “Sabbe kammā niyatā ti.”

3. Diṭṭhadhammavedaniyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedaniyaṭṭhena<sup>1</sup> niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Upapajavedaniyaṃ kammaṃ—pe—aparāpariyavedaniyaṃ kammaṃ aparāpariyavedaniyaṭṭhena niyatan ti?

Āmantā.

Micchattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Sammattaniyatan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

4. Na vattabbaṃ “Diṭṭhadhammavedaniyaṃ kammaṃ

<sup>1</sup> diṭṭhadhammasukhaniyatan ti, P.S.S<sub>2</sub>.

diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṃ, upapajjavedanīyaṃ kammaṃ — pe — aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti ”?

Āmantā.

Diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ upapajjavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti — pe — upapajjavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ hoti, aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṃ hoti upapajjavedanīyaṃ hotīti?

Na h’evaṃ vattabbe — pe —

Tena hi diṭṭhadhammavedanīyaṃ kammaṃ diṭṭhadhammavedanīyaṭṭhena niyataṃ, upapajjavedanīyaṃ kammaṃ — pe — aparāpariyavedanīyaṃ kammaṃ aparāpariyavedanīyaṭṭhena niyatan ti.

K a m m a k a t h ā .

V a g g o e k a v i s a t i m o .

Sāsaṇaṃ navakataṃ,

Atthi koci Tathāgatassa sāsaṇaṃ navam karoti,

Labbhā Tathāgatassa sāsaṇaṃ puna navam kātum,

Puthujjano tedhātukehi dhammehi avivitto,

Atthi kiñci saññojanaṃ appahāya arahattappatti,

Atthi adhippāya-iddhi Buddhānaṃ vā sāvakānaṃ vā,

Atthi Buddhānaṃ Buddhehi hīnātirekatā,

Sabbā disā Buddhā tiṭṭhanti,

Sabbe dhammā niyatā,

Sabbe kammā niyatā ti.

## XXII. 1.

1. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?  
Āmantā.

Atthi kiñci sakkāyadiṭṭhim appahāya—pe—vicikiccham  
sīlabbataparāmāsaṃ rāgaṃ dosaṃ mohaṃ anottappaṃ  
appahāya parinibbānan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan ti?  
Āmantā.

Arahā sarāgo sadoso samoho samāno samakkho sapaḷāso  
sa-upāyāso sakilesa ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-  
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nirāgo niddoso nimmoho nimmāno nim-  
makkho nippaḷāso nirūpāyāso nikkilesa, no vata re vat-  
tabbe “Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan  
ti.”

3. Na vattabbaṃ “Atthi kiñci sannojanam appahāya  
parinibbānan ti”?

Āmantā.

Arahā sabbaṃ Buddhavisayaṃ jānātīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānan  
ti?

Parinibbānakathā.

## XXII. 2.

1. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā puññābhisamkhāraṃ abhisamkharonto, āneñjā-  
bhisamkhāraṃ<sup>1</sup> abhisamkharonto, gatisaṃvattanikaṃ

<sup>1</sup> anañc°, P. ; ānañj°, S.

kammaṃ karonto, bhavasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, issariyasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, adhipaccasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahābhogasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, mahāparivārasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, devasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karonto, manussasobhagyasamvattanikaṃ kammaṃ karonto parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Arahā kusalacitto parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā ācinanto, apacinanto,<sup>1</sup> pajahanto, upādiyanto visinanto, ussinento,<sup>2</sup> vidhūpento, sandhūpento parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arāha nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā nev'ācināti na apacināti apacinitvā ṭhito, no vata re vattabbe “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti.”

Nanu Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, nanu Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito ti?

Āmantā.

Hañci Arahā neva pajahati na upādiyati pajahitvā ṭhito, neva visineti na ussineti visinetvā ṭhito, hañci Arahā neva vidhūpeti na sandhūpeti vidhūpetvā ṭhito, no vata re vattabbe “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti.”

3. Na vattabbam “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti”?

Āmantā.

Nanu Arahā upaṭṭhitasati<sup>3</sup> sato sampajāno parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā upaṭṭhitasati sato sampajāno parinibbāyatīti, tena vata re vattabbe “Arahā kusalacitto parinibbāyatīti.”

Kusalacittakathā.

<sup>1</sup> P.S.S<sub>2</sub>. omit. <sup>2</sup> upacinanto, P.; ucino, S. <sup>3</sup> upamo, M.

## XXII. 3.

1. Arahā āneñje<sup>1</sup> t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Nanu Arahā pakaticitte t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā pakaticitte t̥hito parinibbāyati, no vata re vattabbe “Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti.”

2. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā kiriyamaye citte t̥hito parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā vipākacitte t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā vipākacitte t̥hito parinibbāyati, no vata re vattabbe “Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti.”

3. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Arahā kiriyābyākate citte t̥hito parinibbāyatīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu Arahā vipākābyākate citte t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Hañci Arahā vipākābyākate citte t̥hito parinibbāyati, no vata re vattabbe “Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti.”

4. Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti?

Āmantā.

Nanu Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto ti?

Āmantā.

Hañci Bhagavā catutthajjhānā vuṭṭhahitvā samanantarā parinibbuto, no vata re vattabbe “Arahā āneñje t̥hito parinibbāyatīti.”

Āneñjakathā.

---

<sup>1</sup> ānañje, P.S.S.



## XXII. 4.

1. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā<sup>1</sup>, dhammasava-  
nam, dhammasākacchā, paripucchā, sīlasamādānam,  
indriyesu guttadvāratā, bhojane mattaññutā, pubbarattā-  
pararattam<sup>2</sup> jāgariyānuyogo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

N'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—jāgariyā-  
nuyogo ti?

Āmantā.

Hañci n'atthi gabbhaseyyāya dhammadesanā—pe—  
jāgariyānuyogo, no vata re vattabbe “Atthi gabbhasey-  
yāya dhammābhisamayo ti.”

2. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Nanu dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca  
ghoso, yoniso ca manasikāro ti?

Āmantā.

Hañci dve paccayā sammādiṭṭhiyā upādāya, parato ca  
ghoso, yoniso ca manasikāro, no vata re vattabbe “Atthi  
gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti.”

3. Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dham-  
mābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Dhammābhisamayakathā.

## XXII. 5.

1. (a) Atthi gabbhaseyyāya arahattappattiti?

Āmantā.

<sup>1</sup> dhammasenam, P.

<sup>2</sup> parattam, P.S.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(b) Atthi supinagatassa dhammābhisamayo ti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa dhammābhisamayo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

(c) Atthi supinagatassa arahattappattīti?

Āmantā.

Suttassa pamattassa muṭṭhasatissa asampajānassa arahattappattīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tisso pi kathā.

## XXII. 6.

1. Sabbhaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti?

Āmantā.

Supinantena pāṇaṃ haneyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena pāṇaṃ haneyya, no vata re vattabbe  
“Sabbhaṃ supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

Supinantena ādinnaṃ ādiyeyya—pe—musā bhaṇeyya—  
pe—pisunaṃ bhaṇeyya—pharusāṃ bhaṇeyya—saṃphap-  
palāpeyya—sandhiṃ chindeyya—nillopaṃ kareyya—  
ekāgārikaṃ kareyya—paripantho tiṭṭheyya—paradāraṃ  
gaccheyya—gāmaghātaṃ kareyya—nigamaghātaṃ  
kareyya—supinantena methunaṃ dhammaṃ paṭiseveyya  
—supinagatassa asucimucceyya—supinantena dānaṃ  
dadeyya—cīvaraṃ dadeyya—piṇḍapātaṃ dadeyya—senā-  
sanaṃ dadeyya—gilānapaccayabhesajjaparikkhāraṃ da-  
deyya—khādaniyaṃ dadeyya—bhojaniyaṃ dadeyya—  
pāṇiyaṃ dadeyya—cetiyaṃ dadeyya—cetiye 'mālaṃ  
āropeyya—gandhaṃ āropeyya—vilepanaṃ āropeyya—pe  
—cetiyaṃ abhidakkhiṇaṃ kareyyāti?

Āmantā.

Hañci supinantena cetiyam abhidakkhiṇaṃ kareyya, no vata re vattabbe “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

2. Na vattabbaṃ “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti”?

Āmantā.

Nanu supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā ti?

Āmantā.

Hañci supinagatassa cittaṃ abbohāriyaṃ vuttaṃ Bhagavatā, tena vata re vattabbe “Sabbam supinagatassa cittaṃ abyākatan ti.”

Abyākatakathā.

## XXII. 7.

1. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Pāṇātipāto Bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato nirayasamvattaniko tiracchānayonisamvattaniko pittivisayasamvattaniko, yo sabbalahu so pāṇātipātassa vipāko manussabhūtaṃ appāyukasaṃvattaniko hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti

2. N'atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Adinnādānaṃ Bhikkhave āsevitam bhāvitam bahulīkatam nirayasamvattanikaṃ tiracchānayonisamvattanikaṃ pittivisayasamvattanikaṃ, yo sabbalahu so adinnādānaṃ vipāko manussabhūtaṃ bhogabyasanasamvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so kāmesu micchācārassa vipāko manussabhūtaṃ sapattaverasamvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so musāvādassa

vipāko, manussabhūtaṃ abbhūtabbhakkhānaṃ samvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so piṣuṇāya vācāya vipāko, manussabhūtaṃ mittehibhedanaṃ samvattaniko hoti—pe—yo sabbalahu so pharusāya vācāya vipāko, manussabhūtaṃ amanāpasaddaṃ samvattaniko hoti—pe—yo, sabbalahu so samphappalāpassa vipāko, manussabhūtaṃ anādeyyavācāsaṃvattaniko hoti, surāmerayapānaṃ Bhikkhave āsevitam—pe—yo sabbalahu so surāmerayapānaṃ vipāko manussabhūtaṃ ummattakaṃ samvattaniko hotīti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

3. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchādīṭṭhi Bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā nirayaṃ samvattanikā tiracchānāyonisaṃvattanikā pittivisaṃvattanikā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

4. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Micchāsaṃkappo—pe—micchāsaṃmādhī Bhikkhave āsevito—pe—pittivisaṃvattaniko ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

5. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Sammādīṭṭhi Bhikkhave āsevitā bhāvitā bahulīkatā amatogadhā hoti amataparāyaṇā amatapariyosānā ti.” Atth’eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

6. N’atthi kāci āsevanapaccayatā ti?

Āmantā.

Nanu vuttaṃ Bhagavatā—“Saṃmāsaṃkappo—pe—saṃmāsaṃmādhī Bhikkhave āsevito bhāvito bahulīkato

amatogadho hoti amataparāyano amatapariyosāno ti.”  
Atth'eva suttanto ti?

Tena hi atthi kāci āsevanapaccayatā ti.

Āsevanapaccayakathā.

## XXII. 8.

1. Ekacittakkhanikā sabbe dhammā ti?

Āmantā.

Citte mahāpaṭhavī saṇṭhāti, mahāsamuddo saṇṭhāti,  
Sineru pabbatarājā saṇṭhāti, āpo saṇṭhāti, tejo saṇṭhāti,  
vāyo saṇṭhāti, tipakatthavanappatiyo saṇṭhantīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Ekacittakkhanikā sabbe dhammā ti?

Āmantā.

Cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahaajātan ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Cakkhāyatanam cakkhuviññāṇena sahaajātan ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—“ Ajjhattikañ c'eva  
āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā na  
āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo samannāhāro hoti,  
n'eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa<sup>1</sup> pātubhāvo hoti;  
ajjhattikañ c'eva āvuso cakkhum aparibhinnaṃ hoti,  
bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti, no ca tajjo saman-  
nāhāro hoti, n'eva tāva tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo  
hoti; yato ca kho āvuso ajjhattikañ c'eva cakkhum  
aparibhinnaṃ hoti, bāhirā ca rūpā āpāthaṃ āgacchanti,  
tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa  
pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “ Cakkhāyatanam cakkhuviññā-  
ṇena sahaajātan ti.”

3. Sotāyatanam—pe—ghāṇāyatanam—pe—jivhāyata-  
nam—pe—kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti?

<sup>1</sup> bhāgassa. Trenckner. Majjh°. I. 190.

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti?

Āmantā.

Nanu āyasmā Sāriputto etad avoca—“Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā na āpātham āgacchanti no ca—pe—ajjhantiko c'eva āvuso kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti no ca—pe—yato ca kho āvuso ajjhantiko c'eva kāyo aparibhinno hoti bāhirā ca rūpā phoṭṭhabbā āpātham āgacchanti tajjo ca samannāhāro hoti, evaṃ tajjassa viññāṇabhāvassa pātubhāvo hotīti.” Atth'eva suttanto ti?

Āmantā.

Tena hi na vattabbaṃ “Kāyāyatanam kāyaviññāṇena sahaajātan ti.”

4. Na vattabbaṃ “Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti”?

Āmantā.

Sabbe dhammā niccā dhuvā sassatā avipariṇāma-dhammā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Tena hi ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

Khaṇikakathā.

Vaggo bāvisatimo.

Atthi kiñci saññojanam appahāya parinibbānam,  
Arahā kusalacitto parinibbāyati,  
Arahā āneñje ṭhito parinibbāyati,  
Atthi gabbhaseyyāya dhammābhisamayo,  
Atthi gabbhaseyyāya arahattappatti,  
Atthi supinagatassa dhammābhisamayo,  
Atthi supinagatassa arahattappatti,  
Sabbam supinagatassa cittam abyākatam,  
N'atthi kāci āsevanapaccayatā,  
Ekacittakkhaṇikā sabbe dhammā ti.

## XXIII. 1.

1. Ekādhippāyo<sup>1</sup> methuno dhammo paṭisevitabbo ti?  
Āmantā.

Ekādhippāyena asamaṇena hotabbam, abhikkhunā hotabbam, chinnaṃmūlena hotabbam, pārājikena hotabbam ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo ti?

Āmantā.

Ekādhippāyena paṇo hantabbo, adinnam ādiyitabbam, musā bhaṇitabbā, piṣuṇam bhaṇitabbam, pharusam bhaṇitabbam, samphappalāpitabbam, sandhi cheditabbā, nillopaṇam hātabbam, ekāgārikam kātabbam, paripanthē ṭhātabbam, parādāro gantabbo, gāmaghāto kātabbo, nigamaghāto kātabbo ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Ekādhippāyakathā.

## XXIII. 2.

1. Arahanāṇam vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ paṭisevantīti?

Āmantā.

Arahanāṇam vaṇṇena amanussā paṇam hananti—pe—  
ādinnam ādiyanti, musā bhaṇanti, piṣuṇam bhaṇanti, pharusam bhaṇanti, samphappalāpanti, sandhiṃ chin-  
danti, nillopaṇam haranti, ekāgārikam karonti, paripanthē tiṭṭhanti, parādāram gacchanti, gāmaghātam karonti, nigamaghātam karontīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Arahanāvaṇṇakathā.

<sup>1</sup> ekādhippāyena, M.

## XXIII. 3.

1. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ gacchati, sañjivāṃ gacchati, kālasuttaṃ gacchati, tāpanaṃ gacchati, patāpanaṃ gacchati, saṃghātaṃ gacchati, roravaṃ<sup>1</sup> gacchati, avicīṃ gacchatīti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, atth'eva suttanta ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti, n'atth'eva suttanta, no vata re vattaḃbe “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchatīti.”

2. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati?

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu nirayaṃ upapajjeyya, tīracchānayaṇiṃ<sup>2</sup> upapajjeyyāti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati?

Āmantā.

Bodhisatto iddhiṃ ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

Bodhisatto iddhiṃ ti?

Āmantā.

Bodhisattena chandiddhipādo bhāvito—pe—viriyiddhipādo—pe—cittiddhipādo—pe—vīmaṃsiddhipādo bhāvito ti?

Na h'evaṃ vattaḃbe—pe—

<sup>1</sup> roravaṃ, P.S<sub>2</sub>.

<sup>2</sup> yonigaṃ, P.



Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu gabbhaseyyaṃ okkamati."

3. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe "Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu dukkarakārikaṃ akāsīti."

4. Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aparantapaṃ<sup>1</sup> akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisīti<sup>2</sup>?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu sassato loko ti pacchāgacchi, asassato loko ti—pe—antavā loko ti—pe—

<sup>1</sup> aparantabbam, P.S.

<sup>2</sup> udisati, P.; uddissati, S.

anantavā loko ti—pe—taṃ jīvaṃ taṃ sarīraṃ ti, aññaṃ jīvaṃ aññaṃ sarīraṃ ti, hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, hoti ca na ca hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti, n'eva hoti na na hoti Tathāgato paraṃ maraṇā ti pacchāgacchīti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti?

Āmantā.

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, atth'eva suttanto ti?

N'atthi.

Hañci Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti, n'atth'eva suttanto, no vata re vattabbe “Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu aññaṃ satthāraṃ uddisīti.”

Issariyakāmakārikākathā.

#### XXIII. 4.

1. Atthi na rāgo rāgapapaṭirūpako ti?

Āmantā.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako, atthi na vedanā vedanāpaṭirūpakā, atthi na saññā saññāpaṭirūpakā, atthi na cetanā cetanāpaṭirūpakā, atthi na cittaṃ cittapaṭirūpakam, atthi na saddhā saddhāpaṭirūpakā, atthi na viriyaṃ viriyapaṭirūpakam, atthi na sati satipaṭirūpakā, atthi na samādhi sāmādhipaṭirūpako, atthi na paññā paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

2. Atthi na doso dosapaṭirūpako, atthi na moho mopaṭirūpako, atthi na kilesa<sup>1</sup> kilesapaṭirūpakā ti?

Āmantā.

<sup>1</sup> kilesiyo, M.P.

Atthi na phasso phassapaṭirūpako—pe—atthi na paññā  
paññāpaṭirūpakā ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Paṭirūpakathā.

### XXIII. 5.

1. Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Rūpaṃ na aniccaṃ na saṃkhataṃ na paṭiccasamup-  
pannaṃ na khayadhammaṃ na vayadhammaṃ na virā-  
adhammaṃ na nirodhadhammaṃ na vipariṇāma-  
dhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ  
khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ niro-  
dhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci rūpaṃ aniccaṃ saṃkhataṃ paṭiccasamuppannaṃ  
khayadhammaṃ vayadhammaṃ virāgadhammaṃ niro-  
dhadhammaṃ vipariṇāmadhammaṃ, no vata re vattabbe  
“Rūpaṃ aparinipphannaṃ ti.”

2. Dukkhañ ñeva parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,  
rūpaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā,  
rūpaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Dukkhañ ñeva  
parinipphannaṃ ti.”

3. Vedanā—pe—saññā—pe—saṃkhārā—pe—viññāṇaṃ  
—pe—cakkhāyatanam—pe—cakkhudhātu—pe—cak-  
khundriyam—pe—aññātāvindriyam aparinipphannaṃ  
ti?

Āmantā.

Aññātāvindriyaṃ na aniccaṃ—pe—na vipariṇāma-dhammaṃ ti?

Na h'evaṃ vattabbe—pe—

Nanu aññātāvindriyaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāma-dhammaṃ ti?

Āmantā.

Hañci aññātāvindriyaṃ aniccaṃ—pe—vipariṇāma-dhammaṃ, no vata re vattabbe “Aññātāvindriyaṃ aparinipphannaṃ ti.”

4. Dukkhañ ñeva parinipphannaṃ ti?

Āmantā.

Nanu yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ ti?

Āmantā.

Hañci yad aniccaṃ taṃ dukkhaṃ vuttaṃ Bhagavatā, aññātāvindriyaṃ aniccaṃ, no vata re vattabbe “Dukkhañ ñeva parinipphannaṃ ti.”

Aparinipphannakathā.

Vaggo tevīsatimo.

Ekādhippāyena methuno dhammo paṭisevitabbo,  
Arahantānaṃ vaṇṇena amanussā methunaṃ dhammaṃ  
paṭisevanti,

Bodhisatto issariyakāmakārikāhetu vinipātaṃ gacchati,  
gabbhaseyyaṃ okkamati, dukkarakārikaṃ akāsi,  
aparantapaṃ akāsi, aññaṃ satthāraṃ uddisi,

Atthi na rāgo rāgapāṭirūpako, atthi na doso dosapāṭirūpako,  
atthi na moho mohapāṭirūpako, atthi na kilesa  
kilesapāṭirūpako,

Rūpaṃ parinipphannaṃ, aññātāvindriyaṃ aparinipphannaṃ ti.

Mahāniyāmo anusayā niggaho khuddakapañcamo,<sup>1</sup>  
 Parappavādamaddano suttamūlasamāhitā  
 Ujjotānā satthusamaye<sup>2</sup> ti.

---

Kathāvatthuppakaraṇe pañcatimśa<sup>3</sup> bhāṇavāraṇ  
 niṭṭhitam.

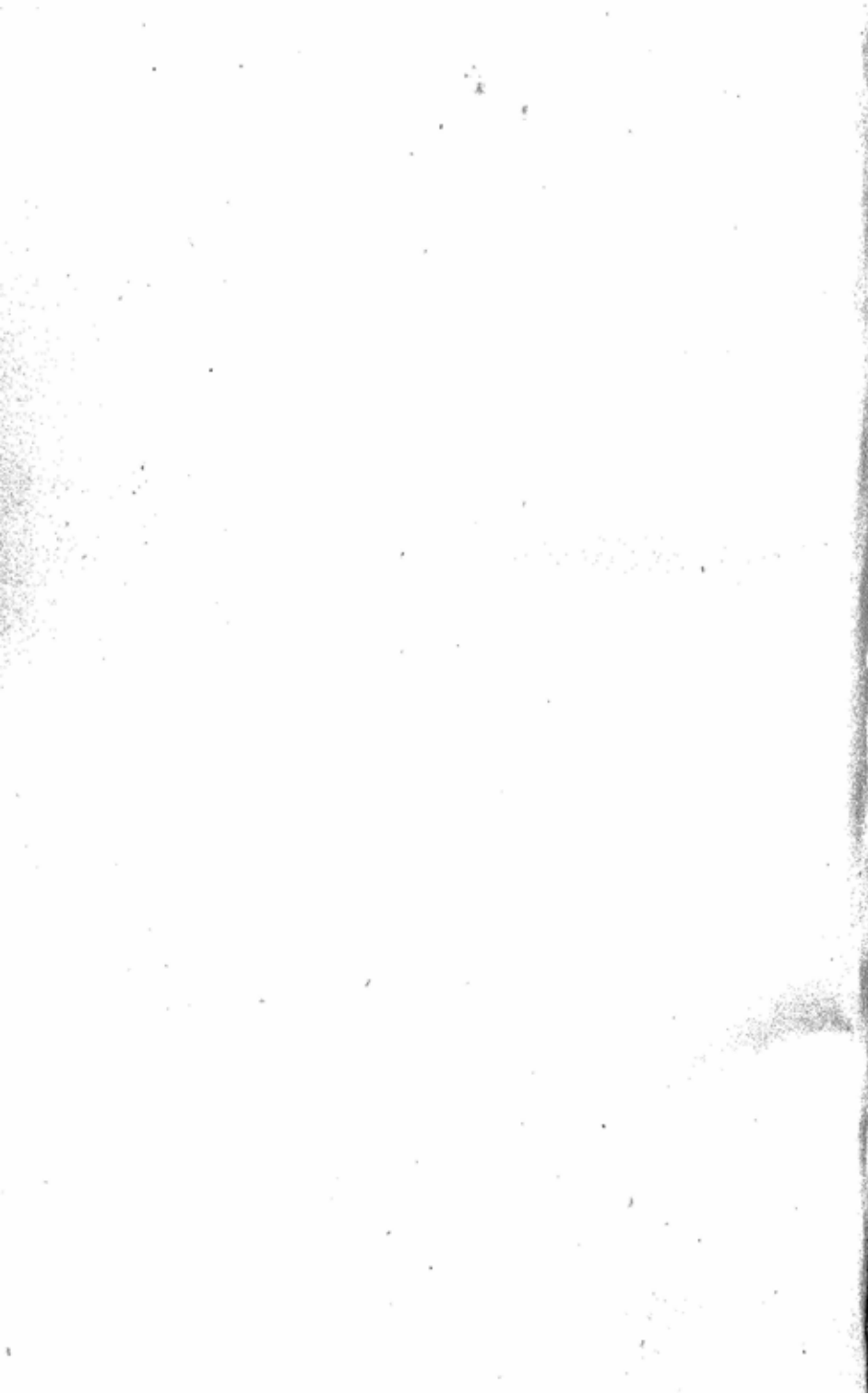
---

<sup>1</sup> °pañcamā, P.

<sup>2</sup> sattasamayo, P.; satthusamayo, S.

<sup>3</sup> vīsa, P.; pañcavīsati, S.

INDICES.



## INDICES.

### I.

#### INDEX OF PROPER NAMES.

(The numbers are those of the pages.)

Akaniṭṭhagāmi, 105, 106.  
Akaniṭṭhā devā, 207, 208.  
Aṅgārapabbata, 597.  
Ajapālanigrodha, 559.  
Atappā devā, 207.  
Anāthapiṇḍika, 559.  
Appamāṇasubhā devā, 207.  
Appamāṇābhā devā, 207.  
Avihā devā, 207.  
Asaṇṇasattā devā, 262.  
Ākāśanañcāyatanūpagā deva,  
207, 208.  
Ānanda, 66, 67, 203, 287, 304,  
393, 394, 457, 557, 560  
Ābhassarā devā, 207.  
Ukkaṭṭhā, 559.  
Uttarakuruka, 99.  
Uttiya, 268.  
Udāyi, 528.  
Upaka, 289.

Upāli, 594.  
Uruvelā, 559.  
Erāvaṇa, 599.  
Kaccāyana, 89, 269.  
Kalandakanivāpa, 559.  
Kassapa, 89, 269, 286.  
Kālakañjakā Asurā, 360.  
Kusinārā, 559.  
Kevaṭṭa, 339.  
Koṭṭhika, 89, 269.  
Gavampati, 220.  
Gotama, 267.  
Gotamī, 553.  
Cakkavattisatta, 284.  
Citta, 288.  
Cātummahārājikā devā, 207,  
609.  
Cāpāla, 559.



Jambudīpaka, 99.

Jetavana, 559.

Tāvātimsa, 99, 207, 609

Tusitā devā, 207, 609.

Dhotaka, 194.

Nandaka, 142.

Nigaṇḥa, 459.

Nimmānaritī devā, 207.

Paccekasambuddha, 97.

Panthaka, 89, 269.

Paramimmitavasavattī devā,  
207.

Parittasubhā devā, 207.

Parittābhā devā, 207.

Pātaliputta, 314, 394.

Pilindavaccha, 608.

Puṇṇa, 522.

Phagguṇa, 142.

Bārāṇasī, 97, 559.

Bimbisāra, 608.

Bodhisatta, 284, 286.

Brahmaparohitā, 207.

Brahmapārisajjā, 207.

Brahmā, 457.

Magadhā, 97.

Mahābrahmā devā, 207.

Māra, 66, 457.

Mārakāyikā devatā, 164, 165.

Moggallāna, 89, 269, 304.

Mogharāja, 64.

Yasa, 268.

Yāmā devā, 207, 609.

Rājagaha, 559.

Lumbini, 97, 559.

Vacchagotta, 267, 505, 506.

Vajirā, 66.

Vepacittiparisā, 360.

Vesālī, 559.

Vehapphalā devā, 207.

Veluvana, 559.

Sakka, 554.

Sāriputta, 257, 304, 561, 620,  
621.

Sāvatthi, 100, 559.

Sikhi, 208.

Sineru, 46, 49, 50, 51, 52, 620.

Sudassā devā, 207.

Sudassī devā, 207.

Subhakiṇṇā devā, 207.

Subhagavana, 559.

Subhadda, 601.

Setu, 268.

Seniya, 68.

Hatthaka, 288.

## II.

INDEX OF PASSAGES FROM THE SUTTA PIṬAKA  
QUOTED IN THE KATHĀVATTHU.

- Ajjhattikañ c'eva āvuso cakkhum, XXII. 8. 2.  
 Ajjhattiko c'eva āvuso kāyo, XXII. 8. 3.  
 Attanā ca katam pāpam, XVI. 1. 3; XVI. 2. 3.  
 Attani vā Bhikkhave sati, I. 1. 242.  
 Atthi nu kho tam bhante cakkhum, I. 6. 61.  
 Atthi nu kho bho Gotama koci gihi, IV. 1. 4.  
 Atthi puggalo attahitāya paṭipanno, I. 1. 147.  
 Atth' Upāli samghabhedako, XX. 1. 8.  
 Adinnādānam Bhikkhave āsevitam, XXII. 7. 2.  
 Addasa kho aham Bhikkhave buddhacakkhunā, XIX. 8. 6.  
 Anamattaggāyam Bhikkhave samsāro, I. 1. 159.  
 Anupubbena medhāvi, I. 4. 17; II. 9. 18.  
 Abhiññāyāham Bhikkhave dhammam desemi, XVIII. 2. 4.  
 Amatan te Bhikkhave na paribhuñjanti, I. 9. 6.  
 Asādhāraṇam aññesaṃ, VII. 7. 3.  
 Aham kho āvuso Nigaṇha pahomi, XI. 6. 3.  
 Ahu pubbe lobho, I. 6. 62.  
 Ahesum te atitāṃse, I. 5. 14.  
 Āpāyiko nerayiko, XIII. 1. 3; XX. 1. 9.  
 Ārāmaropā vanaropā, VII. 5. 4; X. 9. 4.  
 Āhuti jātavedo va, XVII. 6. 4.  
 Idam dukkham ariyasaccanti, IV. 9. 8; XX. 6. 2.  
 Idha Kevaṭṭa bhikkhu parasattānam, VII. 3. 5.  
 Idha Puṇṇa ekacco sabyāpajjham pi, XV. 11. 6.  
 Idha brahmacariyavāso ti, I. 3. 15.  
 Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpam disvā, X. 3. 4; X. 4. 4; X. 5. 4; XII. 1. 3.  
 Idha Bhikkhave bhikkhu cakkhunā rūpam passati, XVIII. 9. 5.  
 Idha Bhikkhave bhikkhu nibbāne sukhānupassī viharati, IX. 1. 4.  
 Idha Bhikkhave bhikkhu vivicc'eva kāmehi, XIII. 7. 3; XVIII. 6. 8.

Idha Bhikkhave ekacco pug-  
galo samannāgato hoti,  
XIX. 7. 6.

Idha Bhikkhave ekacco pug-  
galo ummujjitvā t̥hito hoti,  
XIX. 7. 7.

Idh' ekacco annaṃ deti,  
VII. 4. 6.

Uccāvacā hi paṭipadā, I. 2.  
56.

Unname udakaṃ vutthaṃ,  
VII. 6. 3.

Ekapuggalo Bhikkhave loke  
uppañjamaṇo, I. 1. 237.

Ekaṃ idāhaṃ Bhikkhave  
samayaṃ Ukkatthāyaṃ  
viharāmi, XVIII. 1. 3.

Ekāyano ayaṃ Bhikkhave  
maggo, I. 9. 7.

Etādisi dhammapakāsanet-  
tha, II. 3. 20.

Kabalimkāre ce Bhikkhave  
āhāre atthi rāgo, I. 6. 63.

Kabalimkāre ce Bhikkhave  
āhāre n'atthi rāgo, I. 6.  
64.

Kammunā vattati loko,  
XVII. 3. 4.

Kassape ahaṃ Ānanda Bha-  
gavati, IV. 8. 6.

Kāye vā Ānanda sati kaya-  
sañcetanāhetu, VIII. 9.  
37.

Kin nu satto ti paccesi, I.  
1. 240.

Cakkhuñ ca paṭicca rūpe ca,  
VI. 7. 2; VI. 8. 2.

Catasso kho im' Ānanda  
dakkhiṇā, XVII. 11. 4.

Catunnaṃ Bhikkhave dham-  
maṇaṃ n'atthi koci paṭi-  
bhāgo, XI. 5. 7.

Cattār'imāni Bhikkhave ta-  
thāni, VI. 4. 6.

Cattār'imāni Bhikkhave su-  
vidūravidūraṇi, VII. 5.  
3; X. 9. 3; X. 11. 2;  
XIII. 5. 1; XIII. 6. 1;  
XIII. 7. 2; XIX. 1. 3.

Cattāro'me Bhikkhave puñ-  
ñābhisandā, VII. 5. 5.

Cittaṇ h'idaṃ cetasikā ca  
dhammā, VII. 3. 4.

Cetanāhaṃ Bhikkhave kam-  
maṃ vadāmi, VIII. 9. 36.

Jātipaccayā Bhikkhave jarā-  
maraṇaṃ, VI. 2. 4.

Jānatvāhaṃ Bhikkhave pas-  
sato āsavānaṃ khayama  
vadāmi, II. 2. 17.

Taṃ enaṃ Bhikkhave nira-  
yapālā, XX. 3. 4. and 5.

Tayo'me Bhikkhave nirutti-  
pathā, I. 6. 60.

Tayo'me Seniya satthāro, I.  
1. 243.

Tassa evaṃ jānato evaṃ  
passato, III. 4. 6; XIII.  
5. 3; XIII. 6. 3.

Tassa sammāvimuttassa san-

- tacittassa bhikkhuno, I. 2. 58.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave asaṃkhatassa asaṃkhatalakkaṇāni, I. 1. 227.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave saṃkhatassa saṃkhatalakkaṇāni, I. 1. 227.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave kathāvatthūni, XV. 3. 6; XV. 4. 2.
- Tiṇ'imāni Bhikkhave cakkhūni, III. 7. 4.
- Tīhi Bhikkhave tṭhānehi Jambudīpakā manussā, I. 3. 15.
- Te ariyassa vinaye vuccanti, VIII. 4. 3.
- Tividhā Bhikkhave kāya-saṁcetanā, VIII. 9. 38.
- Dukkhaṃ eva uppajjamānaṃ uppajjati, I. 1. 239.
- Dvattiṃsa'imāni Bhikkhave mahāpurisassa mahāpurisalakkaṇāni, IV. 7. 6.
- Dve'mā Bhikkhave dhātuyo, I. 1. 225.
- Na Vessabhū no pi ca Pettirājā, XX. 3. 3.
- Nayimasmiṃ vā loke, XVII. 10. 3.
- Nāhaṃ gamissāmi pamocanāya, II. 4. 20.
- Nāhaṃ Bhikkhave aññaṃ ekaṃ dhammaṃ pi samānupassāmi, II. 7. 2.
- Nāhaṃ Bhikkhave saṁcetanikānaṃ kammānaṃ, XII. 2. 3; XVII. 2. 4.
- Nibbānaṃ nibbānato sañjānāti, IX. 2. 7.
- N'eva pubbenivāsāya, III. 9. 5.
- Pañca kāmagaṇā loke, VIII. 3. 2.
- Pañc'imāni Bhikkhave indriyāni, III. 6. 13.
- Pañc'imāni Bhikkhave tṭhānāni, VII. 6. 4.
- Pañc'imāni Bhikkhave dānāni, VII. 4. 5.
- Pañc'ime Bhikkhave kāmagaṇā, II. 8. 3; VIII. 3. 5; VIII. 4. 2.
- Pañc'ime Bhikkhave dhammā, I. 2. 59.
- Paṭhamam kalalam hoti, XIV. 2. 3.
- Passāma'haṃ Bhikkhave dibbena cakkhunā, I. 1. 198.
- Pāṇātipāto Bhikkhave āsevitto, XXII. 7. 1.
- Pāṭaliputtassa kho Ānanda tayo antarāyā, V. 9. 4.
- Pubbe va kho paṇ'assa kāyakammaṃ, XX. 5. 5.
- Bahūnaṃ vata no Bhagavā dukkhadhammānaṃ XVI. 3. 3.
- Maggānaṃ atthaṅgikoseṭṭho, XX. 5. 2.

- Micchādiṭṭhi kho Vaccha akusalā, XIV. 8. 3.  
 Micchādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā, XXII. 7. 3.  
 Micchādiṭṭhissa kho ahaṃ Puṇṇa, XIV. 8. 3.
- Yajamānānaṃ manussānaṃ, XVII. 9. 4.  
 Yādā have pātubhavanti dhammā, II. 3. 20.  
 Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ cattāri mahābhūtāni, XIV. 4. 3.  
 Yaṃ kiñci Bhikkhave rūpaṃ atītānāgatapaccuppannaṃ, I. 6. 59.  
 Yasmiṃ kho Subhadda dhammavinaye, XX. 5. 6.  
 Yasmiṃ Bhikkhave samaye ariyasāvakassa virajaṃ, I. 4. 19; II. 2. 21.  
 Yassa kassaci Ānanda cattāro iddhipādā, XI. 5. 6.  
 Yāyaṃ taṇhā ponobhavikā, XIII. 9. 4; XIII. 10. 4.  
 Ye kaṅkhā samatikkantā, II. 3. 20.  
 Ye te Bhikkhave bhikkhū puthujjanā sīlasampannā, II. 1. 21.
- Raṇṇo Bhikkhave Cakkavat-tissa pātubhāvā, I. 9. 8.
- Lābhā vo Bhikkhave, suladdhaṃ vo Bhikkhave, II. 8. 4. and 5.
- Viññānapaccayā Bhikkhave jāti, XV. 2. 3.  
 Vitatanho anādāno, I. 2. 57.
- Sasattakkhattuparamaṃ sandhāvitvāna puggalo, I. 1. 159.  
 Sacāyaṃ Ānanda samiddhi moghapuriso, VIII. 9. 39.  
 Santi Bhikkhave Asaṇṇasattā nāma devā, III. 11. 5.  
 Saddhā hiriyaṃ kusalaṃ ca dānaṃ, VII. 4. 4.  
 Sappikumbho ti, I. 1. 244.  
 Sabbhaṃ Bhikkhave anabhijānaṃ, II. 2. 19.  
 Sabbhaṃ Bhikkhave ādittaṃ, II. 8. 2.  
 Sabbābhībhū sabbavidū' haṃ asmi, IV. 8. 7.  
 Sabbe dhammā anattā ti, I. 1. 238.  
 Sabbe saṃkhārā aniccā ti, XVI. 4. 5.  
 Saṃkhittena pi kho ahaṃ Sāriputta, XVIII. 2. 3.  
 Saṃghe Gotamī dehi, XVII. 9. 3.  
 Sammādiṭṭhi Bhikkhave āsevitā, XXII. 7. 4.  
 Sammukhā me taṃ āvuso Bhagavato sutā, II. 9. 19.  
 Sassato loko ti kho Vaccha, XIV. 8. 4.  
 Sahā v'assa dassanasampadāya, I. 4. 18; II. 2. 20; II. 9. 20 and 21.

Sikhiṣṣa Ānanda bhagavato  
arahato, II. 5. 22.

Sukho viveko tuṭṭhassa, II.  
8. 8.

Suññato lokam avekkhassu,  
I. 1. 234.

Suññam idaṃ Bhikkhave,  
XIX. 2. 6.

Suñño loko suñño loko ti  
bhante vuccati I. 1. 241.

Seyyathāpi Bhikkhave mak-  
kaṭo ārañṇe pavane cara-  
māno, II. 7. 3.

Seyyathāpi Bhikkhave mahā-

samuddo anupubbaninno,  
II. 9. 17.

Seyyathāpi Bhikkhave mahā-  
samuddo ṭhitadhammo,  
XII. 7. 5.

So evaṃ anurodhavirodham  
samāpanno, XIII. 8. 3.

So evaṃ samāhite citte, III.  
4. 7; XIII. 5. 2; XIII.  
6. 2.

So tassa kammassa katattā,  
XII. 3. 3.

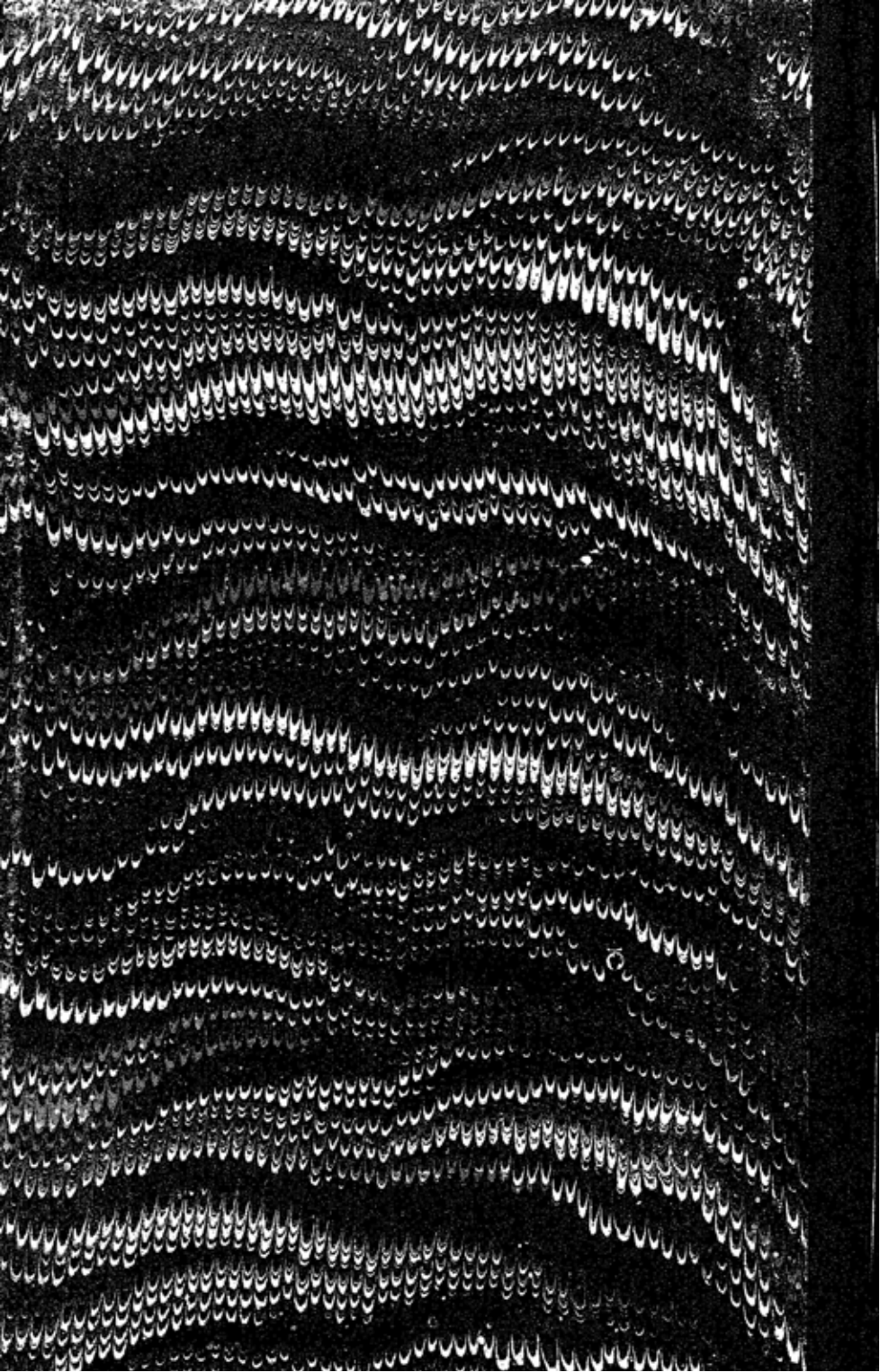
So hi nāma Bhikkhave  
sunetto satthā, I. 5. 15.





The Gresham Press,  
UNWIN BROTHERS,  
WOKING AND LONDON.





*"A book that is shut is but a block"*

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY

GOVT. OF INDIA  
Department of Archaeology  
NEW DELHI.

Please help us to keep the book  
clean and moving.

---